

UCHWAŁA NR XL/811/2018
RADY MIEJSKIEJ W DĄBROWIE GÓRNICZEJ

z dnia 23 maja 2018 r.

w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla miasta Dąbrowa Górnicza do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.), art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1868 z późn. zm.) oraz art. 18 ust. 1 w związku z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 519 z późn. zm.), na wniosek Prezydenta Miasta Dąbrowy Górniczej

Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej
uchwała

§ 1. Przyjąć do realizacji dokument pn. „Program Ochrony Środowiska dla miasta Dąbrowa Górnicza do roku 2020 z perspektywą na lata 2021-2024”, który stanowi integralną część niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Dąbrowy Górniczej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
w Dąbrowie Górniczej

Agnieszka Pasternak

*Załącznik do uchwały Rady Miejskiej
w Dąbrowie Górniczej
nr XL/811/2018 z dnia 23 maja 2018 r.
w sprawie przyjęcia Programu
Ochrony Środowiska dla miasta
Dąbrowa Górnicza do roku 2020 z
perspektywą na lata 2021-2024*

**Program Ochrony Środowiska
dla miasta Dąbrowa Górnicza do roku 2020
z perspektywą na lata 2021-2024**

Dąbrowa Górnicza, 2018 r.

Zielone Oko, ul. Armii Krajowej 25 lok. 7, 58-100 Świdnica
tel. 502 171 323, faks: 74 / 660 65 02
email: biuro@zieloneoko.pl, www.zieloneoko.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
I. WSTĘP	4
II. STRESZCZENIE	6
III. OCENA STANU ŚRODOWISKA	16
III.1. Ogólne informacje	16
III.2. Ochrona klimatu i jakość powietrza	18
III.3. Gospodarowanie wodami	26
III.4. Gospodarka wodno - ściekowa	33
III.5. Zasoby przyrodnicze	36
III.6. Zagrożenia hałasem	40
III.7. Gleby	42
III.8. Zasoby geologiczne	43
III.9. Pola elektromagnetyczne	44
III.10. Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych	44
III.11. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	45
III.12. Syntetyczna ocena dotychczasowej realizacji POŚ	51
III.13. Analiza SWOT	53
IV. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	55
IV.1. Zarządzanie ochroną środowiska	55
IV.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza	56
IV.3. Gospodarowanie wodami	57
IV.4. Gospodarka wodno - ściekowa	57
IV.5. Zasoby przyrodnicze	58
IV.6. Zagrożenia hałasem	58
IV.7. Gleby	59
IV.8. Zasoby geologiczne	59
IV.9. Pola elektromagnetyczne	59
IV.10. Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych	60
IV.11. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	60
V. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	93
V.1. Zarządzanie wdrażaniem programu ochrony środowiska	93
V.2. Monitorowanie wdrażania programu ochrony środowiska	95
VI. SPIS TABEL	99
VII. SPIS RYCIN	99

WYKAZ SKRÓTÓW

GUPW	– Główny Użytkowy Poziom Wodonośny
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
GZWP	– Główny Zbiornik Wód Podziemnych
JCWP	– Jednolita Część Wód Powierzchniowych
JCWPD	– Jednolita Część Wód Podziemnych
PGW	– Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza
PIG - PIB	– Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PEM	– pola elektromagnetyczne
PMŚ	– Państwowy Monitoring Środowiska
POP	– Program Ochrony Powietrza
POŚ	– Program Ochrony Środowiska
PWŚK	– Program wodno – środowiskowy kraju
RDOŚ	– Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
WIOŚ	– Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach
WPOŚ	– Wojewódzki Program Ochrony Środowiska

I. WSTĘP

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska, polityka ochrony środowiska jest prowadzona m.in. za pomocą gminnych programów ochrony środowiska (dalej: POŚ). Organ wykonawczy gminy jest odpowiedzialny za stworzenie POŚ, natomiast wchodzi on w życie na mocy uchwały rady gminy. Dokument ten powinien uwzględniać cele zawarte w strategii rozwoju, programach i dokumentach programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Projekt POŚ podlega zaopiniowaniu przez organ wykonawczy powiatu (a w przypadku gdy POŚ dotyczy miasta na prawach powiatu – przez organ wykonawczy województwa).

Uchwałą Nr XXXI/593/13 z dnia 4 września 2013 r. Rada Miejska w Dąbrowie Górniczej przyjęła „Program Ochrony Środowiska dla miasta Dąbrowa Górnicza na lata 2013-2017 z perspektywą na lata 2018-2020”. W Programie sformułowano m.in. cele i działania krótkoterminowe do 2017 r. w odniesieniu do zróżnicowanych obszarów tematycznych z dziedziny ochrony środowiska.

Niniejszy POŚ został opracowany w celu aktualizacji ustaleń wynikających z ww. uchwały. Jest to niezbędne, ponieważ ustanowiono nowe strategiczne cele ochrony środowiska (m.in. w dziedzinie bioróżnorodności, klimatu, gospodarki o obiegu zamkniętym), lecz co ważniejsze – wraz z biegiem czasu polityce ochrony środowiska nadawana jest coraz wyższa ranga, zaś stale doskonalony system zarządzania powoduje konieczność zmiany podejścia do opracowywanych dokumentów programowych – np. w taki sposób, by były one konkretne, wiarygodne, wykonalne oraz weryfikowalne.

Metodyka prowadzonych prac nad niniejszym dokumentem polegała w pierwszej kolejności na analizie zapisów dotychczasowego POŚ, dokumentów sprawozdawczych oraz analizie danych o stanie i ochronie środowiska. W kolejnym kroku przeprowadzono analizę uwarunkowań środowiskowych mających znaczenie dla kreowania lokalnej polityki ekologicznej; skupiono się na tych zagadnieniach, które są istotne z punktu widzenia zarządzania ochroną środowiska na szczeblu miasta i powiatu. Warto podkreślić, że rozbudowany opis tych zagadnień jest zawarty m.in. w pracy pn. „Dąbrowa Górnicza - monografia. Tom I - Środowisko przyrodniczo-geograficzne” (Muzeum Miejskie "Szyngara" w Dąbrowie Górniczej, 2016).

Następnie zidentyfikowano główne ustalenia najistotniejszych dokumentów strategicznych dotyczących ochrony środowiska o randze międzynarodowej, krajowej, wojewódzkiej i lokalnej. Tak przeprowadzona analiza pozwoliła na zidentyfikowanie strategicznych uwarunkowań realizacji POŚ, a zwłaszcza wyzwań ochrony środowiska. Dzięki dokonanej analizie uwarunkowań, możliwe było określenie celów i priorytetów działań w dziedzinie polityki ekologicznej gminy. Zarysowano ramy systemu zarządzania POŚ oraz systemu monitorowania jego efektywności.

Ustalenia POŚ nie są prawnie wiążące i nie ingerują w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko. Wyjątkiem jest jedynie przepis art. 186 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska; według niego, organ właściwy do wydania pozwolenia (na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, na wytwarzanie odpadów, na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, pozwolenia zintegrowanego) odmówi jego wydania, jeżeli jego wydanie byłoby niezgodne z POŚ.

Ponadto, na etapie prowadzenia ocen oddziaływania przedsięwzięć na środowisko należy odnieść się do „celów środowiskowych wynikających z dokumentów strategicznych istotnych

z punktu widzenia realizacji przedsięwzięcia” – zgodnie z art. 66 ust. 1 pkt 11a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Ponadto, POŚ powinien pełnić funkcję podstawowego dokumentu zarządzania ochroną środowiska w jednostce samorządu terytorialnego. Jednocześnie stanowi on punkt odniesienia do tworzenia innych programów strategicznych i planistycznych oraz do konstruowania polityki rozwoju.

Oczywistym jest, że powyższe uwarunkowania mogą determinować zapisy POŚ; w niniejszym dokumencie uwzględniono ten fakt przy formułowaniu polityki zarządzania ochroną środowiska.

Przepisy nie określają wymagań dotyczących zakresu, zawartości i formy POŚ. W przypadku niniejszego dokumentu przyjęto, że POŚ powinien formułować politykę ochrony środowiska w Dąbrowie Górniczej oraz strategiczne kierunki interwencji w tej dziedzinie.

Niniejszy POŚ został opracowany na okres czteroletni do roku 2020, jednak uwzględnia on również perspektywę do roku 2024. Intencją opracowania niniejszego dokumentu jest opracowanie dokumentu skonkretyzowanego, który będzie adekwatny do możliwości interwencji organów gminy w dziedzinie ochrony środowiska. Zakres niniejszego POŚ odnosi się do zadań leżących w kompetencjach i możliwościach działania gminy oraz podległych jej (lub zależnych) jednostek organizacyjnych.

Mając na uwadze cel opracowania POŚ oraz kompetencje prawne podmiotu odpowiedzialnego za jego wdrażanie i wykonanie uznano, że celowym jest skupienie się na sformułowaniu tych celów i działań, za których realizację może odpowiadać Gmina. Tam, gdzie było to możliwe, odstąpiono od praktyki wpisywania do POŚ oczywistych obowiązków ustawowych (np. prowadzenie postępowań administracyjnych oraz ewidencji i sprawozdawczości), ustaleń o charakterze ogólnikowym, które są niemożliwe do przełożenia na rzeczywistość, a także ustaleń nakładających obowiązki na podmioty niezależne od gminy. Chcąc jednak zapewnić kompatybilność z wojewódzkim programem ochrony środowiska, wpisano do POŚ pewne oczywiste działania dotyczące m.in. gospodarki komunalnej, transportu publicznego lub wdrażania dokumentów strategicznych.

II. STRESZCZENIE

Ocena stanu środowiska

1. Ogólne informacje

- 1.1. Dąbrowa Górnicza jest miastem na prawach powiatu położonym w środkowo – wschodniej części województwa śląskiego. Miasto zajmuje obszar o powierzchni 18 873 ha (189 km²) i jest największą powierzchniowo gminą województwa śląskiego.
- 1.2. Największą część miasta zajmują użytki rolne (6829 ha) i lasy (4 401 ha). Tereny przemysłowe pokrywają powierzchnię 1 999 ha, a tereny mieszkaniowe – 1 127 ha.
- 1.3. W Dąbrowie Górniczej mieszka ok. 122,7 tys. osób, zaś gęstość zaludnienia wynosi 650 osób/km². Odnotowuje się coraz bardziej ujemny przyrost naturalny (-3,5 % w roku 2015). Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 62,9 % ogółu ludności.
- 1.4. W rejestrze REGON występuje 12 353 podmiotów gospodarki narodowej na terenie Dąbrowy Górniczej, w tym 246 w sektorze publicznym oraz 12 020 w sektorze prywatnym. Średnio 11,8 osób na 100 osób w wieku produkcyjnym prowadzi działalność gospodarczą. Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 6 %.
- 1.5. W Dąbrowie Górniczej mieści się największa w Polsce huta żelaza: ArcelorMittal Poland S.A. - Oddział w Dąbrowie Górniczej (dawna Huta Katowice) i jedna z największych europejskich koksowni: JSW Koks S.A. - Koksownia Przyjaźń. W 1996 roku utworzona została Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, która obejmuje m.in. Podstrefę Sosnowiecko – Dąbrowską, w obrębie której istnieje obecnie wiele zakładów produkcyjnych i usługowych.

2. Ochrona klimatu i jakość powietrza

- 2.1. Dąbrowa Górnicza położona jest w strefie klimatu umiarkowanego. Klimat miasta kształtują w przeważającej większości masy powietrza morskiego. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego. Odnotowuje się stosunkowo wiele dni pochmurnych; w ciągu roku odnotowuje się ponad 45% dni z opadem. Charakterystyka warunków meteorologicznych wpływa niekorzystnie na sposób rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń emitowanych do powietrza.
- 2.2. Spośród wielu zagrożeń wynikających z prognozowanych zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza nawałne opady deszczu i związane z tym skutki). Dla Dąbrowy Górniczej opracowywany jest „Miejski plan adaptacji do zmian klimatu”.
- 2.3. Dąbrowa Górnicza należy do strefy „Aglomeracja Górnośląska”. Dane Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach za 2016 r. wskazują na przekroczenie w Dąbrowie Górniczej poziomów dopuszczalnych (a tym samym - na najniższą klasę „C”) dla takich zanieczyszczeń, jak pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ozon, benzo(a)piren.
- 2.4. Na terenie Dąbrowy Górniczej przy ul. 1000-lecia 25a (w południowo-zachodniej części miasta) istnieje automatyczna stacja pomiarowa WIOŚ. Ponadto, w styczniu 2017 r. Dąbrowa Górnicza, jako pierwsze miasto w Polsce, uruchomiła system monitoringu powietrza pod kątem zawartości pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. Spośród 20 stacji pomiarowych rozlokowanych na terenie całego miasta, najwięcej przypadków przekroczeń

wystąpiło w rejonie ul. Głównej, ul. Tysiąclecia, ul. Granicznej, ul. Strzemieszyckiej i ul. Mieszka I.

- 2.5. Dąbrowa Górnicza jest na pierwszym miejscu wśród polskich miast o największej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z zakładów szczególnie uciążliwych. Jednak obok dużej koncentracji zakładów przemysłowych oraz gęstej sieci dróg (na których natężenie ruchu znacznie przekracza średnią krajową) należy wskazać jeszcze inne przyczyny zmiany jakości powietrza w Dąbrowie Górniczej. Związane są one głównie z emisją niską i niezorganizowaną.
- 2.6. 29 marca 2017 roku Rada Miejska uchwaliła nowy Program Ograniczenia Niskiej Emisji, który zakłada dopłaty nawet w wysokości 100% wartości nowego pieca spełniającego odpowiednie parametry. Wspiera on również podłączanie do miejskiej sieci ciepłowniczej, stosowanie pieców gazowych, olejowych, elektrycznych, czy też kolektorów słonecznych. Do 2020 roku wszyscy mieszkańcy Dąbrowy Górniczej, których nieruchomości mają przynajmniej 5 lat i spełnią pozostałe wymogi określone uchwałą, będą mogli z pomocą miasta wymienić sposób ogrzewania na ekologiczny.
- 2.7. Działaniom lokalnym służącym poprawie powietrza służą działania na szczeblu krajowym i regionalnym; w szczególności należy wskazać na przyjęcie tzw. „uchwały antysmogowej” (przyjętej przez Sejmik Województwa Śląskiego w dniu 07.04.2017 r.) oraz „Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” (uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 18.12.2017 r.).

3. Gospodarowanie wodami

- 3.1. Obszar Dąbrowy Górniczej położony jest w obrębie zlewni Przemszy w regionie wodnym Małej Wisły. Główne rzeki przepływające przez miasto to Przemsza i jej dopływ – Biała Przemsza. Sieć hydrograficzną uzupełniają ich liczne dopływy, przede wszystkim: Pogoria, Trzebyczka, Centuria, Biała, Bobrek i Strumień Błędowski.
- 3.2. W gminie występuje także kilka zbiorników wodnych. Są to przeważnie zbiorniki sztuczne, związane z gospodarczą działalnością człowieka, taką jak np. zaopatrzenie w wodę, retencja czy rekreacja. Największe z nich to: Pogoria I, Pogoria II, Pogoria III oraz Kuźnica Warężyńska – Pogoria IV. „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” ustanawia na analizowanym terenie 12 jednolitych części wód powierzchniowych. Większość z nich znajduje się w złym stanie i jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych w zakresie ochrony wód.
- 3.3. Miasto położone jest w obrębie dwóch Zbiorników Wód Podziemnych: Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 454 „Olkusz - Zawiercie” oraz Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 455 „Dąbrowa Górnicza”. „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” wskazuje, że Dąbrowa Górnicza położona jest w obrębie dwóch jednolitych części wód podziemnych (nr 130 i 112). Wody podziemne występujące w obrębie obydwu JCWPd są narażone na zagrożenia związane przede wszystkim z drenażem górniczym wywołanym eksploatacją węgla kamiennego, także rud cynku i ołowiu oraz piasku podsadzkowego, oraz drenażem kopalni zlikwidowanych. Drenaż jest także wymuszony eksploatacją wód w ujęciach komunalnych. W wyniku odwodnień górniczych istnieje zagrożenie ascensją zasolonych wód z poziomu karbońskiego. Na środowisko wód podziemnych oddziałuje

także aglomeracja śląska z licznymi zakładami przemysłowymi (emisja pyłów i gazów), składowiskami odpadów, oczyszczalniami ścieków, drogami krajowymi - skład chemiczny wód jest narażony na zmiany i zanieczyszczenia związane z przemysłowym wykorzystaniem terenu.

3.4. W rejonie Dąbrowy Górniczej występują piętra wodonośne prowadzące wody użytkowe w utworach: czwartorzędu, triasu, karbonu, dewonu. Wszystkie poziomy wodonośne są w dobrym kontakcie hydraulicznym ze względu na brak ciągłości warstw rozdzielających oraz liczne strefy uskokowe, a także stare wyrobiska górnicze umożliwiające przepływ wód. Naturalny reżim krążenia wód podziemnych został tu znacznie zaburzony w wyniku działalności człowieka a zwłaszcza wytworzeniu dużych, regionalnych lejów depresji związanych z eksploatacją węgla kamiennego lub surowców skalnych. Piętra wodonośne są na ogół pozbawione izolacji od powierzchni terenu, w związku z czym są narażone na zanieczyszczenia (głównie związkami azotu i związkami organicznymi).

3.5. Według opracowanego na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach projektu „Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Małej Wisły” (MGGP, 2015), 53,18 % obszaru Dąbrowy Górniczej (100,24 km²) jest zagrożone suszą, co według autorów wskazuje na umiarkowany stopień zagrożenia.

3.6. W oparciu o aktualne mapy zagrożenia powodziowego stwierdza się, że w obrębie Dąbrowy Górniczej nie występuje ryzyko wystąpienia powodzi. Natomiast opracowana przez Państwowy Instytut Geologiczny mapa obszarów zagrożonych podtopieniami wskazuje na możliwość występowania podtopień w sąsiedztwie dolin rzecznych w zachodniej części gminy. Podtopienia mogą nastąpić na skutek podniesienia się zwierciadła wód podziemnych. Zasięg ten nie pokrywa się ze strefą zalewów wód powierzchniowych (powodzi).

4. Gospodarka wodno – ściekowa

4.1. Dąbrowa Górnicza zaopatrywana jest w wodę z ujęć wody Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów (GPW) w Katowicach, z ujęć własnych studni głębinowych przedsiębiorstwa Dąbrowskie Wodociągi Sp. z o.o. w Dąbrowie Górniczej, z ujęć będących własnością Urzędu Miejskiego w Siewierzu oraz ujęć w Olkuszu i Sosnowcu. Spółka Dąbrowskie Wodociągi eksploatuje sieć wodociągową wraz z przyłączami, dostarczając rocznie ponad 5 mln m³ wody. Według danych GUS za 2015 r., sieć wodociągowa obejmuje 99,2 % mieszkańców.

4.2. Sieć kanalizacji sanitarnej w Dąbrowie Górniczej jest znacznie rozbudowana, obejmując większą część mieszkańców i największe skupiska ludności. W ostatnich latach w mieście realizowano szeroko zakrojone projekty związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej (przewidywana jest kontynuacja tych projektów). Część mieszkańców miasta nadal nie ma możliwości odprowadzenia ścieków do zbiorczego systemu kanalizacji, w związku z czym trwają prace przygotowawcze do realizacji projektu pn. „Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie Dąbrowa Górnicza – etap II”. Według danych GUS za 2015 r., sieć kanalizacyjna obejmuje 86,9 % mieszkańców.

4.3. Ponadto, od wielu lat miasto udziela dotacji do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. Według danych GUS za 2016 r., w gminie jest 214 takich oczyszczalni oraz 6 546 zbiorników bezodpływowych do gromadzenia nieczystości ciekłych.

4.4. Ścieki ujęte w system kanalizacji sanitarnej kierowane są do dwóch oczyszczalni ścieków („Centrum” i „Błędów”) oraz dziesięciu przepompowni ścieków. W 2013 r. zakończyła się kolejna rozbudowa i modernizacja Oczyszczalni Ścieków „Centrum”. Inwestycja pozwoliła na przejęcie ścieków komunalnych z uporządkowanego systemu kanalizacji zbiorczej, w tym z wybudowanych nowych ciągów kanalizacyjnych oraz przerzut ścieków z likwidowanej Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Strzemieszycach. Do oczyszczalni dopływają głównie ścieki bytowo-gospodarcze oraz w niewielkiej ilości ścieki przemysłowe. W chwili obecnej oczyszczalnia „Centrum” przyjmuje ścieki w ilości ok. 16 000 – 20 000 m³/d w okresach bezdeszczowych i ok. 25 000 - 60 000 m³/d w czasie opadów deszczu (ze względu na częściowo ogólnospławny charakter sieci kanalizacyjnej).

5. Zasoby przyrodnicze

5.1. Dąbrowa Górnicza jest miastem zróżnicowanym przestrzennie i krajobrazowo. Obok terenów przemysłowych i zurbanizowanych funkcjonują obszary cenne pod względem przyrodniczym. Walory fizjograficzno - krajobrazowe obszaru miasta wynikają przede wszystkim z ukształtowania terenu i form zagospodarowania (wysoki udział terenów otwartych, użytków rolniczych i nieużytków porolnych oraz lasów i zadrzewień).

5.2. Według danych GUS za 2016 r., w obrębie Dąbrowy Górniczej lasy zajmują powierzchnię 4 269,72 ha; to samo źródło wskazuje, że prawnymi formami ochrony przyrody objęto 3 648,46 ha terenu (ok. 19,3 % powierzchni miasta).

5.3. W granicach miasta ustanowiono wiele prawnych form ochrony przyrody:

- 1) Park Krajobrazowy Orlich Gniazd (wraz z otuliną),
- 2) Specjalne Obszary Ochrony (obszary Natura 2000): „Pustynia Błędowska”, „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej” oraz „Łąki Dąbrowskie”,
- 3) zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie”,
- 4) stanowisko dokumentacyjne „Sroczka Góra”,
- 5) użytki ekologiczne: „Pustynia Błędowska”, „Bagna w Antoniowie”, „Młaki nad Pogorią I”, „Pogoria II”, „Źródłiska w Zakawiu”, „Uroczysko Zielona”,
- 6) 32 pomniki przyrody.

5.4. Struktura przestrzenna Dąbrowy Górniczej determinuje specyfikę systemu zieleni miejskiej, która pełni bardzo ważną rolę w systemie przyrodniczym miasta, zwłaszcza na obszarze silnie zurbanizowanym (głównie Śródmieście, Ząbkowice i Strzemieszyce). Tereny zieleni miejskiej pośród intensywnej zabudowy występują w różnych formach, niekiedy zaliczają się do nich także lokalne korytarze ekologiczne takie jak dolina Trzebyczki w Ząbkowicach, Rakówki i Bobrka, tereny zieleni urządzonej i ogrody działkowe.

5.5. Wśród głównych zagrożeń przyrody ożywionej na terenie Dąbrowy Górniczej należy wymienić: zły stan powietrza, niekorzystne i szybko zmieniające się stosunki wodne (wysokie ryzyko wystąpienia suszy, ryzyko wystąpienia podtopień, zagrożenia stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych) oraz wzmagającą się antropopresję, która stanowi wysokie zagrożenie dla bioróżnorodności.

6. Zagrożenie hałasem

6.1. Na klimat akustyczny Dąbrowy Górniczej wpływa przede wszystkim emisja hałasu związana z komunikacją drogową oraz funkcjonowaniem źródeł przemysłowych, w mniejszym stopniu z liniami kolejowymi i tramwajowymi.

6.2. W 2011 r. opracowano pierwszą mapę akustyczną dla Dąbrowy Górniczej oraz mapę wrażliwości hałasowej obszarów miasta; jej ustalenia są aktualne dla roku 2010. Dzięki temu zidentyfikowano obszary, gdzie występują przekroczenia wskaźnika LDWN. Na podstawie ustaleń ww. mapy, w 2012 r. Rada Miejska przyjęła „Program ochrony środowiska przed hałasem”, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do wymaganych standardów jakości środowiska. W dokumencie wskazano, że głównymi źródłami hałasu w Dąbrowie Górniczej jest komunikacja i przemysł. Lokalnie występują uciążliwości związane z hałasem komunalnym (gł. instalacje wentylacyjne i klimatyzacyjne, agregaty chłodnicze, sporadycznie obiekty rekreacyjno-rozrywkowe). Głównym źródłem hałasu pozostaje jednak ruch drogowy. Do działań głównych ww. Programu zakwalifikowano działania, które skutkować będą obniżeniem poziomu hałasu w konkretnych rejonach: remonty oraz modernizacja nawierzchni drogowych i linii kolejowych, budowa ekranów akustycznych ograniczenie prędkości samochodów oraz ruchu samochodów ciężarowych.

6.3. W latach 2016-2017 została opracowana druga mapa akustyczna dla Dąbrowy Górniczej. Przeprowadzona w ramach realizacji mapy akustycznej analiza tendencji zmian klimatu akustycznego na terenie miasta wykazała jaki procent mieszkańców Dąbrowy Górniczej narażony jest na ponadnormatywny hałas:

- 1) hałas drogowy – 3,4% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LDWN i 0,95% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LN,
- 2) hałas kolejowy – 0,2% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LDWN oraz LN,
- 3) hałas przemysłowy – 0,001% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LDWN i 0,17% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LN,
- 4) hałas tramwajowy – jak już wspomniano ruch tramwajowy nie powoduje przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na terenie miasta.

6.4. Ustalenia nowej mapy akustycznej oraz towarzyszące im zalecenia odnośnie do działań w zakresie ochrony przed hałasem stanowią materiał wyjściowy do opracowania i uchwalenia przez Radę Miejską zaktualizowanego programu ochrony środowiska przed hałasem, którego celem będzie dostosowanie poziomu hałasu do poziomu dopuszczalnego.

7. Gleby

7.1. Wielkość miasta i zróżnicowany sposób użytkowania jego powierzchni w sposób oczywisty wpływa na to, że występuje tu bardzo duże zróżnicowanie typów gleb.

7.2. W 2014 r. w Dąbrowie Górniczej wykonano badania 40 prób gleby na terenie gminy. W wielu próbach odnotowano przekroczenia zawartości cynku, ołowiu i kadmu – co może być związane z budową geologiczną gminy i naturalną zawartością tych pierwiastków w rudonośnych (Zn-Pb) dolomitach kruszonośnych triasu, które zawierają znaczne ilości cynku, kadmu, ołowiu. W 13 próbach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. W dwóch próbkach przekroczone zostały dopuszczalne stężenia w stosunku do olejów mineralnych. miejsca, w których zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji węglowodorowych koncentrują się głównie w części południowej Gminy Dąbrowa Górnicza (Strzemieszyce Wielkie), północnej (Ząbkowice), a także w najbardziej zurbanizowanej południowo-zachodniej. Przekroczone dopuszczalne stężenia metali ciężkich, wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych oraz olejów mineralnych związane mogą być również z tym, iż miejsca

poboru prób zlokalizowane są w silnie zurbanizowanym terenie, a także w bardzo bliskim sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych, zwłaszcza drogowych.

8. Zasoby geologiczne

8.1. Charakterystyczne dla obszaru Dąbrowy Górniczej kotlinowate zagłębienia zostały wypełnione osadami lodowcowymi i wodnolodowcowymi, dając duże obszary piaszczyste (m.in. Pustynia Błędowska). W północno-zachodniej i centralnej części miasta piaski te były eksploatowane na potrzeby górnictwa węglowego, a dawne wyrobiska kopalni piasków podsadzkowych zalane wodą tworzą zbiorniki wodne.

8.2. W granicach administracyjnych Dąbrowy Górniczej znajdują się udokumentowane zasoby kopalin, w szczególności: iłów, wapieni, dolomitów i piasków.

8.3. W granicach Dąbrowy Górniczej usytuowane są obszary i tereny górnicze związane z eksploatacją piasku i dolomitów.

9. Pola elektromagnetyczne

9.1. Źródłem antropogenicznych pól elektromagnetycznych (PEM) w Dąbrowie Górniczej są przede wszystkim napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe / rozdzielcze wysokiego napięcia, kilkadziesiąt stacji bazowych telefonii komórkowej oraz inne nadajniki fal radiowych.

9.2. Na terenie miasta WIOŚ w ostatnich latach wykonywał badania natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w zakresie częstotliwości 100 kHz – 3 GHz. Nie wykazały one przekroczenia dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

10. Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych

10.1. Na terenie miasta znajduje się 5 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: ArcelorMittal Poland S.A. – Oddział w Dąbrowie Górniczej, JSW Koks S.A. - Koksownia Przyjaźń, Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. – Baza Paliw nr 14 w Strzemieszycach, Alkat Air Liquide Sp. z o.o., SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o.

10.2. Potencjalnym źródłem zagrożenia może być drogowy i kolejowy transport substancji niebezpiecznych. Najczęściej przewożone transportem samochodowym substancje to: paliwa, gaz propan – butan, gazy techniczne (sprężone i skroplone), materiały wybuchowe oraz substancje żrące. Drogami, którymi najczęściej są przewożone niebezpieczne materiały, są drogi krajowe (nr 94 i nr 1), drogi wojewódzkie (nr 790 - ul. Gołonoska, nr 790 - ul. Łaskowa, nr 796 - ul. Armii Krajowej i Szosowa, nr 4 - ul. Sobieskiego, Królowej Jadwigi, Aleja Róż), oraz drogi powiatowe (Al. Piłsudskiego, Legionów Polskich, Strzemieszycka).

10.3. Na terenie gminy organizowane są przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej szkolenia i ćwiczenia dla jednostek ratowniczych i ochrony przeciwpożarowej w zakresie m.in. zwalczania skutków poważnych awarii, transportu TŚP oraz intensywnych zjawisk atmosferycznych. Okresowo prowadzone są ćwiczenia zgrywające jednostek systemu reagowania kryzysowego.

10.4. W mieście funkcjonuje Centrum Zarządzania Kryzysowego, w ramach którego pełniony jest całodobowy dyżur w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego.

11. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- 11.1. W mieście sprawnie funkcjonuje system odbioru odpadów komunalnych. Nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym realizację zadań powierzonych Wykonawcy odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości powierzono Miejskiemu Zakładowi Gospodarowania Odpadami w Dąbrowie Górniczej.
- 11.2. Selektywna zbiórka odpadów na terenie Dąbrowy Górniczej złożona jest z dwóch sposobów ich zbierania (system pojemnikowy i system workowy). Na obszarze miasta organizowane są selektywne zbiórki odpadów ulegających biodegradacji, odpadów wielkogabarytowych i przeterminowanych leków. Od 2012 r. W Dąbrowie Górniczej działają cztery punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK).
- 11.3. Na terenie gminy działa jedna instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, posiadająca status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). Jest ona prowadzona przez spółkę ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej. Moc przerobowa instalacji wynosi 75 000 ton na rok dla mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz 21 300 ton na rok dla biologicznego przetwarzania pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych.

Syntetyczna ocena dotychczasowej realizacji Programu Ochrony Środowiska

1. Gmina realizuje główne cele miejskiej polityki ochrony środowiska w szczególności w odniesieniu do takich zagadnień, jak: ochrona powietrza atmosferycznego, ochrona jakości wód, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo ekologiczne, estetyka i ochrona zieleni miejskiej – czyli w tych obszarach, w odniesieniu do których gmina ma najwięcej możliwości do działania w obowiązującym stanie prawnym. Należy również odnotować podejmowanie wielu inicjatyw z dziedziny zarządzania oraz edukacji. W ostatnich latach odnotowano szereg inicjatyw mających na celu utrzymanie oraz doskonalenie systemu zarządzania ochroną środowiska.
2. Wszystkie kierunki działań wymienione w obowiązującym dotychczas Programie Ochrony Środowiska były realizowane, wiele z nich jest stale wykonywane. Działania Urzędu Miejskiego oraz gminnych jednostek organizacyjnych i przedsiębiorstw komunalnych można uznać za adekwatne w stosunku do skali przyznanych środków finansowych oraz posiadanych kompetencji prawnych.

Cele Programu Ochrony Środowiska

1. Dąbrowa Górnicza dysponuje warunkami by pełnić funkcję regionalnego lidera w podejmowaniu działań na rzecz ochrony środowiska, gwarantując mieszkańcom standard środowiska nieporównywalnie wyższy niż w innych przemysłowych miastach o podobnej wielkości. Dlatego też warto nadać polityce ochrony środowiska szczególny charakter i potraktować ją jako jeden z głównych priorytetów strategicznego zarządzania miastem. Zapewnianie najwyższych standardów jakości wody i powietrza, spokojnych miejsc wypoczynku i kontaktu z przyrodą powinno stać się kluczowym elementem strategii rozwoju miasta.
2. Mając na uwadze uwarunkowania środowiskowe oraz strategiczne, kierując się możliwością działania organu wykonawczego gminy z uwzględnieniem określonych w przepisach kompetencji, opracowano katalog celów strategicznych odnoszący się do poszczególnych obszarów interwencji. Odstąpiono od formułowania zapisów skierowanych do innych

podmiotów i organów administracji, ponieważ gminny samorząd terytorialny nie posiada narzędzi prawnych pozwalających na realny wpływ na politykę innych podmiotów oraz ich determinację w realizacji polityki ochrony środowiska.

3. Niezależnie od niniejszego Programu, równolegle będą wdrażane ustalenia innych dokumentów strategicznych z dziedziny ochrony środowiska. Fakt ten oznacza brak potrzeby powielania ich zapisów, co ma na celu skupienie się na indywidualnym charakterze Programu. Niniejszy POŚ w żaden sposób nie koliduje z ww. planami, programami i strategiami, natomiast wprowadza zapisy sprzyjające realizacji tych dokumentów.
4. W niniejszym POŚ każdemu z komponentów zarządzania ochroną środowiska przypisano cel strategiczny, cele krótkookresowe do 2020 r. i cele średniookresowe do 2024 r. Realizacji tych celów mają służyć określone zadania wskazane w tabeli nr 9. Cele strategiczne przedstawiają się następująco:
 - 4.1. Zarządzanie ochroną środowiska: Nadanie ochronie środowiska priorytetowej rangi w polityce miasta.
 - 4.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza: Znaczące zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, znaczący wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz podjęcie działań z zakresu adaptacji do zmian klimatycznych.
 - 4.3. Gospodarowanie wodami: Znacząca poprawa bezpieczeństwa wód powierzchniowych i podziemnych oraz przyjęcie polityki ograniczającej ryzyko wystąpienia suszy i podtopień.
 - 4.4. Gospodarka wodno - ściekowa: Objęcie wszystkich kluczowych obszarów miasta systemem kanalizacji sanitarnej oraz zapewnienie wysokosprawnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.
 - 4.5. Zasoby przyrodnicze: Wysoka ranga ochrony przyrody w każdym aspekcie działalności miasta.
 - 4.6. Zagrożenia hałasem: Zmniejszenie powierzchni obszarów objętych zasięgiem szkodliwego oddziaływania hałasu komunikacyjnego i przemysłowego.
 - 4.7. Gleby: Kontynuacja polityki ochrony środowiska gruntowo – wodnego.
 - 4.8. Zasoby geologiczne: Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych, a także udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla, w celu ich ochrony będą ujawniane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.
 - 4.9. Pola elektromagnetyczne: Zapewnienie bezpieczeństwa terenów zamieszkałych przed promieniowaniem elektromagnetycznym.
 - 4.10. Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych: Doskonalenie systemów zarządzania ryzykiem wystąpienia poważnej awarii oraz doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii i sytuacji kryzysowej.

- 4.11. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów: Zapewnienie warunków do funkcjonowania systemu gospodarki odpadami w sposób adekwatny do wyzwań strategicznych określonych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami.

System realizacji Programu Ochrony Środowiska

1. Zarządzanie wdrażaniem Programu Ochrony Środowiska
 - 1.1. Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska jest Prezydent Miasta. Proponuje się wyznaczenie przez Prezydenta osoby lub komórki odpowiedzialnej za monitorowanie wdrażania POŚ. Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy Radą Miejską, przedsiębiorstwami, instytucjami ochrony środowiska, organizacjami społecznymi, społeczeństwem oraz innymi podmiotami.
 - 1.2. Wśród instrumentów służących realizacji POŚ znajdują się:
 - 1) instrumenty prawne: działania wynikające z przepisów, kreowanie polityki prośrodowiskowej we wszystkich dokumentach strategicznych, wydawanie decyzji administracyjnych i ich egzekwowanie, wprowadzanie określonych form ochrony przyrody;
 - 2) instrumenty ekonomiczno-finansowe na szczeblu gminnym, w tym m.in.: kształtowanie kosztów użytkowania sieci wodociągowo – kanalizacyjnej, dotowanie przedsięwzięć prośrodowiskowych (w tym - drobnych zadań inwestycyjnych);
 - 3) instrumenty edukacyjno-informacyjne, które obejmują: edukację ekologiczną, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie oraz włączenie obywateli i organizacji społecznych w procedury planistyczne i decyzyjne, szeroko pojęta współpraca pomiędzy samorządem różnych szczebli, między społeczeństwem i władzami, jak i władzami a podmiotami gospodarczymi;
 - 4) instrumenty organizacyjno-planistyczne: system zarządzania polityką ochrony środowiska, strategia rozwoju gminy, dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego, program gospodarki niskoemisyjnej, programy rewitalizacji, plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.
2. Monitorowanie wdrażania Programu Ochrony Środowiska
 - 2.1. Skuteczne wdrażanie POŚ wymaga istnienia systemu monitoringu obejmującego:
 - 1) systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań POŚ; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
 - 2) przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w POŚ,
 - 3) analizę porównawczą osiągniętych wyników z założeniami POŚ, określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego POŚ oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
 - 4) analizę problemów systemowych oraz określenie i przeprowadzenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia.
 - 2.2. W celu kontroli realizacji POŚ, stanu środowiska i jego zagrożeń będzie prowadzony monitoring, na który składają się:

- 1) monitoring wewnętrzny: analiza tempa i stopnia realizacji poszczególnych celów wynikających z POŚ, analiza przedmiotu procesów administracyjnych oraz bieżących problemów środowiskowych,
 - 2) monitoring zewnętrzny: analiza stanu środowiska, analiza planów i przedsięwzięć, których realizacja będzie wpływać na stan i jakość środowiska; wykonywany on będzie m.in. przez służby prowadzące Państwowy Monitoring Środowiska oraz organy kontroli.
- 2.3. Na potrzeby kontroli realizacji celów w zakresie poszczególnych komponentów środowiska, a także zadań przedstawionych w harmonogramie POŚ, zaproponowano wykorzystanie wskaźników monitorowania będących wyrazem dostosowania do niniejszego POŚ wskaźników Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska z uwzględnieniem katalogu wskaźników monitorowanych przez GUS.

III. OCENA STANU ŚRODOWISKA

III.1. Ogólne informacje

Dąbrowa Górnicza jest gminą miejską oraz miastem na prawach powiatu, położonym w środkowo – wschodniej części województwa śląskiego w odległości około 15 km od Katowic. Miasto zajmuje obszar o powierzchni 18 873 ha (189 km²) i jest największą powierzchniowo gminą województwa śląskiego. Dąbrowa Górnicza jest najdalej na wschód wysuniętym miastem Aglomeracji Katowickiej, na obrzeżach Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Miasto graniczy z Sosnowcem, powiatem będzińskim (gminy: Będzin, Psary, Mierzęcice, Siewierz, Sławków), powiatem zawierciańskim (gmina Łazy) oraz powiatem olkuskim w województwie małopolskim (gminy: Klucze i Bolesław). Miasto jest regionalnym liderem skupiającym znaczną część gospodarczego i kulturalnego życia regionu.

Dąbrowa Górnicza jest częścią mezoregionu Wyżyny Śląskiej Południowej. W jej skład wchodzi jednostki: Garb Żąbkowicki, Płaskowyż Katowicki, Kotlina Przemszy i Kotlina Mitręgi. Największą powierzchnię omawianego obszaru obejmuje Kotlina Przemszy (północno-zachodnia część miasta), która tworzy tu płaską równinę z terasami rzecznyymi i wzgórzem ostańcowym Góry Gołonoskiej. Południowo-zachodnia część Dąbrowy Górniczej, położona jest w obrębie Płaskowyżu Katowickiego. Na wschód od Kotliny Przemszy i Płaskowyżu Katowickiego rozciąga się Garb Żąbkowicki, w którego krajobrazie dominują niewysokie wzgórza ostańcowe, spośród których najwyższym jest Góra Bocianek (376,8 m n.p.m.). Wschodnie obrzeża Dąbrowy Górniczej zajmuje Kotlina Mitręgi, której najbardziej charakterystycznym elementem jest Pustynia Błędowska z przecinającą ją równoleżnikowo doliną rzeki Białej Przemszy.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego o kierunkach wykorzystania terenu za 2014 r. (późniejsze dane jeszcze nie są opracowane dla tego komponentu, niemniej dane z 2014 r. można uznać za wystarczające dla celów POŚ) wskazują następujące informacje:

Tabela 1. Dane o sposobie zagospodarowania terenu w Dąbrowie Górniczej (GUS, 2014)

Lp.	Sposób zagospodarowania terenu	Wielkość powierzchni [ha]
1.	powierzchnia ogółem	18 873
2.	powierzchnia lądowa	18 343
3.	użytki rolne razem	6 829
4.	w tym - użytki rolne - grunty orne	4 209
5.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	4 401
6.	grunty zadrzewione i zakrzewione	472
7.	tereny mieszkaniowe	1 127
8.	tereny przemysłowe	1 999
9.	tereny inne zabudowane	447
10.	tereny rekreacji i wypoczynku	255
11.	tereny komunikacyjne - drogi	950
12.	tereny komunikacyjne - kolejowe	617
13.	użytki kopalne	56
14.	nieużytki	691

Powiązania zewnętrzne miasta zdeterminowane są położeniem Dąbrowy Górniczej na przecięciu korytarzy transportowych (Berlin – Wrocław – Katowice – Łódź – Kijów oraz Gdańsk – Katowice – Żyła). W korytarze te wpisują się przebiegające przez Dąbrowę Górniczą linie kolejowe oraz droga ekspresowa S1, droga krajowa nr 94 oraz bliskie sąsiedztwo autostrady A4. Miasto jest położone w stosunkowo bliskiej odległości od dwóch lotnisk (Pyrzowice oraz Balice).

Obecna liczba mieszkańców Dąbrowy Górniczej wynosi około 122,7 tys. osób (według podawanego przez GUS stanu na 31.12.2015 r.), zaś gęstość zaludnienia wynosi 650 osób/km². Odnotowuje się coraz bardziej ujemny przyrost naturalny (-3,5 % w 2015 r.). Ludność w wieku produkcyjnym stanowi 62,9 % ogółu ludności; zauważalny jest wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (21,7 %) oraz w wieku przedprodukcyjnym (15,4 %).

W odniesieniu do uwarunkowań gospodarczych należy wskazać na to, że wg danych GUS za 2016 r., odnotowano 12 353 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, w tym 246 w sektorze publicznym oraz 12 020 w sektorze prywatnym (w tym: 1402 spółki handlowe, 8 839 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz 275 organizacji społecznych, stowarzyszeń i fundacji). Średnio 11,8 osób na 100 osób w wieku produkcyjnym prowadzi działalność gospodarczą.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 6 % i zdecydowanie widoczny jest trend spadkowy tego parametru w ostatnich latach.

W Dąbrowie Górniczej mieści się największa w Polsce huta żelaza: ArcelorMittal Poland S.A. - Oddział w Dąbrowie Górniczej (dawna Huta Katowice) i jedna z największych europejskich koksowni: JSW Koks S.A. - Koksownia Przyjaźń. W 1996 roku utworzona została Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, która obejmuje m.in. Podstrefę Sosnowiecko – Dąbrowską, w obrębie której istnieje obecnie wiele zakładów produkcyjnych i usługowych.

Na terenie miasta działa kilkadziesiąt placówek oświatowo – edukacyjnych (oraz 2 uczelnie wyższe), co obrazuje poniższe zestawienie aktualne na rok szkolny 2017/2018:

Szkoły i placówki publiczne	Szkoły i placówki niepubliczne
<ul style="list-style-type: none"> • 18 przedszkoli samodzielnych • 18 szkół podstawowych samodzielnych • 7 zespołów szkolno – przedszkolnych (przedszkole i szkoła podstawowa) • 1 zespół szkół (szkoła podstawowa z przedszkolem) • 1 zespół szkół ogólnokształcących (gimnazjum – prowadzone do końca roku szkolnego 2018/2019 i liceum ogólnokształcące) • Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej – przedszkole, szkoła podstawowa, gimnazjum - prowadzone do końca roku szkolnego 2018/2019, liceum ogólnokształcące, branżowa szkoła I stopnia z oddziałami zasadniczej szkoły zawodowej, szkoła przysposabiająca do pracy, internat) • 7 szkół ponadgimnazjalnych (3 samodzielne licea ogólnokształcące i 4 zespoły szkół zawodowych) • Zespół Szkół Sportowych (Gimnazjum z Oddziałami Sportowymi - prowadzone do końca roku szkolnego 2018/2019 i Liceum Sportowe) • Zespół Szkół Plastycznych (Ogólnokształcąca Szkoła Sztuk Pięknych i Liceum Plastyczne) • Zespół Szkół Muzycznych (Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I st. i Szkoła Muzyczna I st.) • Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna • Młodzieżowy Ośrodek Pracy Twórczej. 	<ul style="list-style-type: none"> • 12 przedszkoli • 3 szkoły podstawowe (w tym 1 z oddziałami przedszkolnymi) • 1 gimnazjum - prowadzone do końca roku szkolnego 2018/2019, dla młodzieży prowadzące oddziały przysposabiające do pracy • 2 licea ogólnokształcące • 5 liceów dla dorosłych • 9 szkół policealnych • 1 Branżowa Szkoła I stopnia • 3 Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne • 18 placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego

III.2. Ochrona klimatu i jakość powietrza

III.2.1. Klimat i warunki meteorologiczne

Dąbrowa Górnicza położona jest w obrębie makroregionu Wyżyna Śląska, który znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego. Specyficzne położenie regionu powoduje, że krzyżują się tu wpływy różnych mas powietrza: morskiego, kontynentalnego, polarnego, a nawet zwrotnikowego. Nachylenie powierzchni w kierunku zachodnim na terenie Dąbrowy Górniczej decyduje o tym, że klimat miasta kształtują w przeważającej większości masy powietrza morskiego (ok. 65%), co wpływa na znaczną wilgotność względną. Na terenie Dąbrowy Górniczej przeważają wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego. Tego rodzaju charakterystyka warunków meteorologicznych wpływa niekorzystnie na sposób rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń emitowanych do powietrza. Szczególnie gęsto zabudowane części miasta są źle przewietrzane. W Dąbrowie Górniczej odnotowuje się stosunkowo wiele dni pochmurnych (ok. 49% czasu w roku), w ciągu roku odnotowuje się ponad 45% dni z opadem. Roczna suma opadów waha się na poziomie 670-700 mm. Przyczynia się do tego z pewnością ośrodek miejsko – przemysłowy emitujący do powietrza znaczne ilości energii cieplnej, przez co dochodzi do tworzenia aktywnych jąder kondensacji. Średnia roczna temperatura wynosi 7,9°C.

Na Wyżynie Śląskiej okres przymrozkowy jest stosunkowo długi, przekracza 200 dni w roku – co ma znaczenie dla wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza, których źródłem są procesy ogrzewania budynków istotną cechą klimatu jest okres przymrozkowy.

Spośród wielu zagrożeń wynikających z prognozowanych zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza nawałne opady deszczu i związane z tym skutki). Zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem – w lecie. Szczególnie niebezpieczne jest prognozowane nasilenie się częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych i w konsekwencji ich niekorzystnych skutków. Wyniki analizy scenariuszy klimatycznych wskazują m.in. na następujące tendencje:

- wyraźna tendencja wzrostowa średniej temperatury, co już bywa odzwierciedlone w innych wskaźnikach, np. wyraźna jest tendencja wydłużenia termicznego okresu wegetacyjnego, maleje liczba dni z temperaturą minimalną mniejszą od 0°C, a rośnie liczba dni z temperaturą maksymalną wyższą od 25°C; zmniejsza się długość okresu zalegania śniegu;
- tendencje dot. opadów wskazują na zwiększenie opadów jesiennych, zimowych i wiosennych oraz zmniejszenie sumy opadów letnich, przy czym zmianom wartości średnich będą towarzyszyły zmiany częstości występowania zjawisk ekstremalnych prawdopodobnie o większym natężeniu.

W kontekście powyższego należy dodać, że obecnie opracowywany jest dokument pn. „Miejski plan adaptacji do zmian klimatu”; opracowanie dokumentu jest przewidziane na koniec 2019 r.

III.2.2. Stan zanieczyszczenia powietrza

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach corocznie dokonuje oceny

zanieczyszczenia powietrza. Oceny te dokonywane są w odniesieniu do obszarów kraju zwanych strefami. Województwo śląskie podzielone zostało na strefy; Dąbrowa Górnicza należy do strefy „Aglomeracja Górnośląska”. Dane za 2016 r. wskazują na przekroczenie w Dąbrowie Górniczej poziomów dopuszczalnych (a tym samym - na najniższą klasę „C”) dla takich zanieczyszczeń, jak pył PM10, pył PM2,5, ozon, benzo(a)piren.

Na terenie Dąbrowy Górniczej przy ul. 1000-lecia 25a (w południowo-zachodniej części miasta) istnieje automatyczna stacja pomiarowa WIOŚ. Najważniejsze dane o wartościach zanieczyszczeń na przestrzeni lat 2015-2017 przedstawiono w tabeli nr 2.

Tabela 2. Dane o zanieczyszczeniu powietrza w Dąbrowie Górniczej wg pomiarów WIOŚ za lata 2015 - 2017.

CZAS	SO ₂ Dwutlenek siarki [µg/m ³]	NO ₂ Dwutlenek azotu [µg/m ³]	NO _x Tlenki azotu [µg/m ³]	NO Tlenek azotu [µg/m ³]	CO Tlenek węgla [µg/m ³]	C ₆ H ₆ Benzen [µg/m ³]	Pył zawieszony PM10 [µg/m ³]
2015							
Styczeń	20	29	43	9	554	3,3	40
Luty	24,6	46	80	22	806	4,4	74
Marzec	14,7	45	70	16	583	2,7	55
Kwiecień	9,4	29	45	11	412	1,4	33
Maj	6,4	20	29	5	341	1	25
Czerwiec	6,1	19	27	5	307	0,8	25
Lipiec	6	24	34	6	346	0,8	25
Sierpień	7	26	34	5	382	1	41
Wrzesień	5,7	27	38	7	302	0,9	29
Październik	8,7	34	63	19	535	3	54
Listopad	15,9	34	75	27	670	3,8	65
Grudzień	19,1	29	53	16	599	4	47
wartość średnia	11,8	30	49	12	483	2,3	42
minimum	5,7	19	27	5	302	0,8	25
maksimum	24,6	46	80	27	806	4,4	74
2016							
Styczeń	26,2	33	58	16	798	5,8	75
Luty	13	26	38	8	559	2,9	38
Marzec	13,2	28	45	11	556	2,9	48
Kwiecień	8,5	28	49	14	461	1,9	40
Maj	4,7	21	32	7	284	1,2	27
Czerwiec	4,1	22	34	8	226	0,8	20
Lipiec	4,3	21	32	7	213	0,8	15
Sierpień	4,1	22	38	11	223	0,8	18
Wrzesień	3,9	29	59	19	333	1,7	34
Październik	7,7	23	43	14	526	2,2	33
Listopad	15,4	28	49	13	687	2,9	43
Grudzień	26,8	33	68	22	967	4,2	64
wartość średnia	11	26	45	13	509	2,4	38
minimum	3,9	21	32	7	213	0,8	15
maksimum	26,8	33	68	22	967	5,8	75

CZAS	SO ₂ Dwutlenek siarki [µg/m ³]	NO ₂ Dwutlenek azotu [µg/m ³]	NO _x Tlenki azotu [µg/m ³]	NO Tlenek azotu [µg/m ³]	CO Tlenek węgla [µg/m ³]	C ₆ H ₆ Benzen [µg/m ³]	Pył zawieszony PM10 [µg/m ³]
2017							
Styczeń	46,7	49	115	44	1505	6,1	117
Luty	24,8	40	72	21	966	-	75
Marzec	12,5	28	53	16	538	2,3	43
Kwiecień	7,8	19	25	4	430	1,5	26
Maj	4,4	20	31	7	401	1,3	24
Czerwiec	3,4	18	28	7	262	0,5	18
Lipiec	3,6	21	31	6	232	0,4	15
Sierpień	3,9	23	36	8	238	0,5	20
Wrzesień	3,9	20	30	7	252	0,7	18
Październik	7,7	28	56	19	341	1,3	31
Listopad	14,3	32	66	23	488	2	45
Grudzień	15,6	30	49	12	436	1,9	45
wartość średnia	12,4	27	49	14	505	1,7	40
minimum	3,4	18	25	4	232	0,4	15
maksimum	46,7	49	115	44	1505	6,1	117

W styczniu 2017 r. Dąbrowa Górnicza, jako pierwsze miasto w Polsce, uruchomiła system monitoringu powietrza pod kątem zawartości pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. System składa się z 20 stacji pomiarowych rozlokowanych na terenie całego miasta, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc przebywania ludności. Jego wyniki należy traktować jako uzupełniające w stosunku do wyników Państwowego Monitoringu Środowiska (prowadzonego w oparciu o badania WIOŚ). W opracowaniu pn. „Analiza, interpretacja i wnioski z badania rozkładu stężeń pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ z użyciem Systemu Badania Jakości Powietrza – LUMA dla miasta Dąbrowa Górnicza. Raport za okres styczeń 2017– styczeń 2018 r.” (Atmoterm S.A., 2018 r.) sformułowano m.in. następujące wnioski:

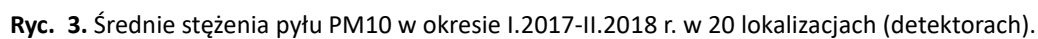
- 1) najwięcej dni z przekroczeniami stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ zanotowano w lokalizacjach: ul. Główna (153 dni), ul. Strzemieszycka (139 dni), ul. Idzikowskiego (124 dni). W każdej z 20 lokalizacji zanotowano więcej niż 35 dni z przekroczeniami normy dobowej;
- 2) w 2 lokalizacjach - w rejonie ul. Tysiąclecia i ul. Granicznej - wystąpiły stężenia dobowe przekraczające 300 µg/m³ czyli ustawowy poziom alarmowania;
- 3) w porównaniu do średniej dla miasta gorsza jakość powietrza w sezonie grzewczym (pod kątem średniego stężenia pyłu PM₁₀) wystąpiła w rejonie ulic: Strzemieszyckiej, Główniej, Idzikowskiego, Chemicznej, Piłsudskiego, Fabrycznej i Sportowej; poza sezonem grzewczym gorszą jakością powietrza cechowały się rejony ul. Gołonoskiej i ul. Główniej;
- 4) w badanym okresie wystąpiło 16 epizodów wysokich stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ - czyli wysokich stężeń utrzymujących się przynajmniej przez dwa dni i przekraczających w co najmniej trzech punktach pomiarowych 150% dopuszczalnego poziomu dobowego dla PM₁₀, czyli 75 µg/m³; zazwyczaj były one związane z niską temperaturą, niską prędkością wiatru oraz dużą wilgotnością powietrza.

- Na poniższych rycinach (1-4) przedstawiono wybrane mapy zawarte w opracowaniu pn. „Analiza, interpretacja i wnioski z badania rozkładu stężeń pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ z użyciem Systemu Badania Jakości Powietrza – LUMA dla miasta Dąbrowa Górnicza. Raport za okres styczeń 2017– styczeń 2018 r.” (Atmoterm S.A., 2018 r.) dotyczące stężeń pyłu PM₁₀ w 20 lokalizacjach (detektorach) w Dąbrowie Górniczej.

**Liczba dni ze stężeniem przekraczającym
poziom informowania
(okres badania 10.01.2017-14.01.2018 r.)**

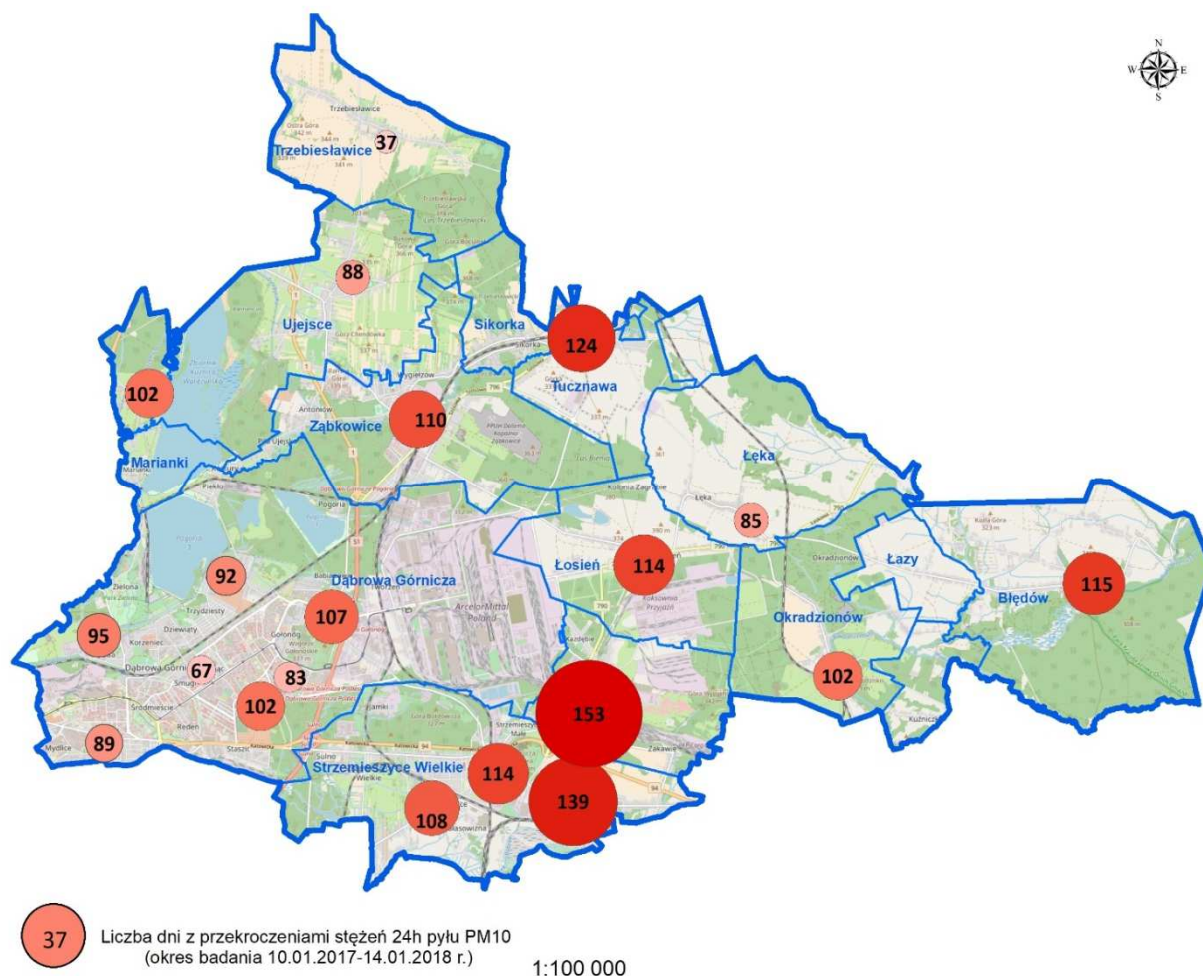
**Liczba dni ze stężeniem przekraczającym
poziom alarmowania
(okres badania 10.01.2017-14.01.2018 r.)**

**Średnie stężenie PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
(okres badania 10.01.2017-14.01.2018 r.)**

Ryc. 4. Ilość dni z przekroczeniami dopuszczalnych 24-godz. stężeń pyłu PM10 w okresie I.2017-I.2018 r.

III.2.3. Źródła zanieczyszczenia powietrza

Na stan jakości powietrza w Dąbrowie Górniczej wpływa emisja z różnego rodzaju źródeł. Wyróżnić należy:

- 1) źródła punktowe (zakłady przemysłowe, energetyka ciepła),
- 2) źródła liniowe (transport, przede wszystkim komunikacja samochodowa),
- 3) źródła powierzchniowe, tzw. „emisja niska”, związane ze spalaniem paliw do celów grzewczych (kotłownie lokalne i paleniska indywidualne).

Okresowe znaczenie mają także działania generujące emisję pyłów z pól uprawnych - jednak ma to jedynie krótkoterminowe znaczenie.

Podkreślić należy, że emisja z komunikacji samochodowej oraz ze spalania paliw przyczynia się do powstawania emisji wtórnej. Wyemitowane do powietrza tlenki azotu i węglowodory na skutek reakcji fotochemicznych zachodzących w powietrzu przy udziale światła słonecznego przyczyniają się do powstawania silnie toksycznego ozonu.

Według raportu GUS pn. „Ochrona Środowiska 2016”, Dąbrowa Górnicza jest na pierwszym miejscu wśród polskich miast o największej emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego z zakładów szczególnie uciążliwych. Dane GUS o tej emisji przedstawiono w tabeli nr 3 (dane za rok 2017 nie były dostępne w dniu opracowania niniejszego dokumentu).

Tabela 3. Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Dąbrowy Górniczej (GUS, 2014-2016)

Lp.	Emitowane zanieczyszczenie	Jednostka	2014	2015	2016
1.	Zanieczyszczenia gazowe - ogółem	t/r	9 260 390	9 699 269	9 732 218
2.	Zanieczyszczenia gazowe – bez CO ₂	t/r	154 267	159 653	154 894
3.	Zanieczyszczenia gazowe - emisja niezorganizowana	t/r	132	226	10 632
4.	Dwutlenek siarki	t/r	9 623	10 167	10 121
5.	Tlenki azotu	t/r	8 506	8 739	8 612
6.	Tlenek węgla	t/r	135 857	140 202	135 643
7.	Dwutlenek węgla	t/r	9 106 123	9 539 616	9 577 324
8.	Metan	t/r	34	35	34
9.	Zanieczyszczenia pyłowe - ogółem	t/r	4 048	4 247	4 217
10.	Zanieczyszczenia pyłowe - ogółem (Polska = 100)	%	8,54	9,59	10,93
11.	Zanieczyszczenia pyłowe - ogółem na 1 km ² powierzchni	t/r	21,42	22,47	22,31
12.	Zanieczyszczenia pyłowe - emisja niezorganizowana	t/r	894	1 226	974
13.	Zanieczyszczenia pyłowe ze spalania paliw	t/r	410	489	489
14.	Zanieczyszczenia pyłowe – emisja z przemysłu cementowo-wapienniczego i materiałów ogniotrwałych	t/r	23	28	49
15.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane	t/r	3 288	3 406	3 515
16.	Zanieczyszczenia gazowe zatrzymane lub zneutralizowane	%	2,1	2,1	2,2
17.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane	t/r	336 938	337 703	311 367
18.	Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane	%	98,8	98,8	98,7

Dąbrowa Górnicza znajduje się w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym - największym zurbanizowanym obszarem w Polsce. Obok dużej koncentracji zakładów przemysłowych oraz gęstej sieci dróg (na których natężenie ruchu znacznie przekracza średnią krajową) należy wskazać jeszcze inne przyczyny zmiany jakości powietrza w Dąbrowie Górniczej. Związane są one głównie z emisją niską i niezorganizowaną:

- 1) zużycie do celów grzewczych w gospodarstwach indywidualnych paliw niskiej jakości,
- 2) duży udział indywidualnego ogrzewania węglowego,
- 3) emisja wtórna z niezrekultywowanych terenów poprzemysłowych tj. składowiska odpadów i zwalowiska ziemi.

W styczniu 2016 r. opracowano dokument pn. „Inwentaryzacja źródeł niskiej emisji na terenie Dąbrowy Górniczej”, który przedstawia również analizę zawierającą dane na temat wielkości niskiej emisji za rok 2014. Z dokumentu tego wynikają m.in. następujące informacje:

- emisja CO₂ z budynków komunalnych: 8 152,94 Mg;
- struktura zaopatrzenia w paliwa opałowe: 74,74% - węgiel, miał, ekogroszek; 22,63% - gaz sieciowy; 2,11% - biomasa, drewno, pellet; 0,53% - odnawialne źródła energii;
- emisja zanieczyszczeń (gazów i pyłów) z transportu drogowego [Mg]:

SO ₂	NO _x	CO	PM10	PM2,5
97,21	932,83	2 735,72	91,37	82,51

- emisja zanieczyszczeń (gazów i pyłów) z zużycia paliw do celów grzewczych [Mg]:

SO _x	NO _x	CO	PM10	PM2,5	B(a)P
1 641,79	228,81	14,36	2,85	726,63	0,42

- emisja zanieczyszczeń z tranzytowego transportu drogowego: 96 199,82 Mg CO₂;
- emisja zanieczyszczeń (gazów i pyłów) z przemysłu [Mg]:

SO _x	NO _x	CO	Pył zawieszony całkowity	CO ₂	B(a)P
9 620,86	8 537,84	135 946,09	3 217,67	8 991 417,64	0,006

29 marca 2017 roku uchwalony został nowy Program Ograniczenia Niskiej Emisji, który zakłada dopłaty nawet w wysokości 100% wartości nowego pieca spełniającego odpowiednie parametry. Wspiera on również podłączanie do miejskiej sieci ciepłowniczej, stosowanie pieców gazowych, olejowych, elektrycznych, czy też kolektorów słonecznych. Do 2020 roku wszyscy mieszkańcy Dąbrowy Górniczej, których nieruchomości mają przynajmniej 5 lat i spełnią wymogi określone uchwałą, będą mogli z pomocą miasta wymienić sposób ogrzewania na ekologiczny. Specjalnie na ten cel w budżecie, tylko w 2017 roku, zarezerwowanych zostało prawie 1 300 000 zł. Według danych Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej, w latach 1998 – 2018 (do dn. 23.02.2018 r.) dofinansowano likwidację 6 107 nieefektywnych energetycznie i środowiskowo kotłów oraz dofinansowano modernizację 2 558 źródeł energii cieplnej.

Należy również odnotować, że Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą z dnia 07.04.2017 r. wprowadził na obszarze województwa śląskiego ograniczenia w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. „uchwała antysmogowa”).

Ponadto, wiele działań na rzecz poprawy jakości powietrza jest realizowanych w oparciu o „Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” (uchwała Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/47/5/2017 z dnia 18.12.2017 r.).

III.3. Gospodarowanie wodami

III.3.1. Wody powierzchniowe

Obszar Dąbrowy Górniczej położony jest w obrębie zlewni Przemszy w regionie wodnym Małej Wisły. Przemsza posiada przebieg południkowy, płynie z północy na południe i stanowi oś hydrograficzną dla północnych, zachodnich i południowych terenów miasta. Jej główny dopływ - Biała Przemsza posiada przebieg równoleżnikowy, płynie ze wschodu na zachód i stanowi oś hydrograficzną dla wschodnich terenów miasta. Sieć hydrograficzną uzupełniają:

- dopływy Przemszy: Trzebyczka oraz Pogoria wraz z dopływami: Pagor i Babia Ława;
- dopływy Białej Przemszy: Centuria, Strumień Błędowski, Biała, Bobrek wraz z wpadającymi do niego potokiem Rakówki i potokiem Jamki.

Na omawianym obszarze znajduje się kilka zbiorników wodnych o różnej wielkości i genezie (Mapa Podziału Hydrograficznego Polski wskazuje na istnienie kilkadziesiąt zbiorników). Są to przeważnie zbiorniki sztuczne, związane z gospodarczą działalnością człowieka, taką jak np. zaopatrzenie w wodę, retencja czy rekreacja. Do największych należą:

- Pogoria I (powierzchnia całkowita 82,3 ha), Pogoria II (powierzchnia całkowita 94,42 ha) oraz Pogoria III (powierzchnia całkowita 233 ha) zasilane w wodę przez potok Pogoria, są przykładem rekultywacji terenów po górnictwie odkrywkowym (wydobycie piasku), są cenne pod kątem przyrodniczym oraz retencyjnym;
- Kuźnica Warężyńska – Pogoria IV: zbiornik wodny utworzony na terenie kopalni piasku, posiadający powierzchnię 560 ha, zasilany przez wody Czarnej Przemszy oraz opcjonalnie przez wody Trzebyczki, spełnia funkcję przeciwpowodziową.

Według ustaleń obowiązującego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.; dalej: PGW), Dąbrowa Górnicza wchodzi w obręb następujących jednolitych części wód powierzchniowych (tab. 4):

Tabela 4. Dane o JCWP w obrębie Dąbrowy Górniczej – na podstawie obowiązującego PGW

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Długość głównego cieku/cieków JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan wód	Wskaźniki determinujące klasyfikację stanu wód	Zagrożenie osiągnięcia celu środowiskowego
1.	Biała (RW200052128349)	12,2	39,4	stan ekologiczny – umiarkowany stan chemiczny – poniżej dobrego stan wód – zły	siarczany, twardość ogólna, kadm, ołów	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego
2.	Biała Przemsza od Ryczówka do Koziego Brodu (RW20008212859)	39,9	80,9	stan ekologiczny – umiarkowany stan chemiczny – poniżej dobrego stan wód – zły	fitobentos, twardość ogólna, kadm, ołów	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego
3.	Bobrek (RW20005212889)	26,2	82,7	stan ekologiczny – słaby stan chemiczny – dobry stan wód – zły	fitobentos, BZT5, przewodność, substancje rozpuszczone, siarczany, chlorki, twardość ogólna	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Długość głównego cieku/cieków JCWP	Powierzchnia zlewni JCWP [km ²]	Stan wód	Wskaźniki determinujące klasyfikację stanu wód	Zagrożenie osiągnięcia celu środowiskowego
4.	Centuria (RW20005212829)	9,8	32,0	stan ekologiczny – dobry stan chemiczny – dobry stan wód – dobry	-	Niezagrożona
5.	Mitrega (RW2000621229)	27,2	86,2	stan ekologiczny – poniżej dobrego stan chemiczny – dobry stan wód – dobry	brak danych	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego
6.	Pagor (RW2000621254)	7,9	19,4	stan ekologiczny – umiarkowany stan chemiczny – dobry stan wód – zły	fitobentos	Niezagrożona
7.	Pogoria (RW20000212589)	10,7	43,0	potencjał ekologiczny – słaby stan chemiczny – poniżej dobrego stan wód – zły	makro-bezkęgowce bentosowe	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego
8.	Przemsza od zbiornika Przeczycze do ujścia Białej Przemszy (RW2000821279)	29,1	91,7	potencjał ekologiczny – umiarkowany stan chemiczny – poniżej dobrego stan wód – zły	fitobentos, BZT5, twardość ogólna, azot amonowy, azot Kjeldahla, fosforany	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego
9.	Rakówka (RW20000212882)	3,2	14,3	potencjał ekologiczny – słaby stan chemiczny – poniżej dobrego stan wód – zły	fitobentos, chlorki, BZT5, fluorki, przewodność, twardość ogólna, azot amonowy, azot Kjeldahla	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego
10.	Strumień Błędowski (RW200062128329)	23,1	37,0	stan ekologiczny – umiarkowany stan chemiczny – dobry stan wód – zły	fitobentos	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego
11.	Trzebyczka (RW20007212529)	15,4	50,9	stan ekologiczny – dobry stan chemiczny – dobry stan wód – dobry	-	Niezagrożona
12.	Zbiornik Przeczycze (RW20000212399)	5,0	29,4	potencjał ekologiczny – umiarkowany stan chemiczny – dobry stan wód – zły	klasa wskaźnika FLORA, wskaźnik MZB, fitoplankton	Tak – odroczone termin osiągnięcia celu środowiskowego

Ponadto, Urząd Miejski w Dąbrowie Górniczej prowadzi lokalny monitoring jakości wód ze źródełek zlokalizowanych na terenie miasta. W roku 2016 badania prowadzone były jeden raz w miesiącu w okresie od maja do października. Zakres analiz fizykochemicznych badanych wód obejmował oznaczenie następujących wskaźników: barwa, mętność, zapach, odczyn, przewodność, chlorki, jon amonowy, azotyny, utlenialność, azotany, żelazo, twardość, mangan,

Escherichia coli, Enterokoki, ogólna liczba bakterii w 37°C, ogólna liczba bakterii w 22°C, siarczany, fluorki. Kluczowe ustalenia z monitoringu przedstawione są w opracowaniu pn. „Interpretacja wyników badań wód powierzchniowych oraz wód ze źródeł na terenie Dąbrowy Górniczej, w 2016 roku” (Majgier L., JARS 2016); wybrane fakty przedstawiono w poniższych punktach:

- 1) wody wpływające do zbiornika Pogoria I, do zbiornika Pogoria III i wypływające ze zbiornika Pogoria III zaklasyfikowano pod kątem fizykochemicznym do wód o bardzo dobrym stanie ekologicznym (nie badano elementów biologicznych);
- 2) w wielu źródłach na terenie Strzemieszyc i Ząbkowic stwierdzono obecność bakterii E. coli i enterokoków kałowych.

Graficzne przedstawienie danych o JCWP z uwzględnieniem innych znaczących cieków oraz głównych punktów ujmowania wody i zrzutu ścieków przedstawiono na ryc. nr 5.

Ryc. 5. JCWP (cieki i granice zlewni), pozostałe istotne cieków oraz ujęcia wód powierzchniowych i zrzuty ścieków w obrębie Dąbrowy Górniczej

III.3.2. Wody podziemne

Dąbrowa Górnicza położona jest w obrębie dwóch jednolitych części wód podziemnych: nr 130 i nr 112. PGW wskazuje, że dla JCWPd nr 112 celem środowiskowym jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego i ilościowego, natomiast dla JCWP nr 130 celem jest utrzymanie dobrego stanu chemicznego oraz ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem. PGW informuje, że osiągnięcie celów środowiskowych dla ww. JCWPd jest zagrożone. W przypadku JCWPd nr 130

przyczyną jest drenaż górniczy, drenaż wymuszony ujęciami wód komunalnych oraz ogniska zanieczyszczeń (punktowe, liniowe, obszarowe); w przypadku JCWPd nr 112 zagrożenie jest spowodowane planowanym wydobywaniem rud cynku i ołowiu ze złoża Zawiercie 3.

Wody podziemne występujące w obrębie obydwu JCWPd są narażone na zagrożenia związane przede wszystkim z drenażem górniczym wywołanym eksploatacją węgla kamiennego, także rud cynku i ołowiu oraz piasku podsadzkowego, oraz drenażem kopalni zlikwidowanych. Drenaż jest także wymuszony eksploatacją wód w ujęciach komunalnych. W wyniku odwodnień górniczych istnieje zagrożenie ascensją zasolonych wód z poziomu karbońskiego. Skład chemiczny wód jest narażony na zmiany i zanieczyszczenia związane z przemysłowym wykorzystaniem terenu. Zagrożenie jest związane także z zakończeniem drenażu górniczego kopalni rud cynku i ołowiu.

Na środowisko wód podziemnych oddziałuje także aglomeracja śląska z licznymi zakładami przemysłowymi (emisja pyłów i gazów), składowiskami odpadów, oczyszczalniami ścieków, drogami krajowymi. W obrębie obydwu JCWPd obserwuje się znaczny stopień wykorzystania zasobów dostępnych do eksploatacji. Na omawianym terenie rozwinęły się rozległe leje depresji związane z prowadzonym odwodnieniem górniczym kopalni węgla kamiennego, rud cynku i ołowiu oraz piasku podsadzkowego, a także z eksploatacją komunalnych ujęć wód podziemnych. Większa część obszaru znajduje się w obrębie obniżenia zwierciadła wód podziemnych. Poważnym czynnikiem zagrażającym jakości wód jest zatapianie nieczynnych wyrobisk kopalni cynku i ołowiu, prowadzące w efekcie do wzrostu zawartości w wodach podziemnych piętra triasowego jonów siarczanowych oraz związków cynku i ołowiu. Piętra wodonośne są na ogół pozbawione izolacji od powierzchni terenu, w związku z czym są narażone na zanieczyszczenia (głównie związkami azotu i związkami organicznymi).

W rejonie Dąbrowy Górniczej występują piętra wodonośne prowadzące wody użytkowe w utworach: czwartorzędu, triasu, karbonu, dewonu. Wszystkie poziomy wodonośne są w dobrym kontakcie hydraulicznym ze względu na brak ciągłości warstw rozdzielających oraz liczne strefy uskokowe, a także stare wyrobiska górnicze umożliwiające przepływ wód. Naturalny reżim krążenia wód podziemnych został tu znacznie zaburzony w wyniku działalności człowieka a zwłaszcza wytworzeniu dużych, regionalnych lejów depresji związanych z eksploatacją węgla kamiennego lub surowców skalnych. Odwrócone zostały kierunki przepływu wód podziemnych, zmieniono lokalizację stref zasilania i drenażu, ponadto stwierdzono dopływy wód podziemnych do JCWPd nr 130 z JCWPd nr 112, a także drenaż wód z JCWPd nr 146 i 147.

Czwartorzędowy poziom wodonośny jest zasilany głównie przez infiltrację opadów atmosferycznych oraz lateralne dopływy z kwater jurajskiej. W warunkach naturalnych bazę drenażową stanowią cieki powierzchniowe. System odwadniania kopalni rud cynku i ołowiu oraz piasków podsadzkowych spowodował (w granicach leja depresji) obniżenie zwierciadła i odwrócenie kierunków przepływu wód podziemnych. Niektóre odcinki rzek zmieniły charakter z drenującego na infiltrujący, na przykład Biała Przemsza w rejonie Pustyni Błędownskiej.

Miasto położone jest w obrębie dwóch Zbiorników Wód Podziemnych: Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 454 „Olkusz - Zawiercie” oraz Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 455 „Dąbrowa Górnicza” (dawniej GZWP nr 455). W oparciu o pracę pn. „Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce” (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017), główne dane o tych zbiornikach przedstawiono w tabeli nr 5 oraz w następującym po niej opisie.

Tabela 5. Podstawowe dane o GZWP w obrębie Dąbrowy Górniczej

	powierzchnia zbiornika	proponowany* obszar ochronny	stratygrafia	szacunkowe zasoby dyspozycyjne	podatność na antropopresję
GZWP nr 454	758,6 km ²	426,3 km ²	trias środkowy, trias dolny	360 000 m ³ /dobę	od średnio i mało podatnego do bardzo podatnego
LZWP nr 455	5,4 km ²	11,29 km ²	czwartorzęd	7500 m ³ /dobę	bardzo podatny

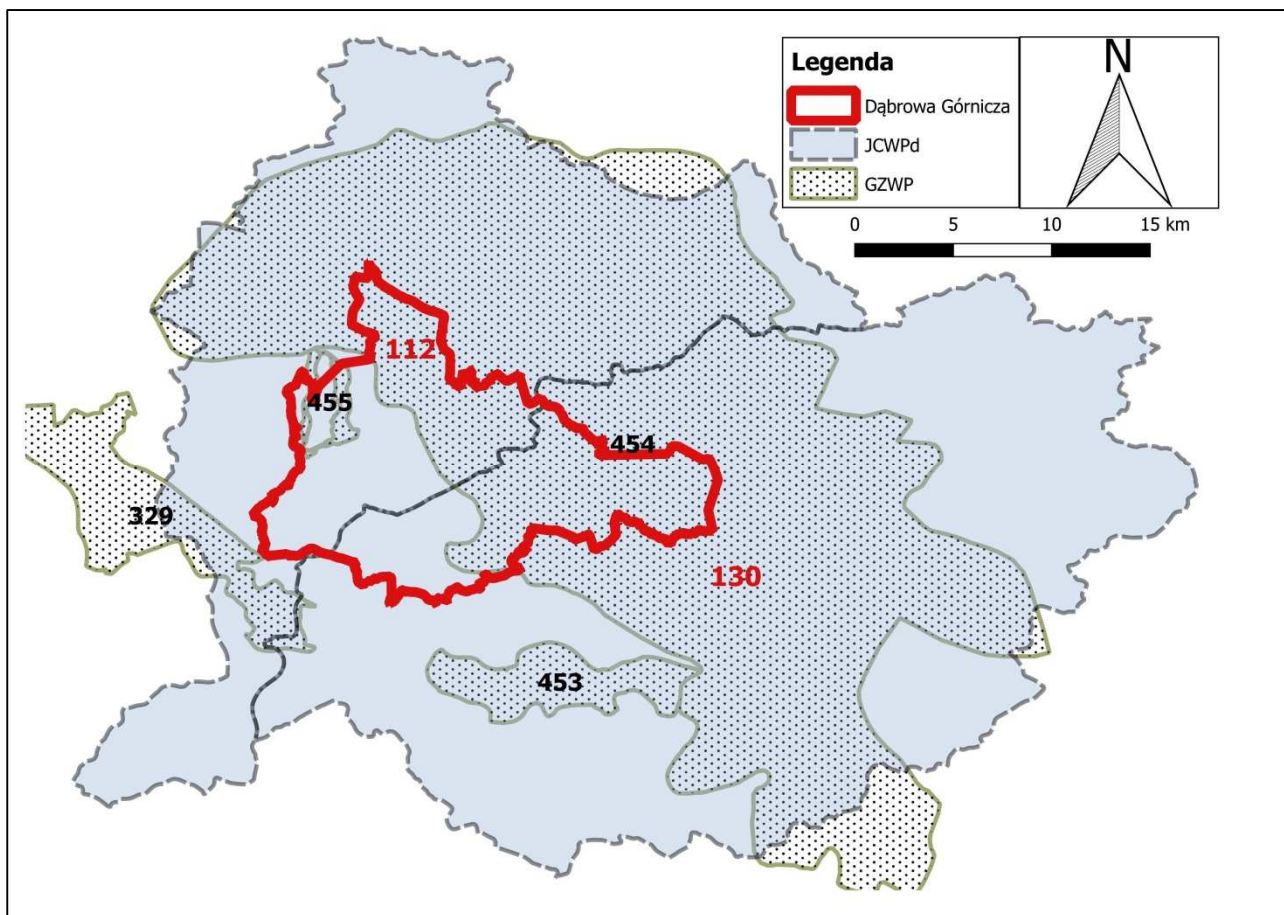
* propozycja obszarów ochronnych została określona w dokumentacjach hydrogeologicznych

Poziom zbiornikowy GZWP nr 454 Zbiornik Olkusz–Zawiercie tworzą porowo-szczelinowe skały węglanowe (wapienie, dolomity i margle). Triasowe piętro wodonośne jest intensywnie drenowane głównie w wyniku odwadniania wyrobisk kopalni rud cynku i ołowiu w rejonie Olkusza, a trwający od ponad 50 lat intensywny drenaż górniczy wytworzył rozległy lej depresji. Nastąpił zanik źródeł, a cieki powierzchniowe w wielu miejscach zmieniły charakter z drenujących na infiltrujące. Po zakończeniu ww. eksploatacji górniczej, rozpocznie się powolne wypełnianie wytworzonego leja depresyjnego, którego powierzchnia wynosi aktualnie ok. 451 km², co może doprowadzić do degradacji jakości wód podziemnych na obszarze o powierzchni ok. 167 km², w stopniu uniemożliwiającym ich bezpośrednie wykorzystanie do zaopatrzenia ludności w wodę do picia. W rejonie od Olkusza do łąz Błędowskich od wielu lat obserwuje się tendencję pogarszania się jakości wody, głównie przez wzrost stężeń siarczanów, wywołany zmianami hydrogeochemicznymi w obrębie regionalnego leja depresji. Minister Środowiska decyzją z dnia 22.12.2015 r. (znak DGK-II.4731.117.2015.AW) zatwierdził dokumentację hydrogeologiczną określającą warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 454 (Zbiornik Olkusz-Zawiercie). Jeden egzemplarz dokumentacji został przekazany do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

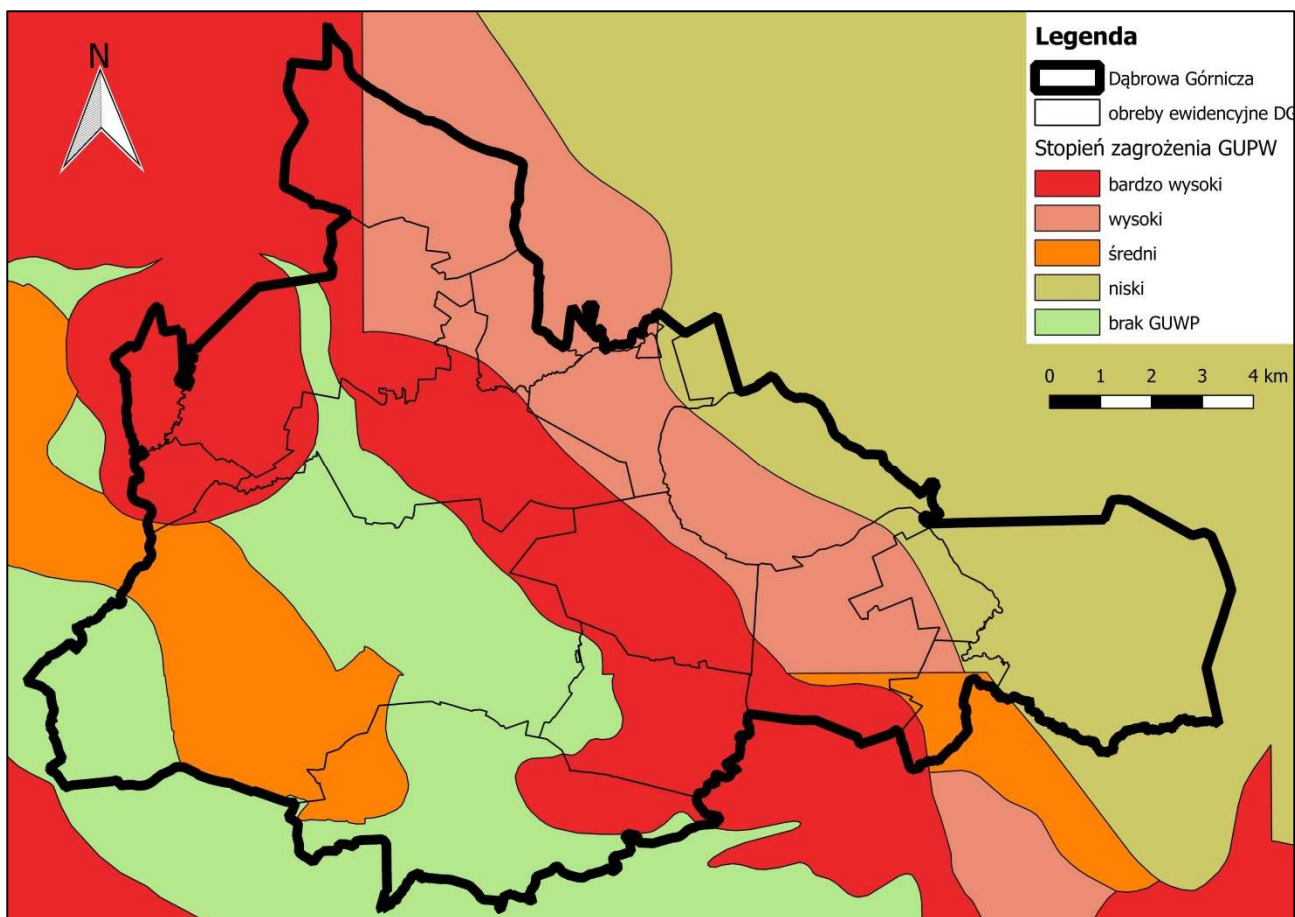
LZWP nr 455 Dąbrowa Górnicza jest niewielkim i dość jednorodnym zbiornikiem wód podziemnych. Poziom wodonośny jest odkryty i w związku z tym bardzo podatny na zanieczyszczenia z powierzchni terenu, a jakość wód poziomu czwartorzędowego charakteryzuje się ogólnie słabym stanem chemicznym (IV, V klasa jakości). Związane jest to głównie z wpływem eksploatacji górniczej piasków Kopalni Kuźnica Warężyńska, nieczynnej od kilku lat oraz z nieuporządkowaną gospodarką ściekową i zanieczyszczeniami rolniczymi. Obecnie czwartorzędowy poziom wodonośny, związany ze zbiornikiem Dąbrowa Górnicza, nie ma większego znaczenia dla zaopatrzenia ludności w wodę do picia. W granicach zbiornika oraz na jego obszarze zasilania nie ma zarejestrowanych użytkowników eksploatujących wody tego poziomu. W przyszłości wody poziomu czwartorzędowego mogą być wykorzystane do budowy lokalnych ujęć komunalnych i innych o stosunkowo niewielkim zapotrzebowaniu. Poziom ten może być także traktowany jako rezerwowe źródło wody w sytuacjach awaryjnych. Minister Środowiska decyzją z dnia 09.12.2015 r. zatwierdził Dokumentację hydrogeologiczną określającą warunki hydrogeologiczne w związku z ustanowieniem obszarów ochronnych lokalnego zbiornika wód podziemnych Dąbrowa Górnicza, dawnego GZWP nr 455 (zbiornik Dąbrowa Górnicza). Jeden egzemplarz dokumentacji został przekazany do Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej.

Lokalizacja ww. zbiorników oraz jednolitych części wód podziemnych względem granic Dąbrowy Górniczej została przedstawiona na rycinie nr 6.

Ryc. 6. Jednolite Części Wód Podziemnych oraz Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w rejonie Dąbrowy Górniczej.

Ryc. 7. Stopień zagrożenia Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych

W oparciu o dane pozyskane z Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000 (PIG-PIB), kierując się informacjami zawartymi w pracy pn. „Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2013), na ryc. nr 7 przedstawiono dane o stopniu zagrożenia głównego użytkowego poziomu wodonośnego (GUPW), który jest zależny od takich cech, jak: podatność na zanieczyszczenie, izolacja od powierzchni terenu, głębokość występowania wód podziemnych i rodzaj ośrodka wodonośnego. Informacje te wskazują, że w obrębie większości Dąbrowy Górniczej występuje zagrożenie dla wód podziemnych.

III.3.3. Susze i powódzie

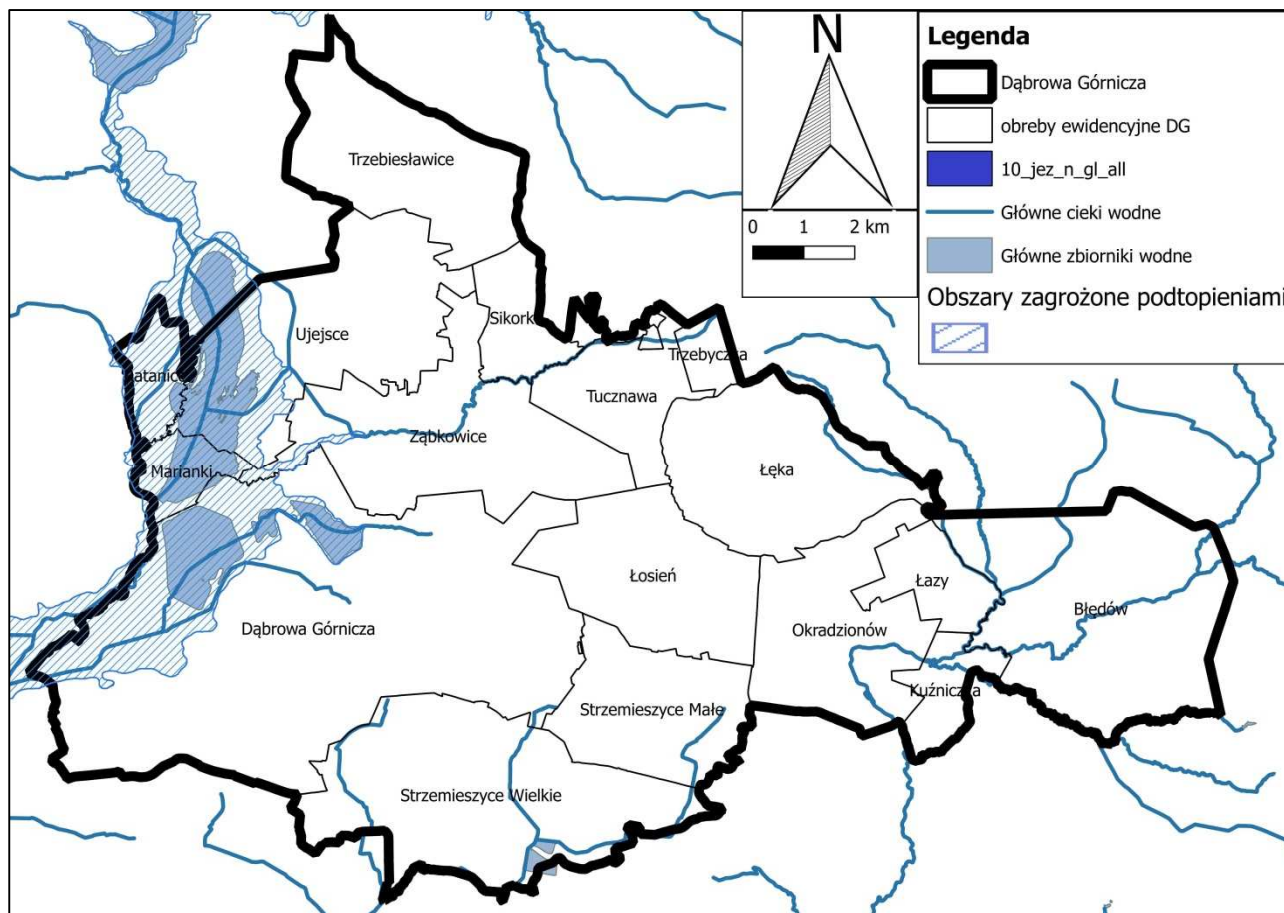
Według opracowanego na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach projektu „Planu przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Małej Wisły” (MGGP, 2015), 53,18 % obszaru Dąbrowy Górniczej (100,24 km²) jest zagrożone suszą, co według autorów wskazuje na umiarkowany stopień zagrożenia.

W oparciu o aktualne mapy zagrożenia powodziowego stwierdza się, że w obrębie Dąbrowy Górniczej nie występuje ryzyko wystąpienia powodzi.

Opracowana przez PIG-PIB mapa obszarów zagrożonych podtopieniami ukazuje maksymalny możliwy zasięg występowania podtopień w sąsiedztwie dolin rzecznych, które mogą nastąpić na skutek podniesienia się zwierciadła wód podziemnych. Zasięg ten nie pokrywa się ze strefą zalewów wód powierzchniowych (powodzi). Wycinek mapy dla rejonu Dąbrowy Górniczej przedstawiono na rycinie nr 5.

Należy też mieć na uwadze podtopienia ze spływu powierzchniowego, które mogą wystąpić przy intensywnych lub długotrwałych opadach deszczu, zwłaszcza w rejonach o dużym stopniu zasklepienia powierzchni terenu i bez dostatecznie rozbudowanej kanalizacji deszczowej i rozwiązań z zakresu retencji wód. Na terenach otwartych zalewane mogą być tereny łąk w dolinie potoku Jamki oraz w rejonie pomiędzy rzekami Czarna Przemsza i Pogoria. Wiele ulic w śródmieściu oraz w Tuczawie, Strzemieszycach, Rudnej czy w Górkach jest narażonych na ryzyko negatywnych skutków intensywnych opadów. Opady mogą być również przyczyną zbierania się wody w lokalnych zagłębieniach terenu, w tym także w rejonie wiaduktów kolejowych i przejść podziemnych.

Ryc. 8. Mapa obszarów zagrożonych podtopieniami w obrębie Dąbrowy Górniczej.

III.4. Gospodarka wodno - ściekowa

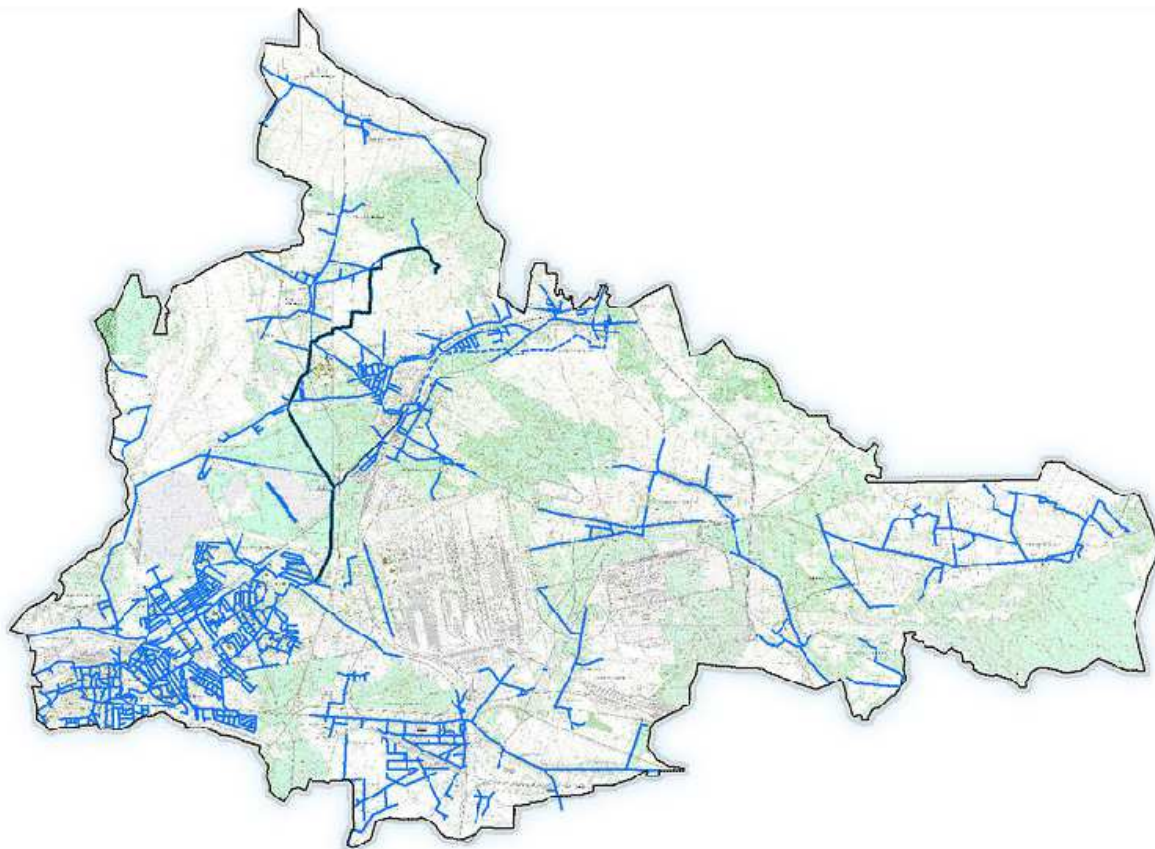
Dąbrowa Górnicza zaopatrywana jest w wodę z ujęć wody Górnośląskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów (GPW) w Katowicach, z ujęć własnych studni głębinowych przedsiębiorstwa Dąbrowskie Wodociągi Sp. z o.o. w Dąbrowie Górniczej, z ujęć będących własnością Urzędu Miejskiego w Siewierzu oraz ujęć w Olkuszu i Sosnowcu. Magistrale wodociągowe i ujęcia GPW zaopatrujące w wodę Dąbrowę Górniczą znajdują się zarówno na terenie miasta jak i poza jego granicami. Spółka Dąbrowskie Wodociągi eksploatuje sieć wodociągową wraz z przyłączami, dostarczając rocznie ponad 5 mln m³ wody. Sieć wodociągowa jest przedstawiona na ryc. nr 9.

Sieć kanalizacji sanitarnej w Dąbrowie Górniczej jest znacznie rozbudowana, obejmując większą część mieszkańców i największe skupiska ludności. W ostatnich latach w mieście realizowano szeroko zakrojone projekty związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej, m.in. „Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie Dąbrowa Górnicza – etap I” czy „Budowa podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego w Dąbrowie Górniczej”, które radykalnie poprawiły stan gospodarki ściekowej w mieście. Przewidywana jest kontynuacja projektów. Aktualny stan kanalizacji jest przedstawiony na ryc. nr 10. Część mieszkańców miasta nadal nie ma możliwości odprowadzenia ścieków do zbiorczego systemu kanalizacji, w związku z czym podejmowane są następujące czynności:

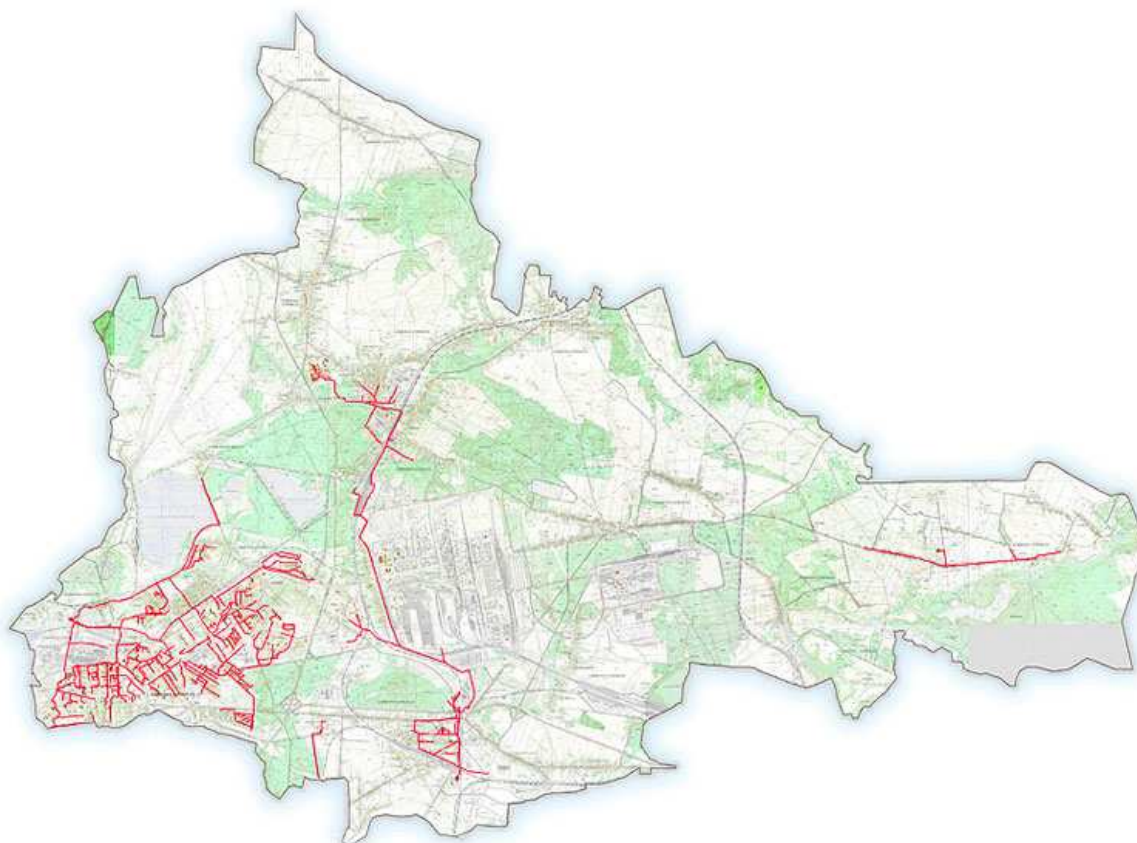
- 1) trwają prace przygotowawcze do realizacji projektu pn. „Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie Dąbrowa Górnicza – etap II”,
- 2) od wielu lat miasto udziela dotacji do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

Ryc. 9. Sieć wodociągowa w Dąbrowie Górniczej

[źródło: <http://www.dabrowskie-wodociagi.pl/siec-wodociagowa.aspx>]

Ryc. 10. Sieć kanalizacji w Dąbrowie Górniczej [źródło: <http://www.dabrowskie-wodociagi.pl/siec-kanalizacyjna.aspx>]

Na zlecenie Urzędu Miejskiego w 2005 r. wykonano dokumentację pn. „Opracowanie wytycznych dla dopuszczalnych form odprowadzania ścieków (typów oczyszczalni) w zależności od rodzaju warunków hydrogeologicznych w mieście”. Dokumentacja ta określiła środowiskowe możliwości oczyszczania ścieków w poszczególnych regionach miasta, tym samym powinna ona stanowić wytyczne przy lokalizacji nowych i funkcjonowaniu istniejących obiektów tego typu. W świetle wielu przyznanych (i przyznawanych) dotacji, mając na uwadze nowe przepisy oraz nowe dane o uwarunkowaniach środowiskowych, niezbędne wydaje się dokonanie oceny aktualności ww. wytycznych oraz dokonanie przeglądu należytej eksploatacji przydomowych oczyszczalni ścieków, w szczególności tych, których budowa została dofinansowana przez miasto.

Ścieki ujęte w system kanalizacji sanitarnej kierowane są do dwóch oczyszczalni ścieków („Centrum” i „Błędów”) oraz dziesięciu przepompowni ścieków. W 2013 r. zakończyła się kolejna rozbudowa i modernizacja Oczyszczalni Ścieków „Centrum” w Dąbrowie Górniczej, projekt był elementem programu gminnego „Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w Gminie Dąbrowa Górnicza”. Inwestycja pozwoliła na przejęcie ścieków komunalnych z uporządkowanego systemu kanalizacji zbiorczej, w tym z wybudowanych nowych ciągów kanalizacyjnych oraz przerzut ścieków z likwidowanej Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Strzemieszycach. Do oczyszczalni dopływają głównie ścieki bytowo-gospodarcze oraz w niewielkiej ilości ścieki przemysłowe. W chwili obecnej oczyszczalnia „Centrum” przyjmuje ścieki w ilości ok. 16 000 – 20 000 m³/d w okresach bezdeszczowych i ok. 25 000 - 60 000 m³/d w czasie opadów deszczu, ze względu na częściowo ogólnospławny charakter sieci kanalizacyjnej. Obciążenie wyrażone Równoważną Liczbą Mieszkańców wynosi ok. 130 000. Ścieki oczyszczane są w trójstopniowym systemie oczyszczania, co zapewnia wysoki stopień redukcji zanieczyszczeń rzędu 82-97%.

Podstawowe dane ilościowe GUS o gospodarce wodno – ściekowej w Dąbrowie Górniczej (dostępne w październiku 2017 r.) przedstawiają się następująco:

Tabela 6. Podstawowe dane GUS o gospodarce wodno-ściekowej w obrębie Dąbrowy Górniczej

Lp.	Parametr	Jednostka	2014	2015	2016
1.	zbiorniki bezodpływowe - stan w dniu 31 XII	szt.	6 056	6 312	6 546
2.	oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 XII	szt.	169	190	214
3.	długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej	%	40,16	52,51	57,80
4.	długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej	km	400,9	401,1	400,0
5.	długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	161,0	210,6	231,2
6.	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	4 299	5 969	7 528
7.	ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoby	122 381	121 748	120 853
8.	% ogółu ludności korzystający z instalacji wodociągowej	%	99,2	99,2	99,2
9.	ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoby	99 630	106 661	107 537

Lp.	Parametr	Jednostka	2014	2015	2016
10.	% ogółu ludności korzystający z instalacji kanalizacyjnej	%	80,8	86,9	88,3
11.	woda dostarczana z wodociągu gospodarstwu domowemu	dam ³	3 577,3	3 581,7	3 557,0
12.	zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³	11 117	13 320	13 760
13.	ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	b.d.	3 056,3	3 177,6
14.	ścieki oczyszczane w ciągu roku	dam ³	3 689,0	3 740,0	3 894,0
15.	Ścieki przemysłowe i komunalne z zakładów przemysłowych odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku – nieoczyszczone, wymagające oczyszczania	dam ³	60,0	65,0	34,0
16.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ścieków wymagających oczyszczania	%	37,4	34,0	32,5
17.	ładunek BZT5 w ściekach komunalnych po oczyszczeniu	kg/rok	37 902	39 825	35 150
18.	ładunek ChZT w ściekach komunalnych po oczyszczeniu	kg/rok	228 557	236 067	199 990
19.	zawiesina ogólna w ściekach komunalnych po oczyszczeniu	kg/rok	46 807	46 448	20 924
20.	azot ogólny w ściekach komunalnych po oczyszczeniu	kg/rok	51 966	49 276	43 926
21.	fosfor ogólny w ściekach komunalnych po oczyszczeniu	kg/rok	6 067	5 042	3 760

III.5. Zasoby przyrodnicze

Dąbrowa Górnicza jest miastem zróżnicowanym przestrzennie i krajobrazowo. Obok terenów przemysłowych i zurbanizowanych funkcjonują obszary cenne pod względem przyrodniczym. Walory fizjograficzno - krajobrazowe obszaru miasta wynikają przede wszystkim z ukształtowania terenu i form zagospodarowania (wysoki udział terenów otwartych, użytków rolniczych i nieużytków porolnych oraz lasów i zadrzewień). Zróżnicowanie geomorfologiczno - geologiczne, glebowe i klimatyczne – hydrologiczne determinuje duże zróżnicowanie siedlisk przyrodniczych, co zdecydowanie sprzyja bioróżnorodności.

Podstawowe dane GUS nawiązujące do uwarunkowań przyrodniczych w obrębie Dąbrowy Górniczej przedstawiono w tabeli nr 7.

Tabela 7. Podstawowe dane przyrodnicze GUS dla Dąbrowy Górniczej

Lp.	Wskaźnik	2013	2014	2015	2016
1.	lasów ogółem [ha]	4 071,28	4 242,23	4 242,13	4 269,72
2.	obszary prawnie chronione [ha]	3 663,00	3 663,00	3 663,00	3 648,46

Lp.	Wskaźnik		2013	2014	2015	2016
3.	pomniki przyrody [szt.]	wg GUS	24	24	27	27
4.		wg Urzędu Miejskiego	29	29	32	32
5.	ubytki drzew ogółem* [szt.]		312	12 941	930	944
6.	nasadzenia drzew ogółem* [szt.]		217	812	949	522
7.	ubytki krzewów ogółem* [szt.]		120	5 159	0	16
8.	nasadzenia krzewów ogółem* [szt.]		3 157	16 596	12 260	20 015
9.	udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]		2,4	2,4	2,4	2,4
10.	zieleń uliczna - powierzchnia [ha]		69,60	69,55	69,55	69,55
11.	tereny zieleni osiedlowej [ha]		179,59	179,59	179,44	181,61
12.	parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej [ha]		451,59	451,59	451,44	453,61
13.	żywopłoty [m]		25 837	25 837	26 574	27 811
14.	las gminne [ha]		100,20	86,20	86,00	84,00

* dane uwzględniają wyłącznie te nasadzenia i ubytki, które były przedmiotem postępowań administracyjnych

III.5.1. Obszary chronione

W granicach Dąbrowy Górniczej ustanowiono wiele prawnych form obszarowej ochrony przyrody, które łącznie zajmują powierzchnię 3 648,46 ha (ok. 19,3 % powierzchni miasta):

- 1) Park Krajobrazowy Orlich Gniazd (wraz z otuliną),
- 2) Specjalne Obszary Ochrony (obszary Natura 2000): „Pustynia Błędowska”, „Lipienniki w Dąbrowie Górniczej” oraz „Łąki Dąbrowskie”,
- 3) zespół przyrodniczo – krajobrazowy „Wzgórze Gołonoskie”,
- 4) stanowisko dokumentacyjne „Sroczka Góra”,
- 5) użytki ekologiczne: „Pustynia Błędowska”, „Bagna w Antoniowie”, „Młaki nad Pogorią I”, „Pogoria II”, „Źródłiska w Zakawiu”, „Uroczysko Zielona”,
- 6) 32 pomniki przyrody.

Należy odnotować również duże kompleksy terenów przyrodniczo cennych, które zostały uwzględnione w zapisach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Współtworzą one korytarze ekologiczne o regionalnym i ponadregionalnym znaczeniu. Według opracowania pn. „Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce” (Jędrzejewski i in., IBS PAN 2005 z aktualizacją w 2012), przez gminę przebiegają korytarze ekologiczne „Bory Stobrowskie – Lasy Przedborskie” oraz „Jura Krakowsko – Częstochowska”. Natomiast w pracy pn. „Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I” (Parusel i in., CDPGŚ 2007), gmina

wchodzi w obręb międzynarodowego korytarza spójności obszarów chronionych „Przemsza” oraz regionalny korytarz migracji ptaków „Dolina Przemszy” (w tym – przystanek „Stawy Pogoria” w obrębie tego korytarza).

Warto odnieść się do zapisów obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Przywołuje on treść dokumentów zawierających wyniki inwentaryzacji przyrodniczych Dąbrowy Górniczej. W dokumentach tych zaproponowano m.in. utworzenie nowych użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo – krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody. Jako najcenniejsze zespoły wskazuje się m.in. kompleks „Trzebiesławskie Wzgórza”, kompleks „Pogoria” (zespół „centralny” w rejonie zbiorników Pogorii i Ząbkowic), Bukowa Góra oraz Bielowizna w dzielnicy Ząbkowice. Obszary te zostały przedstawione w opracowaniu pn. „Przewodnik przyrodniczy po Dąbrowie Górniczej” (Czylok A., Tyc A., Kubajak A., Wydawnictwo „Kubajak” 2009).

Warto też zaznaczyć, że w opracowywanej aktualizacji Studium przedstawiona będzie mapa przedstawiająca w skali 1:20 000 tereny lasów, zadrzewień, dolesień, parków, skwerów, zielenie, cmentarzy, ogrodów działkowych oraz obszarów chronionych i obszarów kwalifikujących się do objęcia ochroną.

III.5.2. Zieleń miejska

Struktura przestrzenna Dąbrowy Górniczej determinuje specyfikę systemu zieleni miejskiej, która pełni bardzo ważną rolę w systemie przyrodniczym miasta, zwłaszcza na obszarze silnie zurbanizowanym (głównie Śródmieście, Ząbkowice i Strzemieszyce). Tereny zieleni miejskiej pośród intensywnej zabudowy występują w różnych formach, niekiedy zaliczają się do nich także lokalne korytarze ekologiczne takie jak dolina Trzebyczki w Ząbkowicach, Rakówki i Bobrka, tereny zieleni urządzonej i ogrody działkowe. Najistotniejsze ciągi ekologiczne w śródmieściu tworzą :

- „korytarz” łączący zespół Parku „Zielona” z terenami leśnymi w granicach Sosnowca, poprzez tereny łąkowe i zadrzewione w Korzeńcu, zadrzewioną hałdę przy ul. Konopnickiej, Planty im. hm. S.Piotrowskiego, tereny zieleni towarzyszącej zabudowie oraz cmentarz;
- ciąg powiązań pomiędzy w/w terenami w rejonie Parku „Zielona” do Korzeńca, poprzez Park Śródmiejski, Park im. gen. J. Hallera i jego przedłużenie oraz cmentarz z lasami w granicach Sosnowca,
- ciąg większych powierzchni zieleni przydomowej wiodący od lasu Legionowo poprzez os. Tysiąclecia w kierunku zbiornika Pogoria III,
- ciąg łączący las Legionowo, poprzez ogrody działkowe i tereny zieleni osiedlowej ze Wzgórzem Gołonoskim i dalej wzdłuż DK nr 1 do terenów leśnych,
- kierunek powiązań łączących park im. Hallera, poprzez tereny zieleni przydomowej i małego parku w rejonie Szytgarki z terenami Józefowa w Zagórzu poza granicami miasta,

Wymienione najistotniejsze tereny biologicznie aktywne w obszarze śródmiejskim nie mają zachowanej ciągłości przestrzennej z uwagi na istniejące zainwestowanie i bariery komunikacyjne. Niemniej układają się one w czytelny system ułatwiający wymianę powietrza, bioróżnorodność, tworzenie systemu ścieżek rowerowych i pieszych. W Ząbkowicach głównym korytarzem ekologicznym jest zabagniona dolina Trzebyczki. Wzdłuż niej występują podmokłe tereny, a na jej

obrzeżu są zlokalizowane tereny o charakterze parkowym. Dolina Trzebyczki pomiędzy magistralą kolejową Katowice – Warszawa a zabudową przy ul. Szosowej kwalifikuje się do objęcia ochroną prawną z mocy ustawy o ochronie przyrody. W Strzemieszycach funkcje lokalnych ciągów powiązań ekologicznych pełnią tereny zieleni przydomowej oraz łąki towarzyszące ciekom w zlewni Bobrka.

W świetle danych statystycznych przedstawionych w rozdziale III.5.1 należy dodać, że według Programu Rewitalizacji: Dąbrowa Górnicza 2022 (Aktualizacja 2016r.)", zaledwie niecałe 10% respondentów bardzo dobrze ocenia stan techniczny infrastruktury parkowej oraz skwerów i miejskiej zieleni urządzonej.

III.5.3. Lasy

Struktura siedliskowa lasów w mieście przedstawia się następująco: zbiorowiska lasu mieszanego świeżego - 41%, boru świeżego - 36%, boru mieszanego świeżego - 14%. Na Wzgórzach Trzebiesławickich oraz w Reckim Lesie rozwija się drzewostan bukowy należący do zespołu termofilnej buczyny z udziałem ciepłolubnych muraw i zarośli. Na zachód od Wypalenisk zachowały się fragmenty grądu. W Lasach Błędowskich dominują lasy mieszane świeże, bory świeże i bory mieszane, fragmentarycznie występują bory suche (Kozi Róg), a także bór wilgotny. Las Bienia to głównie las mieszany świeży z sosną, dębem, grabem i brzozą. Lasy pomiędzy hutą ArcelorMittal Poland S.A. a Żąbkowicami i wokół Pogorii I i II tworzą bory świeże. Ewenementem jest bór bagienny pomiędzy ul. Kusocińskiego i osiedlem Młodych Hutników w Żąbkowicach. W niewielu fragmentach cieków zachowały się olsy, łągi jesionowo - olszowe i wiązowo - jesionowe. W dolinie Białej i Białej Przemszy występują łągi wierzbowe. Według mapy roślinności potencjalnej (F. Celiński, S. Wika 1989) Garb Żąbkowicki, Wzgórze Gołonoskie, Góra Bordowicza to żyzna buczyna sudecka. Tereny dookoła Wzgórze Gołonoskiego i pomiędzy Hutą Katowice a wzgórzami Garbu Żąbkowickiego, to potencjalny acidofilny las dębowo - bukowy. Wyżynny grąd małopolski mógłby objąć właściwe miasto aż po Strzemieszyce. Wszystkie doliny rzeczne to potencjalne łągi olszowo - jesionowe. Zgodność roślinności potencjalnej z rzeczywistą zachodzi przede wszystkim w siedliskach borowych (rejon Błędowa). Niewielkie fragmenty buczyny sudeckiej występują na Bukowej Górze i w Reckim Lesie.

Znaczna część powierzchni leśnych nie jest kwalifikowana. Dotyczy to terenów zalesianych w ramach kształtowania strefy ochronnej kompleksu hutniczo - koksowniczego, jak też lasów w posiadaniu osób fizycznych. Trudne do zakwalifikowania są powierzchnie zalesionych zwałowisk odpadów budowlanych i hutniczych („Góra Tomalówka”), hutniczych i innych (np. „Zwałka nr 4” przy ul. Zakawie). Zwałowiska te (wzgórza) pomimo niewidocznej już genezy ich pochodzenia, nadal niekorzystnie oddziałują na środowisko wodne.

Poza Lasami Trzebiesławickimi zaliczonymi do I stopnia degradacji lasu, wszystkie pozostałe w mieście obejmuje II stopień degradacji wynikającej z czynników antropogenicznych.

Tereny leśne miasta Dąbrowa Górnicza są zarządzane przez Nadleśnictwo Siewierz oraz Nadleśnictwo Olkusz. Gospodarowanie na nich odbywa się na podstawie planów urządzania lasu.

III.5.4. Zagrożenia dla przyrody

Wśród głównych zagrożeń przyrody żywej na terenie Dąbrowy Górniczej należy wymienić:

- zły stan powietrza, niekorzystne i szybko zmieniające się stosunki wodne (wysokie ryzyko wystąpienia suszy, ryzyko wystąpienia podtopień, zagrożenia stanu jakościowego i ilościowego wód podziemnych), oraz wzmagająca się antropopresja stanowią wysokie zagrożenie dla bioróżnorodności,
- niewielka ilość alei drzew i ciągów żywopłotów wzdłuż ciągów komunikacyjnych; zagrożenie istniejących zadrzewień przyulicznych oraz obumieranie drzew związane z zanieczyszczeniem gleby oraz nieodpowiednim doбором gatunków flory przy projektowaniu zieleni,
- zwiększająca się intensywność penetracji obszarów przyrodniczych przez pojazdy z napędem silnikowym (motocross, quady, motorowery, samochody terenowe, itp.).

III.6. Zagrożenia hałasem

Na klimat akustyczny Dąbrowy Górniczej wpływa przede wszystkim emisja hałasu związana z komunikacją drogową oraz funkcjonowaniem źródeł przemysłowych, w mniejszym stopniu z liniami kolejowymi i tramwajowymi. Hałas komunikacyjny jest odczuwalny w szczególności w okolicach dróg tranzytowych, a także w pobliżu dróg prowadzących do zakładów przemysłowych. Poziom hałasu i związana z nim uciążliwość zależy od natężenia ruchu, udziału pojazdów ciężkich w ogólnej liczbie przemieszczających się pojazdów, od odległości elewacji zabudowy od krawędzi jezdni, od stanu technicznego drogi i jej parametrów technicznych (rodzaj nawierzchni, szerokości pasa drogowego), organizacji ruchu oraz od stanu technicznego pojazdów. Stan techniczny dróg i ulic nie zawsze jest zadowalający i w takim przypadku wymagają one remontów lub modernizacji. Wpływ przemysłu na klimat akustyczny ma charakter lokalny i ogranicza się do bezpośredniego sąsiedztwa zakładu. Odnotowania wymaga, że na podstawie rozporządzenia Wojewody Śląskiego z dnia 16 lipca 2007 r. utworzony został obszar ograniczonego użytkowania dla ArcelorMittal Poland S.A. - Oddział w Dąbrowie Górniczej. Obszar został zlokalizowany w dzielnicach Łosień, Strzemieszyce Małe i Ząbkowice. Granicę zewnętrzną obszaru dla terenów znajdujących się w strefie ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego zakładu wyznacza przebieg izol linii równoważnego poziomu dźwięku "A" dla pory nocnej $L_{Aeq} N = 45$ dB.

W 2011 r. opracowano pierwszą mapę akustyczną dla Dąbrowy Górniczej oraz mapę wrażliwości hałasowej obszarów miasta; jej ustalenia są aktualne dla roku 2010. Dzięki temu zidentyfikowano obszary, gdzie występują przekroczenia wskaźnika LDWN. Mapa akustyczna posłużyła do opracowania programu ochrony środowiska przed hałasem, którego celem jest dostosowanie poziomu hałasu do wymaganych standardów jakości środowiska. Program ten opracowano w 2012 r. i przyjęto go w formie uchwały Rady Miejskiej. W dokumencie wskazano, że głównymi źródłami hałasu w Dąbrowie Górniczej jest komunikacja i przemysł. Lokalnie występują uciążliwości związane z hałasem komunalnym (gł. instalacje wentylacyjne i klimatyzacyjne, agregaty chłodnicze, sporadycznie obiekty rekreacyjno-rozrywkowe). Głównym źródłem hałasu pozostaje jednak ruch drogowy. Uciążliwość hałasowa zależy od natężenia ruchu na danej ulicy, procentowego udziału pojazdów ciężkich, prędkości pojazdów, stanu infrastruktury drogowej i sposobu zagospodarowania okolicznych terenów.

W przypadku hałasu drogowego 1% mieszkańców narażonych jest na ponadnormatywny hałas. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla hałasu kolejowego oraz przemysłowego dotyczą zaledwie 0.1% mieszkańców gminy. Należy podkreślić brak naruszeń poziomów dopuszczalnych dla hałasu tramwajowego. W przypadku hałasu drogowego zidentyfikowano główne źródła hałasu, czyli ulice emitujące hałas o poziomach przekraczających obowiązujące poziomy dopuszczalne i określono zakres tych przekroczeń na pobliskich terenach. Zidentyfikowano również ulice, przy których mają miejsca przekroczenia poziomów dopuszczalnych, których przyczyną są główne źródła hałasu. W przypadku hałasu kolejowego zidentyfikowane zostały linie kolejowe emitujące ponadnormatywny hałas, oraz znajdujące się w ich pobliżu ulice wraz z zakresem naruszeń obowiązujących poziomów hałasu. W przypadku hałasu przemysłowego wskazano zakłady emitujące hałas do środowiska, w pobliżu których stwierdzono na podstawie mapy akustycznej naruszenie obowiązujących poziomów hałasu w odniesieniu do wskaźnika długokresowego L_{DWN} . Dane te zobrazowano na mapie akustycznej dostępnej na stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

Obowiązujący Program ochrony środowiska przed hałasem (odnoszący się do ustaleń mapy akustycznej z 2011 r.) wskazuje podstawowe kierunki oraz działania niezbędne do przywrócenia i utrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Do działań głównych Programu zakwalifikowano działania, które skutkować będą obniżeniem poziomu hałasu w konkretnych rejonach: remonty oraz modernizacja nawierzchni drogowych i linii kolejowych, budowa ekranów akustycznych ograniczenie prędkości samochodów oraz ruchu samochodów ciężarowych. W latach 2016-2017 została opracowana druga mapa akustyczna dla Dąbrowy Górniczej.

Przeprowadzona w ramach realizacji mapy akustycznej analiza tendencji zmian klimatu akustycznego na terenie miasta wykazała co następuje:

1. Hałas drogowy – liczba ludności narażonej na hałas uległa zwiększeniu w zakresie najwyższych poziomów hałasu (65-75 dB i pow. 75 dB) dla wskaźnika L_{DWN} . Jednocześnie nastąpiła wyraźna poprawa dla pory nocy (obniżenie narażenia w zakresach 55-65 dB dla wskaźnika L_N). Powyższy stan wynika głównie ze zwiększenia udziału pojazdów ciężkich, głównie w porze dnia, na terenie Dąbrowy Górniczej oraz ogólnego zwiększenia natężenia ruchu na terenie miasta, w ciągu głównych szlaków komunikacyjnych.
2. Hałas kolejowy – nieznacznie zwiększyła się liczba ludności narażonej na hałas w przedziałach 55-60 dB i 65-70 dB (wskaźnik L_{DWN}). Dla pory nocy nastąpiło przeniesienie liczby ludności narażonej z najwyższych poziomów hałasu do przedziału 55-60 dB. Porównanie wyników obu map prowadzi do wniosku, że pomimo modernizacji części odcinków torowych nastąpiło zwiększenie narażenia na hałas w porze dnia, co można tłumaczyć nieznacznym zwiększeniem ruchu na głównej (001) linii kolejowej oraz zwiększeniem udziału przewozów towarowych.
3. Hałas przemysłowy – w stosunku do poprzedniej mapy akustycznej nastąpiła wyraźna poprawa w zakresie narażenia na hałas we wszystkich przedziałach, dla obu wskaźników. Sytuacja ta jest skutkiem skutecznej walki z ponadnormatywnym hałasem za pomocą decyzji administracyjnych, jak i efektem stosowania przez podmioty środków redukcji hałasu w postaci tłumików oraz ekranów akustycznych (np. rejon Kazdębia).
4. Hałas tramwajowy – nastąpiło znaczne pogorszenie klimatu akustycznego, wynikające z postępującej dewastacji torowisk tramwajowych na terenie Dąbrowy Górniczej. W zależności od odcinka zwiększenie poziomu hałasu wyniosło od 3-7 dB.

Powyższe wyniki pozwalają określić jaki procent mieszkańców Dąbrowy Górniczej narażony jest (sumarycznie) na ponadnormatywny hałas:

- 5) hałas drogowy – 3,4% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LDWN i 0,95% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LN,
- 6) hałas kolejowy – 0,2% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LDWN oraz LN,
- 7) hałas przemysłowy – 0,001% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LDWN i 0,17% dla poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem LN,
- 8) hałas tramwajowy – jak już wspomniano ruch tramwajowy nie powoduje przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu na terenie miasta.

Ustalenia nowej mapy akustycznej oraz towarzyszące im zalecenia odnośnie do działań w zakresie ochrony przed hałasem stanowią materiał wyjściowy do opracowania i uchwalenia przez Radę Miejską zaktualizowanego programu ochrony środowiska przed hałasem, którego celem będzie dostosowanie poziomu hałasu do poziomu dopuszczalnego.

III.7. Gleby

Podłożem geologicznym gleb w mieście są triasowe wapienie muszlowe, dolomity kruszczone oraz osady plejstoceny – gliny i piaski polodowcowe w dolinach. Mady zajmujące najniższe terasy rzek i potoków (Czarnej i Białej Przemszy, Centurii i Białej) stanowią bogate siedliska (łęgi lub bogate, wilgotne łąki). Gleby bagienne – w formie utworów mułowo – błotnych, murszowo – torfowych i torfy niskie występują w dolinach o słabo przepuszczalnym podłożu (zabagnione doliny, starorzecza silnie podmokłe). Rędziny węglanowe brunatne i rędziny mieszane pokrywają pagóry i płaskowyże zbudowane z wapieni muszlowych i dolomitów. Występują głównie w północnej części miasta. Gleby bielcowe związane z bezwapiennym podłożem piaszczystym, skupiają się we wschodniej części obszaru miasta i są porośnięte borami sosnowymi. Na Pustyni Błędowskiej występują gleby inicjalne porośnięte roślinnością wydmową.

W 2014 r. na zlecenie Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej wykonano badania gleb, w ramach których pobrano 40 prób gleby z głębokości 30 cm z terenu gminy Dąbrowa Górnicza. Analiza laboratoryjna wszystkich pobranych prób została wykonana pod kątem zawartości wybranych metali ciężkich (Zn, Cd, Cu, Pb), a w 20 wybranych próbkach oznaczono dodatkowo sumę węglowodorów aromatycznych, sumę wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych oraz zawartość oleju mineralnego (C12-C35) i benzyny (C6-C12). Otrzymane wyniki udostępniono na stronie internetowej Urzędu Miejskiego.

W wielu próbach odnotowano przekroczenia zawartości cynku, ołowiu i kadmu – co może być związane z budową geologiczną gminy i naturalną zawartością tych pierwiastków w rudonośnych (Zn-Pb) dolomitach kruszczonego triasu, które zawierają znaczne ilości cynku, kadmu, ołowiu. Przekroczone dopuszczalne stężenia metali ciężkich związane mogą być również z tym, iż miejsca poboru prób zlokalizowane są w silnie zurbanizowanym terenie, a także w bardzo bliskim sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych, zwłaszcza drogowych. Miejsca, w których zanotowano przekroczenia w stosunku do dopuszczalnych stężeń metali ciężkich, koncentrują się głównie w części południowej Gminy (Strzemieszyce Wielkie), północnej (Ząbkowice), a także w najbardziej zurbanizowanej południowo-zachodniej. W większości przypadków przekroczenia zawartości metali ciężkich były nieznaczne.

W 13 próbach stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. W dwóch próbkach przekroczone zostały dopuszczalne stężenia w stosunku do olejów mineralnych. Podobnie jak w przypadku metali ciężkich miejsca, w których zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń substancji węglowodorowych koncentrują się głównie w części południowej Gminy Dąbrowa Górnicza (Strzemieszyce Wielkie), północnej (Ząbkowice), a także w najbardziej zurbanizowanej południowo-zachodniej. Przekroczenia dopuszczalnych stężeń wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych oraz olejów mineralnych związane są głównie z zanieczyszczeniami komunikacyjnymi.

III.8. Zasoby geologiczne

Dąbrowa położona jest w obrębie dwóch mezoregionów Wyżyny Śląskiej: południowo-zachodnia część miasta należy do Wyżyny Katowickiej, natomiast wschodnia i północno-wschodnia część miasta położona jest na wschodnim fragmencie Progu (Garbu) Tarnogórskiego. W granicach miasta występują utwory geologiczne należące do platformy zachodnioeuropejskiej, reprezentowanej przez dwie jednostki tektoniczne:

- monoklina śląsko-krakowska stanowiąca pokrywę skał permsko-mezozoicznych; w skałach mezozoicznych eksploatowane były w przeszłości rudy żelaza oraz ołowiu i cynku; wapienie i dolomity środkowego triasu są eksploatowane odkrywkowo przez Kopalnię „Ząbkowice”.
- zapadlisko górnośląskie - występuje w południowo-zachodniej części miasta na powierzchni (lub pod niewielkim przykryciem) z utworami węglonośnymi karbonu górnego (z pokładami węgla kamiennego, które były na terenie miasta przedmiotem wieloletniej, intensywnej eksploatacji).

Charakterystyczne dla obszaru Dąbrowy Górniczej kotlinowate zagłębienia zostały wypełnione osadami lodowcowymi i wodnolodowcowymi, dając duże obszary piaszczyste (m.in. Pustynia Błędowska). W północno-zachodniej i centralnej części miasta piaski te były eksploatowane na potrzeby górnictwa węglowego, a dawne wyrobiska kopalni piasków podsadzkowych zalane wodą tworzą zbiorniki wodne.

W granicach administracyjnych Dąbrowy Górniczej znajdują się udokumentowane zasoby następujących kopalin:

- złoża iłów karbońskich Dąbrowa Górnicza,
- złoża wapieni triasowych Ujejsce,
- złoża dolomitów triasowych Ząbkowice Będzińskie I, Ząbkowice Będzińskie II, Podwarpie i Chruszczobród,
- złoża piasków czwartorzędowych Okradzionów, Błędów-Blok I, Pustynia Błędowska-Blok II, Pustynia Błędowska-Blok III oraz Pustynia Błędowska – Obszar pozostały.

Dane PIG-PIB wskazują także na surowce ilaste oraz rudy cynku i ołowiu.

W granicach administracyjnych Dąbrowy Górniczej usytuowane są obszary i tereny górnicze :

- 1) obszar górniczy i teren górniczy „Kuźnica Warężyńska – 1” (piasek podsadzkowy).
- 2) obszar górniczy i teren górniczy „Ząbkowice IV” (dolomity).
- 3) obszar górniczy i teren górniczy „Okradzionów IV” (wydobywanie piasku),

- 4) fragment terenu górniczego „Chruszczobród 2” (dolomity),
- 5) fragment terenu górniczego „Kazimierz – Juliusz I” (węgiel kamienny – bez eksploatacji).

III.9. Pola elektromagnetyczne

Źródłem antropogenicznych pól elektromagnetycznych (PEM) są przede wszystkim napowietrzne linie elektroenergetyczne, stacje transformatorowe / rozdzielcze wysokiego napięcia, kilkadziesiąt stacji bazowych telefonii komórkowej oraz inne nadajniki fal radiowych.

WIOŚ prowadzi badania monitoringowe PEM na terenie miasta: przy ul. Chopina w dzielnicy Mydlice (2013 r. i 2016 r.) oraz przy ul. Cedlera – Osiedle Lipskie (2014 r.). W dzielnicy Mydlice otrzymane wyniki wskazują na poziom 0,5 V/m (2013 r.) i 0,73 V/m (2016 r.), natomiast przy ul. Cedlera 0,64 V/m. Są to średnie wartości arytmetyczne wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w zakresie częstotliwości 100 kHz – 3 GHz (w danym punkcie obserwacji w środowisku). Nie zostały zatem przekroczone dopuszczalne poziomy PEM w środowisku.

III.10. Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych

Zakładami stwarzającymi ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze względu na posiadanie materiałów niebezpiecznych są :

- 1) ArcelorMittal Poland S.A. – Oddział w Dąbrowie Górniczej, Al. Piłsudskiego 92 – zakład o dużym ryzyku,
- 2) JSW Koks S.A. - Koksownia Przyjaźń, ul. Koksownicza 1 – zakład o dużym ryzyku,
- 3) Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. – Baza Paliw nr 14 w Strzemieszycach, ul. Składowa 13 (zgodnie z pismem GO-073-546/KK/2017 z dnia 13 października 2017 r. spółka OLPP zostanie połączona ze spółką PERN SA od dnia 02.01.2018 rok i będzie działała już jako jedna spółka PERN SA) – zakład o dużym ryzyku,
- 4) Alkat Air Liquide Sp. z o.o., Al. Piłsudskiego 92 – zakład o dużym ryzyku,
- 5) SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o., ul. Koksownicza 16 – zakład o zwiększonym ryzyku.

Ww. zakłady posiadają programy zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze, publikują raporty o bezpieczeństwie oraz podlegają cyklicznym kontrolom i audytom systemu bezpieczeństwa procesowego.

Potencjalnym źródłem zagrożenia może być drogowy i kolejowy transport substancji niebezpiecznych. Najczęściej przewożone transportem samochodowym substancje to: paliwa, gaz propan – butan, gazy techniczne (sprężone i skroplone), materiały wybuchowe oraz substancje żrące. Drogami, którymi najczęściej są przewożone niebezpieczne materiały, są drogi krajowe (nr 94 i nr 1), drogi wojewódzkie (nr 790 - ul. Gołonoska, nr 790 - ul. Łaskowa, nr 796 - ul. Armii Krajowej i Szosowa, nr 4 - ul. Sobieskiego, Królowej Jadwigi, Aleja Róż), oraz drogi powiatowe (Al. Piłsudskiego, Legionów Polskich, Strzemieszycka).

W mieście funkcjonuje Centrum Zarządzania Kryzysowego, w ramach którego pełniony jest całodobowy dyżur w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego.

Powszechne ostrzeżenie i alarmowanie o zagrożeniach na terenie miasta obejmuje:

- 1) funkcjonujący w czasie pokoju system wczesnego ostrzegania o zagrożeniach (SWO),
- 2) system wykrywania i alarmowania (SWA),
- 3) system powszechnego ostrzegania wojsk i ludności cywilnej o zagrożeniu uderzeniami z powietrza.

Corocznie opracowywane są „Wytyczne Prezydenta Dąbrowy Górniczej – Szefa Obrony Cywilnej Miasta w sprawie realizacji zadań w zakresie obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego”. Na terenie gminy organizowane są przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej szkolenia i ćwiczenia dla jednostek ratowniczych i ochrony przeciwpożarowej w zakresie m.in. zwalczania skutków poważnych awarii, transportu TŚP oraz intensywnych zjawisk atmosferycznych, zgodnie z planami rocznymi i wieloletnimi. Okresowo prowadzone są ćwiczenia zgrywające jednostek systemu reagowania kryzysowego.

III.11. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

III.11.1. System gospodarowania odpadami komunalnymi

Miejski Zakład Gospodarowania Odpadami w Dąbrowie Górniczej corocznie opracowuje „Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Dąbrowa Górnicza”. Wynika z nich, że w mieście systemem odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych objęto nieruchomości zamieszkałe zlokalizowane w zabudowie jednorodzinnej, zabudowie wielolokalowej, oraz nieruchomości na terenie których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne.

Sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, domków letniskowych oraz nieruchomości na terenie których nie zamieszkują mieszkańcy a powstają odpady komunalne i zagospodarowania tych odpadów, określa Uchwała nr VIII/171/2015 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 24 czerwca 2015 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Dąbrowa Górnicza przez wprowadzenie „Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Dąbrowa Górnicza”, stanowiącego załącznik do uchwały. Na jego podstawie w mieście funkcjonuje rozbudowany system selektywnej zbiórki odpadów. Nadzór nad gospodarowaniem odpadami komunalnymi, w tym realizację zadań powierzonych Wykonawcy odbierającemu odpady komunalne od właścicieli nieruchomości powierzono Miejskiemu Zakładowi Gospodarowania Odpadami w Dąbrowie Górniczej.

Selektywna zbiórka odpadów na terenie Dąbrowy Górniczej złożona jest z dwóch sposobów ich zbierania:

- system pojemnikowy – w ponad 420 miejscach ustawione w sąsiedztwie zabudowy wielorodzinnej tzw. „gniazda” z kolorowymi pojemnikami przewidzianymi do selektywnej zbiórki odpadów z papieru, tworzyw sztucznych oraz ze szkła,
- system workowy (tzw. „u źródła”) – system zbiórki surowców wtórnych (papier, tworzywa sztuczne, szkło) w kolorowych workach, przeznaczony dla zabudowy jednorodzinnej.

Ponadto na obszarze miasta organizowane są selektywne zbiórki:

- odpadów ulegających biodegradacji - w workach na terenie posesji jednorodzinnych,
- odpadów wielkogabarytowych - w formie tzw. „wystawek”, dwa razy do roku,
- przeterminowanych leków od ludności - w 35 aptekach umieszczone zostały pojemniki, do których mieszkańcy mogą wrzucać przeterminowane bądź niewykorzystane leki.

Od 2012 r. W Dąbrowie Górniczej działają cztery punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), zwanych dalej GPZON i GCZO:

1. Gminny Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (GPZON), który znajduje się na ul. Głównej 144 B, w którym świadczone są usługi w zakresie przyjmowania: rozpuszczalników, kwasów, alkaliów, odczynników fotograficznych, środków ochrony roślin I i II klasy toksyczności (bardzo toksyczne i toksyczne np. herbicydy, insektycydy), lamp fluorescencyjnych i innych odpadów zawierających rtęć, urządzeń zawierających freony, olejów i tłuszczów (z wyłączeniem olejów i tłuszczów jadalnych), farb, tuszy, farb drukarskich, klejów, lepiszczy i żywic zawierających substancje niebezpieczne, detergentów zawierających substancje niebezpieczne, leków cytotoksycznych, cytostatycznych i innych, baterii i akumulatorów (łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiowymi, niklowo-kadmowymi i bateriami zawierającymi rtęć oraz niesortowanych baterii i akumulatorów zawierających te baterie), zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych zawierających niebezpieczne składniki, drewna zawierającego substancje niebezpieczne, metali, odpadów wielkogabarytowych, opakowań po substancjach niebezpiecznych, zużytych opon, odpadów betonu oraz gruzu betonowego z rozbiórek i remontów, zmieszanych odpadów z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia nie zawierających substancji niebezpiecznych, odpadowej papy, materiałów izolacyjnych (np. styropian elewacyjny, wełna mineralna), zmieszanych odpadów z budowy, remontów i demontażu nie zawierających substancji niebezpiecznych (np. rtęci, żywic), odpadów ulegających biodegradacji.
2. Trzy Gminne Centra Zbiórki Odpadów (GCZO) które usytuowane są w różnych częściach miasta (Al. Piłsudskiego 28 A, ul. Szałasowizna 7, al. Zwycięstwa 27 B), w których świadczone są usługi w zakresie przyjmowania: rozpuszczalników, kwasów, alkaliów, odczynników fotograficznych, środków ochrony roślin I i II klasy toksyczności (bardzo toksyczne i toksyczne np. herbicydy, insektycydy), lamp fluorescencyjnych i innych odpadów zawierających rtęć, urządzeń zawierających freony, olejów i tłuszczów (z wyłączeniem olejów i tłuszczów jadalnych), farb, tuszy, farb drukarskich, klejów, lepiszczy i żywic zawierających substancje niebezpieczne, detergentów zawierających substancje niebezpieczne, leków cytotoksycznych, cytostatycznych i innych, baterii i akumulatorów (łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiowymi, niklowo - kadmowymi i bateriami zawierającymi rtęć oraz niesortowanych baterii i akumulatorów zawierających te baterie), zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych zawierających niebezpieczne składniki, drewna zawierającego substancje niebezpieczne, metali, opakowań po substancjach niebezpiecznych, zużytych opon.

Obiekty te są bezpieczne dla mieszkańców i pracujących tam osób oraz spełniają wszelkie konieczne normy zawarte w określonych przepisach prawa. Mieszkańcy Dąbrowy Górniczej (osoby fizyczne) mogą bezpłatnie pozostawiać tam odpady niebezpieczne wyselekcjonowane ze strumienia odpadów komunalnych, w ilości i rodzajach wskazujących na wytworzenie ich

w gospodarstwie domowym. Niebezpieczne odpady gromadzone są w Gminnych Centrach jedynie tymczasowo, po czym przekazywane są do instalacji, które zgodnie z posiadanymi decyzjami dokonują ich zagospodarowania.

W oparciu o „Analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy Dąbrowa Górnicza” za rok 2015 i 2016 oraz w oparciu o dane GUS można przedstawić następujące istotne dane o gospodarce odpadami komunalnymi w Dąbrowie Górniczej:

Tabela 8. Wybrane dane GUS o gospodarce odpadami komunalnymi w Dąbrowie Górniczej

	2015	2016
Ilość zebranych i odebranych zmieszanych odpadów komunalnych [Mg] – w oparciu o „Analizę stanu gospodarki odpadami”	36 625,80	34 626,16
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku - ogółem [Mg] – dane GUS	37 177,08	36 042,81
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku - z gospodarstw domowych [Mg] – dane GUS	32 489,88	30 269,42
Odpady zbierane w punktach PSZOK [Mg]	716,61	884,48
Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca [kg]	264,3	247,2
Ilość zebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji [Mg]	4 470,60	5 010,25
Ilość przeterminowanych leków odebranych z punktów zbierania w aptekach	3,5	3,6
Inne odpady odbierane selektywnie	4 321,90	b.d.

Ponadto, w oparciu o dane wynikające z corocznie sporządzanych sprawozdań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi, które są przekazywane Marszałkowi Województwa Śląskiego oraz Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Katowicach, w poniższej tabeli przedstawiono dodatkowe dane z tego zakresu:

Tabela 9. Dodatkowe dane o gospodarce odpadami komunalnymi w Dąbrowie Górniczej

	2014	2015	2016
Liczba właścicieli, od których zostały odebrane odpady komunalne	12 286	12 375	13 847
Masa odebranych odpadów komunalnych – ogółem ¹ [tys. Mg]	44,10	44,95	45,8
Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie ² [tys. Mg]	7,67	8,32	15,53
Masa odpadów komunalnych odebranych jako zmieszane odpady komunalne ³ [tys. Mg]	36,43	36,63	30,27
Łączna masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji [tys. Mg]	4,23	4,47	6,76
Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła [%]	19,06	19,08	24,88
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych [%]	100	100	97,44

Objaśnienia:

1 – suma odpadów o kodach: 200301, 150102, 150106, 150107, 150101, 200201, 200302

2 – suma odpadów o kodach: 150102, 150106, 150107, 150101, 200201, 200302

3 – suma odpadów o kodzie: 200301

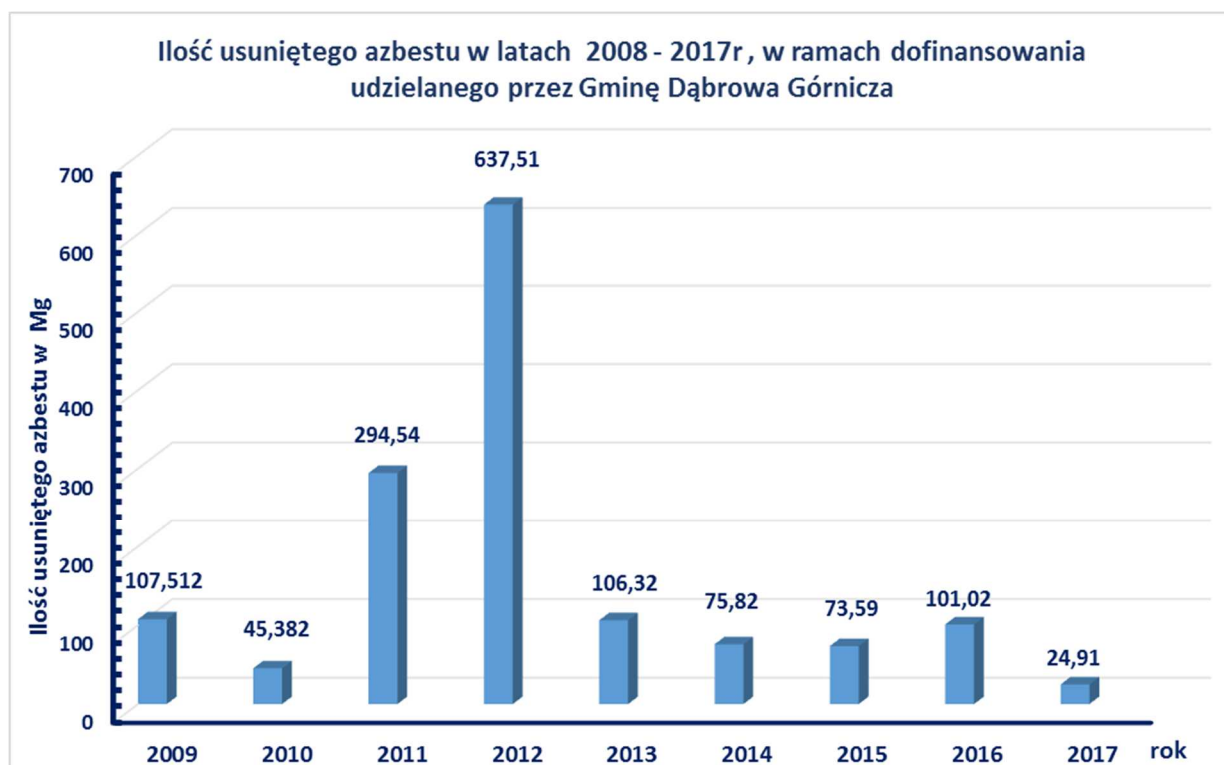
Na terenie gminy działa jedna instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych, posiadająca status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK). Jest ona prowadzona przez spółkę ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej. Moc przerobowa instalacji wynosi 75 000 ton na rok dla mechanicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz 21 300 ton na rok dla biologicznego przetwarzania pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych.

Spośród działań związanych z gospodarką odpadami należy również wskazać prowadzenie działań zmierzających do rozpoczęcia rekultywacji składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne: Miejskiego Składowiska Odpadów Komunalnych „Lipówka I” (przy ul. Koksowniczej 4) oraz składowiska odpadów „Lipówka II” przy ul. Główniej 144a. Celem projektowanej rekultywacji jest zminimalizowanie negatywnego wpływu istniejących składowisk na środowisko. Będzie to możliwe dzięki ograniczeniu nieorganizowanej emisji gazu składowiskowego i bioaerozoli powstających w górnej części składowiska, odprowadzenie wód opadowych poza obszar złoża odpadów oraz dostosowaniu zrehabilitowanego składowiska do otaczającego terenu. W wyniku przeprowadzonych prac rekultywacyjnych ograniczony zostanie wpływ składowiska na powietrze atmosferyczne, glebę i wody. Uporządkowanie brył składowisk pozwoli na przywrócenie walorów krajobrazowych przyległego terenu. Izolacja czaszy składowiska uniemożliwi infiltrację wód opadowych w głąb złoża odpadów.

Na terenie gminy Dąbrowa Górnicza prowadzone są cykliczne działania informacyjne i edukacyjne, których najistotniejszym celem jest odpowiednie nastawienie i zmiana świadomości, wyrobienie odpowiednich nawyków mieszkańców w zakresie roli, jaką w codziennym życiu odgrywa środowisko naturalne oraz w zakresie odpowiedzialności za ochronę tego środowiska.

Pomimo wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców Dąbrowy Górniczej, problemem jest nadal niewłaściwe zagospodarowanie odpadów przez część mieszkańców. W wyniku takiej działalności powstają tzw. „dzikie” wysypiska odpadów. W związku z tym należy wskazać realizację zadań w postaci likwidacji tzw. „dzikich wysypisk” odpadów w granicach administracyjnych miasta (86 879,52 zł w 2015 r., 63 383,04 zł w 2016 r.). GUS podaje, że w 2015 r. zlikwidowano 129 tzw. „dzikich wysypisk” (574,6 m³), a w 2016 r. – 106 (419,2 m³). W latach 2015-2016 kilkaset interwencji Straży Miejskiej (ponad 600 zgłoszeń rocznie) w przypadkach zgłoszenia: dzikich wysypisk, spalania odpadów oraz porzucenia wraków samochodów; do tego należy jeszcze doliczyć kilkaset interwencji dotyczących nieutrzymywania porządku na posesjach prywatnych i komunalnych oraz na terenach będących własnością spółdzielni mieszkaniowych.

Ponadto, w analizowanym okresie udzielono dotacji do likwidacji pokryć dachowych i elewacyjnych budynków mieszkalnych i gospodarczych zawierających azbest (84 754,86 w 2016 r.). Na poniższym wykresie słupkowym przedstawiono informację na temat ilości usuniętego azbestu na przestrzeni ostatnich lat w Dąbrowie Górniczej. Według informacji Powiatowego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego w Dąbrowie Górniczej, w 2016 r. zgłoszono PINB demontaż 58 647 m² płyt i otulin azbesto – cementowych, a w 2017 r.: 49 066 m²; dane te należy opatrzyć komentarzem, że nie wszystkie zgłoszenia zawierały informacje na temat ilości zdemontowanego azbestu, a zatem rzeczywista wielkość może być o wiele większa.

Ponadto, istotną aspektem środowiskowym na terenie Dąbrowy Górniczej jest gospodarowanie odpadami przemysłowymi. GUS przedstawia następujące podstawowe dane ilościowe:

Tabela 10. Wybrane dane GUS o gospodarce odpadami przemysłowymi w Dąbrowie Górniczej

Odpady wytworzone w ciągu roku w tys. ton (z wyłączeniem odpadów komunalnych)	2015	2016
ogółem	3 450,0	3 069,6
poddane odzyskowi	2 356,0	2 026,1
poddane unieszkodliwieniu – składowaniu w obiektach własnych	4,2	0,1
przekazane innym odbiorcom	1 053,5	1 010,6
magazynowane czasowo	36,3	32,8

Oprócz wcześniej przedstawionej instalacji ALBA Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o., „Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022”, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr V/37/7/2017 z dnia 24 kwietnia 2017 r., wskazuje (według stanu na koniec 2014 r.) na następujące instalacje gospodarki odpadami znajdujące się na terenie Dąbrowy Górniczej:

1. ArcelorMittal Poland S.A. - Oddział w Dąbrowie Górniczej: instalacja do oczyszczania zużytych olejów o zdolności przerobowej 3000 Mg/rok.
2. SARPI Dąbrowa Górnicza Sp. z o.o.: spalarnia odpadów niebezpiecznych o zdolności przerobowej 50 000 Mg/rok, spalarnia odpadów medycznych i weterynaryjnych o zdolności przerobowej 10 000 Mg/rok, spalarnia komunalnych osadów ściekowych o zdolności przerobowej 50 000 Mg/rok.

3. Stacje demontażu pojazdów:
 - 1) Huta Katowice Zakład Transportu Samochodowego Sp. z o.o., zdolność przerobowa 1 200 Mg/rok.
 - 2) Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „Autousługa”, zdolność przerobowa 720 Mg/rok.
 - 3) Jerzy Turek, zdolność przerobowa 1 000 Mg/rok.
 - 4) F.H.U. "MOT-BUD" Marek Krawczyk, zdolność przerobowa 480 Mg/rok.
4. Zakład przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego: CUTIRON Shared Service Centre Europe Sp. z o.o. Sp.k, zdolność przerobowa 73 000 Mg/rok.
5. Składowisko odpadów przyjmujące azbest do unieszkodliwiania w procesie D5: JSW Koks SA, Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, z wyznaczonymi kwaterami do składowania odpadów niebezpiecznych.
6. Składowisko odpadów azbestowych wyłącznie do własnego użytku: ArcelorMittal Poland S.A. - Oddział w Dąbrowie Górniczej.
7. Instalacje do kompostowania i przetwarzania komunalnych osadów ściekowych: Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna "PROMIEN", zdolność przerobowa 22 500 Mg/rok.

Dane zawarte w raporcie wojewódzkim o gospodarce odpadami za 2016 r. (opublikowanym na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego) wskazuje, że na terenie Dąbrowy Górniczej występują także inne instalacje odzysku odpadów; wśród najważniejszych instalacji (tj. o znaczących zdolnościach przerobowych) można wymienić: "Saint-Gobain Innovative Materials Polska" Sp. z o.o. ("Saint-Gobain Sekurit HanGlass Polska" Sp. z o.o.), "FICOMIRRORS POLSKA" Sp. z o.o., ERG S.A., Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe Usługowe "EL-PLAST", VIG Sp. z o.o., JSW Koks S.A. - Koksownia Przyjaźń, ERMAX Magdalena Kozik, Brembo Poland Sp. z o.o., „DOLOMIT” Kopalnia "Ząbkowice" S.A, Tube City IMS, DREWEX RECYKLING PLASTICS, ANL Sp. z o.o.

III.11.2. Zapobieganie powstawaniu odpadów

Przyjęty w Polsce system gospodarowania odpadami komunalnymi, opakowaniowymi i budowlanymi zdecydowanie nie sprzyja zapobieganiu powstawaniu odpadów. Przykładowo: w systemie ustalania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi nie przewidziano możliwości, aby gminy mogły stosować ulgi dla mieszkańców, którzy wytwarzają mniejsze ilości odpadów. System opłat produktowych nie sprzyja wprowadzeniu systemu kaucyjnego opakowań oraz projektowaniu opakowań zasobooszczędnych i przyjaznych dla środowiska. Nie ma także jakichkolwiek bodźców podatkowych lub finansowych zachęcających przedsiębiorców do prowadzenia realnych działań na rzecz zmniejszenia ilości wytwarzanych przez nich odpadów. Jedynym bodźcem dla przedsiębiorców są rynkowe ustalone stawki za odebranie odpadów. Wciąż zatem mało popularne jest unikanie marnotrawienia żywności (np. ze sklepów wielkopowierzchniowych), wykorzystanie kruszyw budowlanych pochodzących z recyklingu, ponowne użycie produktów i urządzeń.

Tymczasem z badań Eurobarometru za 2011 r. wynika, że 70% ankietowanych Polaków gotowa była kupować z drugiej ręki meble, sprzęt elektroniczny i tekstylia. O tym, że zainteresowanie używanymi rzeczami jest duże, świadczyć może rozwój serwisów internetowych, które pośredniczą

w transakcjach zakupu i sprzedaży, a nawet oddawania przedmiotów za darmo. W mediach społecznościowych widać rosnące zainteresowanie stylem życia, którego zwolennicy starają się wytwarzać w gospodarstwach domowych jak najmniej odpadów (np. ruch „zero-waste”). Rzeczy używane stają się dla klientów pełnowartościowym towarem, równie atrakcyjnym jak nowe. Podmiotem tej zmiany są głównie młodzi Polacy, którzy internetowy handel rzeczami używanymi przyjmują za stałe zachowanie zakupowe. Opracowywane są też zbiory dobrych praktyk minimalizowania odpadów.

Konieczne wydaje się propagowanie rozwiązań, które pozwolą na swobodną wymianę (sprzedaż-kupno) przedmiotów, np. wspieranie rozwoju targowisk i bazarów oraz tzw. „pchlich targów”, „jarmarków staroci” i in. Dla części osób ważniejsze od potencjalnych zysków ze sprzedaży jest poczucie, że nieprzydatne już dla nich przedmioty, np. dziecięce ubrania czy meble, mogą jeszcze komuś posłużyć, dlatego potrzebne są organizacje, które mogłyby odebrać od nich rzeczy, sprawdzić ich przydatność, ewentualnie naprawić i finalnie ponownie wprowadzić na rynek. Zasadne jest także tworzenie centrów ponownego użycia przedmiotów, do których mieszkańcy mogliby przekazywać produkty nadające się do ponownego użycia. Warte wsparcia są również inicjatywy związane z zagospodarowaniem pełnowartościowych i zdatnych do spożycia produktów spożywczych wycofanych z obrotu ze względu na zbliżający się termin przydatności lub z innych powodów (np. ze względu na uszkodzone opakowanie) osobom ubogim (przykładem takiej inicjatywy są „spizarnie” prowadzone przez Caritas). Należy też pamiętać o tym, że od 1 lipca 2017 r. gminy są zobowiązane do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych, co powinno przełożyć się na zwiększenie ilości i dostępności dobrej jakości selektywnie zebranych odpadów organicznych. Dzięki wykorzystaniu czystych odpadów organicznych zwiększy się ilość wytwarzanego pełnowartościowego pofermentu i użytecznego dla rolnictwa kompostu. Sprzyjać temu powinno doposażenie miejsc selektywnej zbiórki odpadów w zabudowie wielolokalowej w pojemniki na zbiórkę odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów.

III.12. Syntetyczna ocena dotychczasowej realizacji POŚ

Na podstawie „Raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Dąbrowa Górnicza na lata 2013-2017 za lata 2015-2016” można stwierdzić, że gmina realizuje główne cele miejskiej polityki ochrony środowiska, w szczególności w odniesieniu do takich zagadnień, jak: ochrona powietrza atmosferycznego, ochrona jakości wód, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo ekologiczne, estetyka i ochrona zieleni miejskiej – czyli w tych obszarach, w odniesieniu do których gmina ma najwięcej możliwości do działania w obowiązującym stanie prawnym. Należy również odnotować podejmowanie wielu inicjatyw z dziedziny zarządzania oraz edukacji. W ostatnich latach odnotowano szereg inicjatyw mających na celu utrzymanie oraz doskonalenie systemu zarządzania ochroną środowiska. W sposób szczególny należy wymienić następujące działania:

1. Realizowanie wielu szeroko zakrojonych projektów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, modernizacji i remontów dróg oraz rewitalizacji.
2. Aktywne dotowanie działań z zakresu usuwania azbestu, likwidacji niskiej emisji, budowy przyłączy do sieci kanalizacji oraz budowy przydomowych oczyszczalni ścieków.

3. Uwzględnianie zagadnień ochrony środowiska w przyjmowanych dokumentach strategicznych i planistycznych.
4. Przeprowadzanie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla projektów strategii, planów i programów, których ustalenia mogą znacząco oddziaływać na środowisko.
5. Udział Urzędu Miejskiego w Dąbrowie Górniczej w pracach związanych z polityką ochrony środowiska w regionie (np. przy opracowaniu wojewódzkich dokumentów strategicznych oraz planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000).
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz z organami administracji publicznej w sprawach dotyczących ochrony środowiska, gospodarki odpadami i bezpieczeństwa.
7. Udział w realizacji projektów związanych z zarządzaniem ochroną środowiska w miastach.
8. Wdrażanie „Programu ochrony powietrza”, „Programu ochrony środowiska przed hałasem”, „Polityki Rowerowej Miasta Dąbrowa Górnicza” i innych dokumentów strategicznych mających znaczenie dla aspektów środowiskowych.
9. Przyjęcie „Programu Zielone Zarządzanie Miastem - Lokalnego Planu Wdrożeniowego dla Dąbrowy Górniczej na lata 2014 - 2020” (uchwała nr XXXV/703/14 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 26 marca 2014 r.).
10. Przyjęcie „Strategii Obszaru Funkcjonalnego – Zielona Infrastruktura Zagłębia Dąbrowskiego” (uchwała nr XVIII/424/2016 Rady Miejskiej w Dąbrowie Górniczej z dnia 22 czerwca 2016 r.).
11. Udział w pracach nad „Miejskim planem adaptacji do zmian klimatu”.
12. Przystąpiono do sporządzenia drugiej zmiany II edycji „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza”.
13. Wyróżnienie w konkursie „ECO MIASTO” w 2014 r.
14. Udział w pracach Stowarzyszenia Gmin Polska Sieć „Energie Cités” oraz w „Porozumieniu Burmistrzów dla zrównoważonej gospodarki energetycznej na szczeblu lokalnym”.
15. Przyjęcie „Planu Działań na rzecz Zrównoważonej Energii SEAP dla Dąbrowy Górniczej” oraz jego aktualizacji (uchwała nr XIX/450/2016 z dnia 7 września 2016 roku w sprawie przyjęcia „Aktualizacji planu działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP) i Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Dąbrowa Górnicza”).

Wszystkie kierunki działań wymienione w obowiązującym dotychczas Programie Ochrony Środowiska były realizowane, wiele z nich jest stale wykonywane. Działania Urzędu Miejskiego oraz gminnych jednostek organizacyjnych i przedsiębiorstw komunalnych można uznać za adekwatne w stosunku do skali przyznanych środków finansowych oraz posiadanych kompetencji prawnych.

W świetle powyższego nie ulega wątpliwości, że gmina realizuje wiele działań na rzecz ochrony środowiska i poprawy infrastruktury gospodarki komunalnej.

Na stan realizacji celów i kierunków działań wpływa wiele czynników. Najbardziej oczywistą przyczyną są ograniczone możliwości materialne, a w szczególności brak wsparcia finansowego adekwatnego do wszystkich potrzeb z zakresu ochrony środowiska. Jest to ocena systemu zarządzania ochroną środowiska, a nie poszczególnych uczestników tego systemu. Wpływ mają również uwarunkowania prawne i systemowe. Trzeba podkreślić, że gmina nie ma decydującego i wyłącznego wpływu na sposób realizacji wielu celów zapisanych w POŚ, bowiem znaczna część z nich leży poza kompetencjami jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego czy też nawet powiatowego.

III.13. Analiza SWOT

W świetle przedstawionych wcześniej danych, za najważniejsze (ale nie jedyne) problemy ochrony środowiska w Dąbrowie Górniczej należy uznać:

1. Wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza oraz wysoki udział niskiej emisji w strukturze źródeł zanieczyszczenia.
2. Wysoki stopień zagrożenia wód podziemnych i powierzchniowych oraz niewystarczający stopień skanalizowania miasta.
3. Znaczna ilość mieszkańców objęta zakresem wysokiego poziomu hałasu komunikacyjnego.
4. Wzrastająca presja antropogeniczna na obszary przyrodnicze.
5. Niewystarczający poziom adaptacji miasta do postępujących zmian klimatu.
6. Niewystarczający poziom wdrażania zasad gospodarki o obiegu zamkniętym.

Poza zakresem niniejszej oceny pozostaje kwestia systemu zarządzania ochroną środowiska i gospodarką komunalną w Dąbrowie Górniczej, a także systemu prawnego regulującego zasady zarządzania środowiskiem.

W odniesieniu do głównych aspektów ochrony środowiska, jej główne mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia zostały przedstawione na poniższej macierzy:

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">– Duży udział terenów nieurbanizowanych o cennych walorach przyrodniczych (las, łąki, zbiorniki wodne), duże zróżnicowanie sposobu zagospodarowania terenu– Występujące w granicach miasta (oraz w jego pobliżu) liczne obszary ochrony przyrody– Znaczny udział terenów o potencjale sportowo-rekreacyjnym– Stała rozbudowa sieć kanalizacji sanitarnej– Rozwinięty system gospodarki odpadami komunalnymi i sieci wodociągowej– Korzystne położenie komunikacyjne oraz rozwinięta infrastruktura transportu publicznego– Lokalizacja w regionie o dynamicznym rozwoju– Rozwinięta struktura Urzędu Miejskiego oraz kadra o bogatym doświadczeniu w realizacji projektów z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki komunalnej– Wprowadzanie prośrodowiskowych zmian w zakładach przemysłowych	<ul style="list-style-type: none">– Niewystarczający stopień skanalizowania miasta– Bardzo duża emisja zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego i zły stan powietrza– Liczne awarie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej– Duża część ludności objęta nadmiernym poziomem hałasu– Występowanie terenów zdegradowanych i przemysłowych, które wymagają rekultywacji oraz rewitalizacji– Niezadowalający stan techniczny infrastruktury drogowej– Niedostateczna ilość ścieżek i tras rowerowych– Zły stan wód– Niewystarczająca retencja wód opadowych i roztopowych– Główny nurt edukacji ekologicznej ukierunkowany głównie na dzieci i młodzież– Brak stosowania mechanizmów zapewniających skuteczną ochronę krajobrazu
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">– Liczne inicjatywy i projekty realizowane przez gminę i inne podmioty na rzecz ochrony środowiska oraz poprawy jakości gospodarki	<ul style="list-style-type: none">– Intensywnie rozwinięty przemysł stanowiący zagrożenie dla środowiska naturalnego– Presja antropogeniczna na obszary cenne pod

odpadami, gospodarki wodno-ściekowej i edukacji ekologicznej

- Stale podtrzymywany i rozwijany system instrumentów wsparcia finansowego dla mieszkańców z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii , usuwania pokryć dachowych z azbestu, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków i przyłączy do kanalizacji sanitarnej
- Wprowadzanie do porządku prawnego bardziej rygorystycznych regulacji z zakresu ochrony środowiska (np. tzw. uchwała antysmogowa)
- Monitorowanie stanu zanieczyszczenia powietrza odniesione do lokalnych warunków
- Ponadlokalne inicjatywy na rzecz ochrony przyrody oraz rozwoju transportu publicznego, gospodarki komunalnej i gospodarki energetycznej

kątem przyrodniczym

- Wysoki stopień zagrożenia wód podziemnych i powierzchniowych
- Brak dostatecznego nadzoru nad sposobem eksploatacji urządzeń gospodarki ściekowej na terenach nieskanalizowanych
- Niewielka ilość alei drzew i ciągów żywopłotów wzdłuż ciągów komunikacyjnych
- Nieodpowiednia jakość powietrza oraz wysoki poziom tzw. niskiej emisji
- Niewystarczający poziom wykorzystywania odnawialnych źródeł energii
- Niewystarczający poziom inicjatyw na rzecz rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym

IV. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Dąbrowa Górnicza dysponuje warunkami by pełnić funkcję regionalnego lidera w podejmowaniu działań na rzecz ochrony środowiska, gwarantując mieszkańcom standard środowiska nieporównywalnie wyższy niż w innych przemysłowych miastach o podobnej wielkości. Dlatego też warto nadać polityce ochrony środowiska szczególny charakter i potraktować ją jako jeden z głównych priorytetów strategicznego zarządzania miastem.

Doświadczenia krajów wysokorozwiniętych wskazują, że jakość środowiska naturalnego staje się ważnym kryterium wyboru miejsca zamieszkania i lokowania inwestycji, dlatego zapewnianie najwyższych standardów jakości wody i powietrza, spokojnych miejsc wypoczynku i kontaktu z przyrodą powinno stać się kluczowym elementem strategii rozwoju miasta. Ochrona środowiska nie tylko poprawia jego jakość, jest to także dynamicznie rozwijająca się branża gospodarki, która dla wielu regionów Europy staje się fundamentem rozwoju ekonomicznego i społecznego.

Mając na uwadze uwarunkowania środowiskowe oraz strategiczne, kierując się możliwością działania organu wykonawczego gminy z uwzględnieniem określonych w przepisach kompetencji, opracowano katalog celów strategicznych odnoszący się do poszczególnych obszarów interwencji. Odstąpiono od formułowania zapisów skierowanych do innych podmiotów i organów administracji, ponieważ gminny samorząd terytorialny nie posiada narzędzi prawnych pozwalających na realny wpływ na politykę innych podmiotów oraz ich determinację w realizacji polityki ochrony środowiska. Uwzględniono zapisy innych przyjętych dokumentów strategicznych, w szczególności:

- 1) dokumentów wojewódzkich: Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+, Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030, Program Ochrony Powietrza (2017 r.);
- 2) dokumentów ogólnopolskich: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.”, Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Planem działań na lata 2015-2020,
- 3) dokumentów lokalnych: Strategia Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2022 – Aktualizacja, Program „Zielone Zarządzanie Miastem - Lokalny Planu Wdrożeniowego dla Dąbrowy Górniczej na lata 2014 – 2020”, „Plan Działań na rzecz Zrównoważonej Energii SEAP dla Dąbrowy Górniczej”, „Program Rewitalizacji: Dąbrowa Górnicza 2022” i in.

Ustalenia ww. dokumentów będą wdrażane w sposób niezależny od niniejszego POŚ. Fakt ten oznacza brak potrzeby powielania ich zapisów, co ma na celu skupienie się na indywidualnym charakterze POŚ, przy czym podkreślenia wymaga, że niniejszy POŚ w żaden sposób nie koliduje z ww. planami, programami i strategiami, natomiast wprowadza zapisy stanowiące wartość dodaną sprzyjającą realizacji tych dokumentów.

IV.1. Zarządzanie ochroną środowiska

W celu należytej i efektywnej realizacji polityki środowiskowej w odniesieniu do poszczególnych komponentów, podstawową kwestią jest rewizja obecnego systemu zarządzania ochroną środowiska, która ma charakter interdyscyplinarny.

Cel strategiczny: Nadanie ochronie środowiska priorytetowej rangi w polityce miasta

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Udoskonalenie systemu zarządzania ochroną środowiska w Urzędzie Miejskim w Dąbrowie Górniczej.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Ciągłe doskonalenie systemu zarządzania ochroną środowiska w gminie.

IV.2. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel strategiczny: Znaczące zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, znaczący wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych oraz podjęcie działań z zakresu adaptacji do zmian klimatycznych.

Cele krótkookresowe do 2020 r.¹:

1. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z ogrzewania domów, mieszkań, budynków komunalnych i gminnych oraz z sektora transportu komunalnego, w szczególności poprzez zmianę struktury paliw, modernizację źródeł ogrzewania oraz termomodernizację.
2. Włączenie się w realizację pakietu klimatyczno – energetycznego poprzez:
 - 1) zmniejszenie o 10% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do 2005 r.) ,
 - 2) zapewnienie 20 % udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
 - 3) zwiększenie o 20 % efektywności energetycznej,przy czym każdy z parametrów dotyczy sektorów innych niż przemysłowe, a w szczególności: transport publiczny, rolnictwo, gospodarka odpadami oraz sektor komunalno-bytowy z budynkami, małymi źródłami, gospodarstwami domowymi, usługami itp.
3. Uwzględnianie we wszystkich nowo przyjmowanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego elementarnych zasad zagospodarowania przestrzennego sprzyjających adaptacji do zmian klimatycznych.
4. Udział w pracach nad opracowaniem „Planu adaptacji do zmian klimatu”.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Intensywne działanie na rzecz dalszego zmniejszenia emisji zanieczyszczeń z ogrzewania domów, mieszkań, budynków komunalnych i gminnych oraz z sektora transportu komunalnego
2. Włączenie się w realizację pakietu klimatyczno – energetycznego sektorów innych niż

1 - „Strategia Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2022 –Aktualizacja” przewiduje następujące przedsięwzięcia:

- 1) przebudowa i termomodernizacja placówek oświatowych
- 2) poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.
- 3) montaż paneli fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych w wybranych budynkach komunalnych.
- 4) optymalizacja zużycia energii w ramach zdalnego zarządzania infrastrukturą w obiektach oświatowych.
- 5) modernizacja oświetlenia ulicznego przy zastosowaniu nowoczesnej technologii LED.
- 6) realizacja systemu dofinansowań na likwidację źródeł niskiej emisji, tj. zmianę systemu ogrzewania
- 7) sporządzenie oceny środowiskowych zagrożeń zdrowia mieszkańców Dąbrowy Górniczej ze szczególnym uwzględnieniem dzielnicy Strzemieszyce Wielkie i Małe
- 8) promowanie zielonej mobilności na terenie Gminy Dąbrowa Górnicza

przemysłowe, a w szczególności: transport publiczny, rolnictwo, gospodarka odpadami oraz sektor komunalno-bytowy z budynkami, małymi źródłami, gospodarstwami domowymi, usługami itp.

3. Intensywne wdrażanie „Planu adaptacji do zmian klimatu”.
4. Uwzględnienie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz we wszystkich miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego aspektów adaptacji do zmian klimatu.

IV.3. Gospodarowanie wodami

Cel strategiczny: Znacząca poprawa bezpieczeństwa wód powierzchniowych i podziemnych oraz przyjęcie polityki ograniczającej ryzyko wystąpienia suszy i podtopień.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Zapewnienie należytego poziomu ochrony środowiska przed oddziaływaniem przydomowych oczyszczalni ścieków.
2. Realizacja strategicznych wymagań polityki ochrony wód wynikających z Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Programu Wodno-Środowiskowego Kraju i innych dokumentów strategicznych.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Oszacowanie „ślądu wodnego miasta”².
2. Wyznaczenie terenów umożliwiających retencję wód powierzchniowych.

IV.4. Gospodarka wodno - ściekowa

Cel strategiczny: Objęcie wszystkich kluczowych obszarów miasta systemem kanalizacji sanitarnej oraz zapewnienie wysokosprawnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Stała rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej³.

² „Ślad wodny” to wielowymiarowy wskaźnik oznaczający objętość wody zużytej, umownie nazywanej wodą niebieską, zieloną i szarą. Niebieski ślad wodny określa objętość dostępnej wody z rzek, jezior, stawów, zbiorników podziemnych. Ślad zielony to ta część wód opadowych, która została pobrana przez rośliny do wytworzenia określonych produktów (np. rolnych). Szary ślad wodny dotyczy zanieczyszczenia wód i obliczany jest jako objętość wody, która byłaby potrzebna do rozcieńczenia ładunku odprowadzanych zanieczyszczeń do takiego stopnia, aby jakość uzyskanej wody nie przekraczała ustalonych standardów. Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités”, którego Dąbrowa Górnicza jest członkiem, realizuje projekt pn. „Ślad wodny jako narzędzie edukacji, integracji oraz podejmowania inicjatyw na rzecz ochrony zasobów wodnych w miastach”.

³ „Strategia Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2022 –Aktualizacja” przewiduje następujące przedsięwzięcia:

1. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie Dąbrowa Górnicza – etap II: budowa sieci wodno - kanalizacyjnej w dzielnicach Ujejsce, Tucznawa, Sikorka, Bugaj oraz w rejonie ul. Strzemieszyckiej, Sosnowej, Rudnej, Zakawie.
2. Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej dla zlewni Łęka, Łosień, Okradzionów, Nowa Kuźniczka, Błędów.
3. Wyeliminowanie odprowadzenia ścieków bytowych z centrum miasta do wód rzeki Pogoria.

2. Bieżąca kontrola przydomowych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników do gromadzenia nieczystości ciekłych pod kątem zgodności ich eksploatacji z przepisami o ochronie środowiska oraz z przepisami o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.
3. Opracowanie planu działania określającego priorytety w rozwoju sieci wodociągowej i systemu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wszystkich wód.

IV.5. Zasoby przyrodnicze

Cel strategiczny: Wysoka ranga ochrony przyrody w każdym aspekcie działalności miasta.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Zapewnienie zerowej straty bioróżnorodności netto przy projektach inwestycyjnych.
2. Udoskonalenie systemu zarządzania ochroną zieleni w Dąbrowie Górniczej.
3. Realizacja zadań związanych z kreowaniem przestrzeni publicznej poprzez aranżację zieleni i tworzenie miejsc przyjaznych dla środowiska a tym samym mających znaczny wpływ na wizerunek miasta.
4. Realizacja prac związanych z nasadzaniem drzew w celu poprawy jakości i ochrony środowiska przyrodniczego.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i przemysłowych do wdrożenia tzw. „zielonej i błękitnej infrastruktury”.

IV.6. Zagrożenia hałasem

Cel strategiczny: Zmniejszenie powierzchni obszarów objętych zasięgiem szkodliwego oddziaływania hałasu komunikacyjnego i przemysłowego.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Aktualizacja programu ochrony środowiska przed hałasem.
2. Zmniejszenie wielkości obszarów, na których stwierdza się ponadnormatywne poziomy hałasu pochodzenia komunikacyjnego.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Podjęcie działań zmierzających do wprowadzenia do Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej prognoz akustycznych wykonywanych w ramach ocen oddziaływania na środowisko oraz innych postępowań administracyjnych i kontrolnych.
2. Podjęcie działań zmierzających do upłynnienia ruchu samochodowego.

IV.7. Gleby

Cel strategiczny: Kontynuacja polityki ochrony środowiska gruntowo – wodnego

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Ochrona gruntów rolnych na terenach cennych przyrodniczo przed zmianą sposobu użytkowania (w dokumentach planistycznych i decyzjach administracyjnych).
2. Ochrona gleb jako ważny czynnik zarządzania środowiskiem.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Ograniczenie stopnia zasklepienia gleby poprzez promowanie stosowania nawierzchni naturalnych i półprzepuszczalnych

IV.8. Zasoby geologiczne

Cel strategiczny: Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. Prawo geologiczne i górnicze udokumentowane złoża kopalin oraz udokumentowane wody podziemne, w granicach projektowanych stref ochronnych ujęć oraz obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych, a także udokumentowane kompleksy podziemnego składowania dwutlenku węgla, w celu ich ochrony będą ujawniane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Dąbrowa Górnicza, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planach zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich udokumentowanych złóż wraz z zapisami uniemożliwiającymi ich trwałe zainwestowanie.
2. Ochrona zasobów geologicznych.
3. Wykorzystanie kruszyw i produktów z recyklingu w zlecanych przez miasto pracach drogowych w przypadkach dopuszczonych technologicznie.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Wykorzystanie kruszyw i produktów z recyklingu w zlecanych przez miasto pracach drogowych w przypadkach dopuszczonych technologicznie.

IV.9. Pola elektromagnetyczne

Cel strategiczny: Zapewnienie bezpieczeństwa terenów zamieszkałych przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Opracowanie narzędzia do zarządzania informacją o polach elektromagnetycznych.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Uwzględnianie informacji o źródłach emisji promieniowania elektromagnetycznego na etapie opracowywania projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

IV.10. Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowych

Cel strategiczny: Doskonalenie systemów zarządzania ryzykiem wystąpienia poważnej awarii oraz doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii i sytuacji kryzysowej.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Doskonalenie systemu zarządzania ryzykiem wystąpienia poważnych awarii oraz sytuacji kryzysowej.

Cele średniookresowe do 2024 r.:

1. Udostępnienie w Miejskim Systemie Informacji Przestrzennej danych o zakładach stwarzających ryzyko wystąpienia awarii przemysłowych, które formalnie nie mają statusu Zakładów o Dużym Ryzyku oraz Zakładów o Zwiększonym Ryzyku.

IV.11. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel strategiczny: Zapewnienie warunków do funkcjonowania systemu gospodarki odpadami w sposób adekwatny do wyzwań strategicznych określonych w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami.

Cele krótkookresowe do 2020 r.:

1. Zapewnienie systemu gospodarowania odpadami zgodnego z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami.
2. Doskonalenie systemu zarządzania gospodarką odpadami w Dąbrowie Górniczej.
3. Rekultywacja Miejskiego Składowiska Odpadów Komunalnych „Lipówka I” w Dąbrowie Górniczej (ul. Koksownicza 4) oraz składowiska odpadów Lipówka II przy ul. Główniej 144A.
4. Wprowadzenie rozwiązań sprzyjających budowaniu gospodarki o obiegu zamkniętym.
 - 4.1. Spełnienie obowiązku wynikającego z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów („§ 3. Selektywnie zbiera się: 5) odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów”).
 - 4.2. Ponadto, w obszarze zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji, wskazać należy na następujące kierunki działań wynikające z Kpgo2022:
 - 1) Powtórne użycie (w przypadku odpadów komunalnych innych niż odpady żywności i odpady ulegające biodegradacji):
 - a) tworzenie punktów ponownego użycia umożliwiających wymianę rzeczy używanych (m.in. przy PSZOK). Punkty takie powinny dawać możliwość pozostawienia sprawnych, a już niepotrzebnych (np. urządzeń domowych) i pobrania innych użytecznych rzeczy;
 - b) organizowanie giełd wymiany różnych rzeczy (w tym w szczególności: urządzeń domowych, ubrań i obuwia).

5. Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu gminnym mających na celu między innymi:
- a) podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności,
 - b) właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
 - c) promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywateli, a także decydentów).

Cele średniookresowe do 2024 r.:

- 1. Wspieranie na bieżąco usuwania pokryć dachowych i elewacyjnych zawierających azbest z budynków mieszkalnych i gospodarczych.

Tabela 11. Cele krótkoterminowe, wskaźniki oraz zadania do realizacji. Symbolem „*” oznaczono działania przypisane gminom i powiatom, które wynikają z planu operacyjnego zawartego w Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska.

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
1	Zarządzanie ochroną środowiska	Udoskonalenie systemu zarządzania ochroną środowiska w Urzędzie Miejskim w Dąbrowie Górniczej	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa. Brak informacji na temat wartości bazowej stosowania zielonych zamówień publicznych.			<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie edukacji ekologicznej. Edukacja ekologiczna prowadzona w sposób uwzględniający skierowanie działań do osób w każdej grupie wiekowej. 2. Rozwój funkcjonalności Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej w taki sposób, by możliwe było jego efektywne i powszechne wykorzystanie przy postępowaniach z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska. 3. Uwzględnianie zasad zielonych zamówień publicznych. 4. Monitorowanie stanu lokalnego środowiska. 5. Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego*. 6. Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa*. 7. Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego*.

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
2	Ochrona klimatu i jakości powietrza	<p>1. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z ogrzewania domów, mieszkań, budynków komunalnych i gminnych oraz z sektora transportu komunalnego, w szczególności poprzez zmianę struktury paliw, modernizację źródeł ogrzewania oraz termomodernizację.</p>	Wskaźniki i ich wartości określone w dokumentach sektorowych			<p>1. Kontynuacja realizowanego programu wspierania ograniczania niskiej emisji przez mieszkańców gminy. Kontynuacja istniejącego systemu dofinansowań do termomodernizacji obiektów zamieszkania zbiorowego i obsługi komunalnej oraz obiektów oświatowych, służby zdrowia, kultury i sztuki podległych samorządowi.</p> <p>2. Modernizacja ciepłowni i węzłów ciepłych lub łączenie systemów ciepłowniczych w celu optymalizacji wykorzystania energii pierwotnej paliw.</p> <p>3. Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.</p> <p>4. Wykorzystywanie mechanizmu postępowań kompensacyjnych wynikających z przepisów o ochronie powietrza.</p> <p>5. Ograniczanie emisji z powierzchni dróg i placów (m.in. poprzez prowadzenie remontów istniejących dróg m.in. zmiana nawierzchni).</p> <p>6. Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów*.</p> <p>7. Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej*.</p> <p>8. Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast**.</p> <p>9. Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów</p>
		<p>2. Włączenie się w realizację pakietu klimatycznego – energetycznego poprzez:</p> <p>1) zmniejszenie o 10% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do 2005 r.),</p> <p>2) zapewnienie 20% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,</p> <p>3) zwiększenie o 20 proc. efektywności energetycznej,</p> <p>przy czym każdy z parametrów dotyczy sektorów innych niż przemysłowe, a w szczególności: transport publiczny, rolnictwo, gospodarka odpadami oraz sektor komunalno-bytowy z budynkami, małymi źródłami, gospodarstwami domowymi, usługami itp.</p>				

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						<p>na rzecz transportu zbiorowego*.</p> <p>10. Wdrażanie Intelligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach*.</p> <p>11. Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu*.</p> <p>12. Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymiany systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów nakominowych ograniczających emisję*.</p> <p>13. Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej*.</p> <p>14. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację*. Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych*.</p> <p>15. Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację*.</p> <p>16. Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza*.</p> <p>17. Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej</p>

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						<p>poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce*.</p> <p>18. Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środków prewencyjnych*.</p> <p>19. Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie województwa śląskiego*.</p> <p>20. Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii*.</p>
		<p>Uwzględnianie we wszystkich nowo przyjmowanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego elementarnych zasad zagospodarowania przestrzennego sprzyjających adaptacji do zmian klimatycznych.</p>	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			<p>1. Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, zapewnieniem wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych oraz terenami zieleni.</p> <p>2. Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym*.</p>
		<p>Udział w pracach nad opracowaniem „Planu adaptacji do zmian klimatu”.</p>	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			<p>1. Udział w pracach nad opracowaniem „Planu adaptacji do zmian klimatu”.</p>

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
3	Gospodarowanie wodami	Zapewnienie należytego poziomu ochrony środowiska przed oddziaływaniem przydomowych oczyszczalni ścieków	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			<p>1. Realizacja i monitorowanie polityki udzielania dofinansowania dla budowy przydomowych ścieków.</p> <p>2. Bieżąca kontrola przydomowych oczyszczalni ścieków pod kątem zgodności ich eksploatacji z przepisami o ochronie środowiska.</p>
		Realizacja strategicznych wymagań polityki ochrony wód.	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			<p>1. Realizacja działań wynikających z programu wodno-środowiskowego, krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz planu zapobiegania skutkom suszy.</p> <p>2. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży*.</p> <p>3. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.</p> <p>4. Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozewni – takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC*.</p> <p>5. Realizacja obiektów małej retencji zgodnie z Programem małej retencji dla województwa śląskiego, w tym nietechnicznych form retencji wód*.</p> <p>6. Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych (wojewódzkich, powiatowych i gminnych)*.</p> <p>7. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych*.</p>

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						<p>8. Budowa, przebudowa, modernizacja budowli wodnych służącym innym celom*.</p> <p>9. Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rozbudową odwadniającymi tereny zurbanizowane*.</p> <p>10. Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, 2) przywracanie drożności cieków, 3) zwiększenie retencji naturalnej ich zlewni*.
4	Gospodarka wodno-ściekowa	Stała rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	Docelowe wskaźniki i ich wartości zostaną określone w dokumentacjach projektowych			<p>1. Realizacja działań wynikających ze „Strategii Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2022 - Aktualizacja”:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie Dąbrowa Górnicza – etap II: budowa sieci wodno - kanalizacyjnej w dzielnicach Ujejsce, Tucznawa, Sikorka, Bugaj oraz w rejonie ul. Strzemieszyckiej, Sosnowej, Rudnej, Zakawie: 2) Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej dla zlewni Łęka, Łosień, Okradzionów, Nowa Kuźniczka, Błędów. 2. Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej*. 3. Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych*. 4. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę*. 5. Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						<p>systemy sterowania, monitoring i przesyłania danych)*.</p> <p>6. Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, • związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych • związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach” <p>związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód*.</p> <p>7. Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencji zlewni w szczególności dzięki zabiegom z zakresu fito- i agromelioracji oraz melioracji wodnych szczególnych*.</p> <p>8. Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży*.</p>
		<p>Bieżąca kontrola zbiorników do gromadzenia nieczystości ciekłych pod kątem zgodności ich eksploatacji z przepisami o ochronie środowiska oraz z przepisami o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.</p>	<p>Liczba przeprowadzonych kontroli</p>	<p>brak danych</p>	<p>brak możliwości określenia wartości docelowej</p>	<p>1. Przeprowadzanie bieżących kontroli.</p> <p>2. Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków*.</p>

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
5	Zasoby przyrodnicze	Opracowanie planu działania określającego priorytety w rozwoju sieci wodociągowej i systemu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.	Ilość opracowanych ekspertyz	0	2	1. Sporządzenie planu modernizacji sieci wodociągowej w oparciu o analizę strat wody. 2. Opracowanie koncepcji zagospodarowania (w tym: retencjonowania) wód opadowych i roztopowych - ekspertyzy określającej stan obecny, potrzeby i możliwości.
		Zapewnienie zerowej straty bioróżnorodności netto przy projektach inwestycyjnych.	Ilość postępowań administracyjnych, w których zastosowano art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.	brak danych	100 %	1. Restrykcyjne stosowanie art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.
		Udoskonalenie systemu zarządzania ochroną zieleni w Dąbrowie Górniczej.	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Wprowadzanie zieleni miejskiej do projektów rewitalizacji obejmujących tereny otwarte, w tym m.in. rewitalizacja Parku Zielona w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego. 2. Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach natura 2000 (w tym akcja informacyjna na temat użytkowania pojazdów mechanicznych w obrębie siedlisk naturowych) oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych*. 3. Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego*. 4. Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapi-

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						<p>sy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy*.</p> <p>5. Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2020*.</p> <p>6. Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP*.</p> <p>7. Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych*.</p> <p>8. Opracowanie i wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo oraz utrwalanie osiągniętych efektów z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów*.</p> <p>9. Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody*.</p> <p>10. Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych*.</p> <p>11. Usuwanie roślinności inwazyjnej*.</p>

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
			D	E	F	
A	B	C	G			
		Poprawa wizerunku przestrzeni publicznej gminy w aspekcie kreowania zieleni miejskiej	Liczba wykonywanych aranżacji zieleni			1. Realizacja zadań związanych z kreowaniem przestrzeni publicznej poprzez aranżację zieleni i tworzenie miejsc przyjaznych dla środowiska a tym samym mających znaczny wpływ na wizerunek miasta.
		Realizacja działań zmierzających do rekompensaty przyrodniczej w kontekście drzew usuwanych na terenie gminy	Liczba wykonanych nasadzeń drzew			1. Realizacja prac związanych z nasadzeniem drzew w celu poprawy jakości i ochrony środowiska przyrodniczego.
6	Zagrożenie hałasem	Aktualizacja programu ochrony środowiska przed hałasem.	Wykonana aktualizacja programu ochrony środowiska przed hałasem	0	1	1. Aktualizacja programu ochrony środowiska przed hałasem.
		Zmniejszenie wielkości obszarów, na których stwierdza się ponadnormatywne poziomy hałasu pochodzenia komunikacyjnego	Wskaźniki zostaną określone w programie ochrony środowiska przed hałasem			1. Intensywne wdrażanie ustaleń programu ochrony środowiska przed hałasem. 2. Uwzględnianie ustaleń mapy akustycznej i programu ochrony środowiska przed hałasem w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. 3. Budowa obwodnic i dróg alternatywnych wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast oraz przeprowadzenie remontu nawierzchni dojazdowych odcinków dróg*. 4. Ograniczenie hałasu drogowego poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • rozwój zintegrowanego transportu publicznego, • wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska, • wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych*. 5. Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych*. 6. Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						<p>oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych*.</p> <p>7. Stosowanie rozwiązań projektowych w celu poprawy klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej (np. tłumiki szynowe, tzw. niskie ekrany dla linii kolejowych i tramwajowych, ekrany na budynkach, wały ziemne, lokalizacja budynków usługowych w pierwszej linii emisji hałasu, stosowanie barier dźwiękochłonnych)*.</p>
		Ochrona gruntów rolnych na terenach cennych przyrodniczo przed zmianą sposobu użytkowania (w dokumentach planistycznych i decyzjach administracyjnych).	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			<p>1. Zapewnienie wysokiej jakości merytorycznej prognoz oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.</p>
7	Gleby	Ochrona gleb jako ważny czynnik zarządzania środowiskiem.				<p>1. Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych*.</p> <p>2. Remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych*.</p> <p>3. Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową*.</p> <p>4. Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach poprzemysłowych i zdegradowanych (ORSIP, OPI-TPP)*.</p> <p>5. Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajobrazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów poprzemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi*.</p> <p>6. Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach poprzemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi*.</p>

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						7. Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej*.
8	Zasoby geologiczne	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich udokumentowanych złóż wraz z zapisami uniemożliwiającymi ich trwałe zainwestowanie	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich udokumentowanych złóż wraz z zapisami uniemożliwiającymi ich trwałe zainwestowanie.
		Ochrona zasobów geologicznych.	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli*.
						2. Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i magazynowania kopalin poprzez korzystanie z nowoczesnych technologii pozyskiwania surowców mineralnych*.
9	Pola elektro-magnetyczne	Wykorzystanie materiałów budowlanych i produktów z recyklingu w zlecanych przez miasto pracach drogowych w przypadkach dopuszczonych technologicznie	Ilość inwestycji, w których wykorzystano kruszywo i produkty z recyklingu	brak danych	Wskaźnik niemierzalny – zależny od ilości zadań inwestycyjnych w których będzie możliwość zastosowania takiego kryterium	1. Wpisywanie do dokumentacji przetargowych wymogu wykorzystania materiałów budowlanych i produktów z recyklingu w zlecanych przez miasto pracach drogowych w przypadkach dopuszczonych technologicznie.
		Opracowanie narzędzia do zarządzania informacją o polach elektromagnetycznych.	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Opracowanie bazy danych o źródłach emisji promieniowania elektromagnetycznego oraz ich oddziaływaniu na środowisko. 2. Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego*.
10	Zagrożenia poważnymi	Doskonalenie systemu zarządzania ryzykiem wystąpienia poważnych awarii	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Zidentyfikowanie potrzeb infrastrukturalnych

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
	awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowej.	oraz sytuacji kryzysowej.				<p>jednostek publicznych pod kątem ich gotowości do działania w razie wystąpienia poważnych awarii oraz sytuacji kryzysowych.</p> <p>2. Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęcie do ratownictwa technicznego – chemiczno - ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom*.</p> <p>3. Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wyprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe*.</p> <p>4. Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii*.</p>
			Ilość przeprowadzonych ćwiczeń i manewrów koordynowanych przez organ właściwy w sprawach zarządzania kryzysowego		1 raz na 2 lata	1. Prowadzenie ćwiczeń i manewrów w zakresie poważnych awarii przemysłowych lub w transporcie substancji niebezpiecznych.
			Liczba procedur	0	2	1. Opracowanie przez dostawców mediów lub/i operatora sieci procedur postępowania na wypadek awarii systemu wodociągowego i energetycznego.
11	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapewnienie systemu gospodarowania odpadami zgodnego z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami	Wskaźniki i ich wartości zgodnie z WPGO			1. Realizacja zadań wynikająca z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami oraz dokumentów strategicznych dotyczących usuwania azbestu.
		Doskonalenie systemu zarządzania gospodarką odpadami w Dąbrowie Górniczej	Liczba przeprowadzonych kontroli z zakresu gospodarki odpadami	brak danych	brak możliwości założenia wartości wskaźnika	1. Kontrola wszystkich miejsc rekultywacji wykonywanej z użyciem odpadów pod kątem zgodności z przepisami o ochronie środowiska i gospodarce odpadami.
						2. Identyfikacja terenów, w których najczęściej powstają nielegalne składowiska odpadów oraz wprowadzenie na tych terenach tzw. „fotopułapek” z nadajnikiem GSM.
						3. Przeprowadzanie kontroli wizualnej odbieranych odpadów pod kątem zgodności z gminnym

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						<p>systemem gospodarki odpadami komunalnymi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zgodnie z zapisami umowy Wykonawca ma przeprowadzać kontrole poprawności prowadzonej segregacji odpadów komunalnych w min. 10% obsługiwanych nieruchomościach każdego dnia. - codzienne kontrole przeprowadzane przez operatora systemu gospodarowania odpadami, który sprawuje nadzór nad realizacją zadań powierzonych Wykonawcy odbierających odpady komunalne z terenu gminy. <p>4. Spełnienie obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów.</p> <p>5. Sелеktywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów*.</p> <p>6. Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu gminnym.</p> <p>7. Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytworzonych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w 2016 r. nie więcej niż 45%, - w 2019 r. nie więcej niż 40%*. <p>8. Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło na poziomie minimum 50% ilości wytworzonych do końca 2020 roku*.</p> <p>9. Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych*.</p>

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
						10. Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok*. 11. Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”*.
			Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Upublicznianie danych z „fotopułapek” oraz z kontroli.
		Wprowadzenie rozwiązań sprzyjających budowaniu gospodarki o obiegu zamkniętym:	Wskaźnik niemierzalny na obecnym etapie – ich określenie będzie możliwe na podstawie zmian wprowadzonych do miejskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi			1. Doposażenie miejsc selektywnej zbiórki odpadów w zabudowie wielolokalowej w pojemniki na zbiórkę odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów.
		1. Spełnienie obowiązku wynikającego z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów („§ 3. Selektywnie zbiera się: 5) odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów”).	Liczba punktów wymiany rzeczy używanych	0	1	1. Utworzenie punktów wymiany rzeczy używanych przy dwóch „EKO PUNKTACH” (PSZOK) Akcja: „podaj dalej” lub „drugie życie”
		2. Ponadto, w obszarze zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji, wskazać należy na następujące kierunki działań wynikające z Kpg2022: 1) Powtórne użycie (w przypadku odpadów komunalnych innych niż odpady żywności i odpady ulegające biodegradacji): a) tworzenie punktów ponownego użycia umożliwiających wymianę rzeczy	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Wypracowanie z organizacjami charytatywnymi systemu nieodpłatnego przekazywania osobom potrzebującym produktów żywnościowych wycofanych z obrotu przez sklepy. 2. Udostępnienie przestrzeni publicznej do wymiany dóbr materialnych.

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
		używanych, (m.in. przy PSZOK). Punkty takie powinny dawać możliwość pozostawienia sprawnych, a już niepotrzebnych (np. urządzeń domowych) i pobrania innych użytecznych rzeczy; b) organizowanie giełd wymiany różnych rzeczy (w tym w szczególności: urządzeń domowych, ubrań i obuwia).				
		Rekultywacja Miejskiego Składowiska Odpadów Komunalnych „Lipówka I” w Dąbrowie Górniczej (ul. Koksownicza 4) oraz Składowiska Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne (ul. Główna 144A)	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			1. Kontynuacja działań zmierzających do zabezpieczenia środowiska przed niekorzystnym oddziaływaniem składowisk odpadów wyłączonych z eksploatacji.
		Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu gminnym mających na celu między innymi: a) podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności, b) właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, c) promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-	Wskaźnik niemierzalny – wymagana ocena jakościowa			Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu gminnym mających na celu między innymi: a) podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności, b) właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych, c) promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-

Ip.	Obszar interwencji	Cel krótkoterminowy	Wskaźnik			Zadania
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa	
A	B	C	D	E	F	G
		c) promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywateli, a także decydentów).				informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywateli, a także decydentów).

Tabela 12. Harmonogram i szacunkowy koszt realizacji zadań przypisanych do celów krótkoterminowych. Symbolem „*” oznaczono działania przypisane gminom i powiatom, które wynikają z planu operacyjnego zawartego w Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska.

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zarządzanie ochroną środowiska	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie edukacji ekologicznej. Edukacja ekologiczna prowadzona w sposób uwzględniający skierowanie działań do osób w każdej grupie wiekowej.	Urząd Miejski	50	50	50	50	200	BG
		Rozwój funkcjonalności Miejskiego Systemu Informacji Przestrzennej w taki sposób, by możliwe było jego efektywne i powszechne wykorzystanie przy postępowaniach z zakresu planowania przestrzennego i ochrony środowiska.	Urząd Miejski	-	50	-	-	50	BG
		Uwzględnianie zasad zielonych zamówień publicznych.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	działanie bezkosztowe					
		Monitorowanie stanu lokalnego środowiska.	Urząd Miejski	150	150	150	150	600	BG, WFOŚiGW
		Opracowanie i wdrożenie koncepcji usług ekosystemowych w polityce lokalnej i regionalnej województwa śląskiego.	Urząd Miejski						BG, WFOŚiGW
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Opracowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących zwiększenia udziału społeczeństwa w procesach konsultacyjnych i podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.	Urząd Miejski						BG, WFOŚiGW
		Rozpowszechnianie wśród przedsiębiorców zrównoważonych wzorców produkcji, w tym systemów zarządzania środowiskowego.	Urząd Miejski						BG, WFOŚiGW
		Kontynuacja realizowanego programu wspierania ograniczania niskiej emisji przez mieszkańców gminy. Kontynuacja istniejącego systemu dofinansowań do termomodernizacji obiektów zamieszkania zbiorowego i obsługi komunalnej oraz obiektów oświatowych, służby zdrowia, kultury i sztuki podległych samorządowi.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	Koszty i finansowanie są lub będą określone w dokumentach sektorowych, m.in.: program ochrony powietrza, program działań krótkoterminowych, Program Ograniczania Niskiej Emisji, Polityka Rowerowa Miasta Dąbrowa Górnicza, Plan Działań na rzecz Zrównoważonej Energii, plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe oraz program „Zielone Zarządzanie Miastem” i in.					
		Modernizacja ciepłowni i węzłów ciepłych lub łączenie systemów ciepłowniczych w celu optymalizacji wykorzystania energii pierwotnej paliw.							

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		<p>Wnikliwe prowadzenie postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.</p> <p>Wykorzystywanie mechanizmu postępowań kompensacyjnych wynikających z przepisów o ochronie powietrza.</p> <p>Ograniczanie emisji z powierzchni dróg i placów (m.in. poprzez prowadzenie remontów istniejących dróg m.in. zmiana nawierzchni).</p> <p>Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów*.</p> <p>Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej oraz programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej*.</p> <p>Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza, poprzez m.in. upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic, oraz wprowadzanie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich na drogach miast*.</p> <p>Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (tramwaj/autobus/pociąg) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego*.</p> <p>Wdrażanie Inteligentnych Systemów Zarządzania Ruchem oraz mechanizmów wspomagających zarządzanie ruchem i transportem, jak: punkty przesiadkowe, plany centrów logistycznych na obrzeżach miast, BUSpasy, poprawa oznakowania dróg, strefy ograniczonego ruchu pojazdów w miastach*.</p>							

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi m.in. poprzez rozwój i modernizację infrastruktury oraz zmiany organizacji ruchu*.							
		Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymiany systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów nakominowych ograniczających emisję*.							
		Realizacja planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej*.							
		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację*. Opracowanie i wdrożenie systemu zbierania informacji o rodzaju użytkowanych paliw stałych w indywidualnych urządzeniach grzewczych*.							
		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację*.							
		Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza*.							
		Kształtowanie postaw społecznych w kierunku wdrażania zasad efektywności energetycznej poprzez edukację ekologiczną, a także wzorce*.							
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny*.							

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie województwa śląskiego*.							
		Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii*.							
		Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, zapewnieniem wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych oraz terenami zieleni.	Rada Miejska						działanie bezkosztowe
		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych oraz w decyzjach dotyczących planowania i zagospodarowania przestrzennego granic obszarów zagrożenia powodzią wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego oraz poziomu zagrożenia powodziowego, jak również wniosków wynikających z planów zarządzania ryzykiem powodziowym*.	Urząd Miejski, Rada Miejska						działanie bezkosztowe
		Udział w pracach nad opracowaniem „Planu adaptacji do zmian klimatu”.	Urząd Miejski						działanie bezkosztowe
3.	Gospodarowanie wodami	Realizacja działań wynikających z programu wodno-środowiskowego, krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych oraz planu zapobiegania skutkom suszy.	Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						Koszty i finansowanie są określone w dokumentach sektorowych
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży*.	Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						Brak możliwości określenia kosztów.
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży.	Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						Koszty przypisane indywidualnie do każdego z działań i projektów będą ustalane na bieżąco.

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		Wdrażanie zintegrowanych systemów gospodarowania wodami uwzględniających zasady zarządzania zlewniowego, w tym budowa lokalnych systemów monitoringu jakości wód na poziomie mikrozelewni – takich jak monitoring miejski oparty o rozwiązania RTC*.	Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
		Działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi szczegółowymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane*.	Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
		Działania związane z przywracaniem i poprawą ekologicznych funkcji wód i poprawą hydromorfologii koryt cieków, w tym: – działania renaturyzacyjne i rewitalizacyjne, – przywracanie drożności cieków, – zwiększenie retencyjności naturalnej ich zlewni*.	Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
			Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy						
		Realizacja i monitorowanie polityki udzielania dofinansowania dla budowy przydomowych ścieków.	Urząd Miejski, Rada Miejska	40	40	40	40	160	BG
			Urząd Miejski	20	20	20	20	80	BG

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
4.	Gospodarka wodno-ściekowa	Realizacja działań wynikających ze „Strategii Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2022 - Aktualizacja”: 1. Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie Dąbrowa Górnicza – etap II: budowa sieci wodno - kanalizacyjnej w dzielnicach Ujejsce, Tucznawa, Sikorka, Bugaj oraz w rejonie ul. Strzemieszyckiej, Sosnowej, Rudnej, Zakawie:	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	1 150	535	8 000	43 149	52 834	POIiŚ, BG, NFOŚiGW, RPOWŚ
		Realizacja działań wynikających ze „Strategii Rozwoju Miasta: Dąbrowa Górnicza 2022 - Aktualizacja”: 2. Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej dla zlewni Łęka, Łosień, Okradzionów, Nowa Kuźniczka.							
		Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej*.		361	214	4 000	10 286	14861	
		Budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń służących do oczyszczania ścieków komunalnych i zagospodarowywania osadów ściekowych*. Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę*. Budowa, rozbudowa i modernizacji urządzeń służących do optymalizacji wykorzystania istniejącej infrastruktury wodno-kanalizacyjnej (w tym systemy sterowania, monitoringu i przesyłania danych)*. Rozwijanie systemów zagospodarowania wód opadowych na terenach zurbanizowanych, w tym: • umożliwiających wykorzystanie wód opadowych, • związanych z retencjonowaniem i czasowym przetrzymaniem wód opadowych • związanych z tworzeniem tzw. „ogrodów deszczowych w miastach” związanych z zachęcaniem mieszkańców do tworzenia i utrzymywania obiektów mikroretencji wód*.							
			Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy						Brak możliwości określenia kosztów. Koszty przypisane indywidualnie do każdego z działań i projektów będą ustalane na bieżąco.

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		Działania edukacyjne, upowszechniające wśród rolników wiedzę o dobrych praktykach w zakresie ochrony wód, poprawy retencyjności zlewni w szczególności dzięki zabiegom z zakresu fito- i agromelioracji oraz melioracji wodnych szczegółowych*.							
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży*.							
		Przeprowadzanie bieżących kontroli.	Urząd Miejski	40	40	40	40	160	BG
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków*.	Urząd Miejski	działanie bezkosztowe					
		Sporządzenie planu modernizacji sieci wodociągowej w oparciu o analizę strat wody.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	działanie bezkosztowe					
5.	Zasoby przyrodnicze	Opracowanie koncepcji zagospodarowania (w tym: retencjonowania) wód opadowych i roztopowych - ekspertyzy określającej stan obecny, potrzeby i możliwości.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	-	80	-	-	80	BG, WFOŚiGW
		Restrykcyjne stosowanie art. 75 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.	Urząd Miejski	działanie bezkosztowe					
		Wprowadzanie zieleni miejskiej do projektów rewitalizacji obejmujących tereny otwarte, w tym m.in. rewitalizacja Parku Zielona w ramach Zagłębiowskiego Parku Linearnego.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy Urząd Miejski	Brak możliwości określenia kosztów. Koszty przypisane indywidualnie do każdego z działań i projektów będą ustalane na bieżąco.					
		Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach natura 2000 (w tym akcja informacyjna na temat użytkowania pojazdów mechanicznych w obrębie siedlisk naturowych) oraz walorów przyrodniczych parków krajobrazowych*.							

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		<p>Integracja działań w ramach wdrażania zapisów Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego*.</p> <p>Zapewnienie właściwej ochrony bioróżnorodności, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy*.</p> <p>Przywracanie i promowanie tradycyjnego wypasu w celu ochrony ekosystemów nieleśnych na terenie całego województwa, w tym Wojewódzki Program Aktywizacji Gospodarczej oraz Zachowania Dziedzictwa Kulturowego Beskidów i Jury Krakowsko-Częstochowskiej – Owca Plus do roku 2020*.</p> <p>Stworzenie systemu przepływu informacji o prowadzonych przez gminy województwa śląskiego działaniach z zakresu edukacji ekologicznej oraz czynnej ochrony przyrody na cele Ogólnodostępnej Bazy Danych, która zostanie zaimplementowana do modułu Przyroda w systemie ORSIP*.</p> <p>Oznakowanie granic obszarów uznanych za formy ochrony przyrody oraz postawienie tablic informacyjnych*.</p> <p>Opracowanie i wdrażanie założeń udostępniania turystycznego obszarów cennych przyrodniczo oraz utrwalanie osiągniętych efektów z uwzględnieniem pojemności turystycznej tych obszarów*.</p> <p>Zachowanie lub odtwarzanie właściwego stanu siedlisk i gatunków poprzez realizację zadań ochronnych wyznaczonych dla obszarów Natura 2000 i rezerwatów przyrody*.</p> <p>Zachowanie i odtwarzanie właściwego stanu siedlisk, cennych gatunków, elementów przyrody nieożywionej oraz krajobrazu na terenie obszarów chronionego krajobrazu, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także poza terenem obszarów chronionych*.</p>							

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*	
								RAZEM		
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4			
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
6.	Zagrożenie hałasem	Usuwanie roślinności inwazyjnej*.								
		Realizacja zadań związanych z kreowaniem przestrzeni publicznej poprzez aranżację zieleni i tworzenie miejsc przyjaznych dla środowiska a tym samym mających znaczny wpływ na wizerunek miasta.								
		Realizacja prac związanych z nasadzeniem drzew w celu poprawy jakości i ochrony środowiska przyrodniczego.	Urząd Miejski		Brak możliwości określenia kosztów – będą one ustalane na bieżąco					
		Aktualizacja programu ochrony środowiska przed hałasem.	Urząd Miejski	200		-		200	BG, RPOWŚ, WFOŚiGW	
		Intensywne wdrażanie ustaleń programu ochrony środowiska przed hałasem.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	Koszty zostaną ustalone w programie ochrony środowiska przed hałasem						
		Uwzględnianie ustaleń mapy akustycznej i programu ochrony środowiska w miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.								
		Budowa obwodnic i dróg alternatywnych wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast oraz przeprowadzenie remontu nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg*.								
		Ograniczenie hałasu drogowego poprzez: <ul style="list-style-type: none">– rozwój zintegrowanego transportu publicznego,– wdrażanie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska,– wspieranie rozwoju i wdrażanie rozwiązań na rzecz transportu rowerowego jako integralnej części miejskich systemów transportowych*.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy, zarządcy dróg, budynków i linii kolejowych	Brak możliwości określenia kosztów. Koszty przypisane indywidualnie do każdego z działań i projektów będą ustalane na bieżąco.						
		Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych*.								
		Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych*.								

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		Stosowanie rozwiązań projektowych w celu poprawy klimatu akustycznego na terenach podlegających ochronie akustycznej (np. tłumiki szynowe, tzw. niskie ekrany dla linii kolejowych i tramwajowych, ekrany na budynkach, wały ziemne, lokalizacja budynków usługowych w pierwszej linii emisji hałasu, stosowanie barier dźwiękochłonnych)*.							
		Zapewnienie wysokiej jakości merytorycznej prognoz oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.	Urząd Miejski	działanie bezkosztowe					
		Zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, w celu przywrócenia im funkcji przyrodniczych, rekreacyjnych lub rolniczych*.							
		Remediacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych*.							
		Ograniczenie do niezbędnego minimum powierzchni gleby objętej zabudową*.							
		Utrzymanie i systematyczne aktualizowanie bazy danych o terenach przemysłowych i zdegradowanych (ORSP, OPI-TPP)*.							
7.	Gleby	Rewitalizacja i rekultywacja (w tym zagospodarowanie krajo- brazowo - przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne) terenów przemysłowych i zdegradowanych, w pierwszej kolejności stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi*.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	Brak możliwości określenia kosztów. Koszty przypisane indywidualnie do każdego z działań i projektów będą ustalane na bieżąco.					
		Przeprowadzenie badań zanieczyszczeń gruntu i wód na terenach przemysłowych stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi*.							
		Wspieranie inicjatyw społecznych poprzez przekazanie środków finansowych, rozpowszechnienie informacji czy też udzielenie wsparcia merytorycznego, w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekrea-							

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		cyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze rekreacyjnej*.							
8.	Zasoby geologiczne	Uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich udokumentowanych złóż wraz z zapisami uniemożliwiającymi ich trwałe zainwestowanie	Urząd Miejski						działanie bezkosztowe
		Wpisywanie do dokumentacji przetargowych wymogu wykorzystania materiałów budowlanych i produktów z recyklingu w zlecanych przez miasto pracach drogowych, w przypadkach dopuszczonych technologicznie.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy						działanie bezkosztowe
		Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli*.							
		Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i magazynowania kopalin poprzez korzystanie z nowoczesnych technologii pozyskiwania surowców mineralnych*.	podmioty prowadzące działalność gospodarczą						Brak możliwości określenia kosztów. Koszty przypisane indywidualnie do każdego z działań i projektów będą ustalane na bieżąco.
9.	Pola elektro magnetyczne	Opracowanie bazy danych o źródłach emisji promieniowania elektromagnetycznego oraz ich oddziaływania na środowisko.	Urząd Miejski	-	10	-	-	10	BG
		Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego*.							działanie bezkosztowe
10.	Zagrożenia poważnymi awariami oraz zagrożenia związane z wystąpieniem sytuacji kryzysowej.	Zidentyfikowanie potrzeb infrastrukturalnych jednostek publicznych pod kątem ich gotowości do działania w razie wystąpienia poważnych awarii oraz sytuacji kryzysowej.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy						działanie bezkosztowe
		Wsparcie jednostek straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa technicznego – chemiczno - ekologicznego oraz w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom*.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy						Brak możliwości określenia kosztów.
		Poprawa nadzoru nad logistyką transportową, w tym wprowadzenie transportu substancji niebezpiecznych poza obszary zamieszkałe*.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy, zarządcy dróg						Koszty przypisane indywidualnie do każdego z działań i projektów będą ustalane na bieżąco.

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
11.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii*.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy						
		Prowadzenie ćwiczeń i manewrów w zakresie poważnych awarii przemysłowych lub w transporcie substancji niebezpiecznych.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	50	50	50	50	200	BG
		Opracowanie przez dostawców mediów lub/i operatora sieci procedur postępowania na wypadek awarii systemu wodociągowego i energetycznego.	Urząd Miejski, dostawcy mediów, operatorzy sieci	działanie bezkosztowe					
		Realizacja zadań wynikająca z Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami oraz dokumentów strategicznych dotyczących usuwania azbestu.	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	koszty zgodne z zapisami wojewódzkich i gminnych dokumentów strategicznych					
		Kontrola wszystkich miejsc rekultywacji wykonywanej z użyciem odpadów pod kątem zgodności z przepisami o ochronie środowiska i gospodarce odpadami.	Urząd Miejski	50	50	50	50	200	BG
		Identyfikacja terenów, w których najczęściej powstają nielegalne składowiska odpadów oraz wprowadzenie na tych terenach tzw. „fotopułapek” z nadajnikiem GSM.	Urząd Miejski, Straż Miejska	30	30	-	-	60	BG, RPOWŚ, WFOŚiGW
		Przeprowadzanie kontroli wizualnej odbieranych odpadów pod kątem zgodności z gminnym systemem gospodarki odpadami komunalnymi.	Podmioty odbierające odpady na zlecenie gminy	działanie prowadzone w ramach odbierania odpadów komunalnych					
		Spełnienie obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów.	Urząd Miejski, Rada Miejska, jednostki budżetowe gminy	Koszt niemożliwy do oszacowania na obecnym etapie – jego określenie będzie możliwe na etapie wprowadzania zmian do miejskiego systemu gospodarki odpadami komunalnymi					
		Upublicznianie danych z „fotopułapek” oraz z kontroli.	Urząd Miejski, Straż Miejska	działanie bezkosztowe					
		Spełnienie obowiązku wynikającego z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów § 3. Sелеktywnie zbiera się: 5) odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Sелеktywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	Koszt niemierzalny na obecnym etapie					BG, WFOŚiGW

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		<p>Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, unieszkodliwianych przez składowanie. W stosunku do ilości tych odpadów, wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w 2016 r. nie więcej niż 45%, - w 2019 r. nie więcej niż 40%*. <p>Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło na poziomie minimum 50% ilości wytwarzanych do końca 2020 roku*.</p> <p>Podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych*.</p> <p>Osiągnięcie poziomu selektywnego zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych, w wysokości co najmniej 4 kg/mieszkańca/rok*.</p> <p>Zakłada się osiągnięcie celów określonych w przyjętym „Programie usuwania azbestu z terenu województwa śląskiego do roku 2032”*.</p> <p>Utworzenie punktów wymiany rzeczy używanych przy dwóch „EKO PUNKTACH” (PSZOK)</p> <p>Wypracowanie z organizacjami charytatywnymi systemu nieodpłatnego przekazywania osobom potrzebującym produktów żywnościowych wycofanych z obrotu przez sklepy.</p> <p>Udostępnienie przestrzeni publicznej do wymiany dóbr materialnych.</p> <p>Rekultywacja Miejskiego Składowiska Odpadów Komunalnych „Lipówka I” w Dąbrowie Górniczej.</p> <p>Rekultywacja składowiska odpadów Lipówka II.</p>							
			Urząd Miejski, jednostki budżetowe gminy	Na obecnym etapie brak możliwości założenia szacunkowych kosztów					BG
			Urząd Miejski, organizacja społecznej, MOPS	działanie bezkosztowe					
			Urząd Miejski	działanie bezkosztowe					
			jednostka budżetowa gminy	20	1 000	4 000	2 250	7 270	BG
			jednostka budżetowa gminy	0	500	3 000	1 000	4 500	BG

Ip.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania*
				rok 1	rok 2	rok 3	rok 4	RAZEM	
				E	F	G	H	I	
A	B	C	D						J
		<p>Organizowanie i prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych na szczeblu gminnym mających na celu między innymi:</p> <p>a) podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym podkreśleniem należytego, to jest racjonalnego planowania zakupów artykułów spożywczych, aby zapobiegać marnotrawieniu żywności,</p> <p>b) właściwe postępowanie z odpadami, w tym odpadami ulegającymi biodegradacji, szczególnie w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych,</p> <p>c) promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających (szeroko pojęte działania edukacyjno-informacyjne skierowane do różnych grup docelowych, w szczególności przedszkolaków, uczniów i studentów, ogółu obywateli, a także decydentów).</p>	jednostka budżetowa gminy	8	8	8	8	32	BG

<p>* Oznaczenia potencjalnych źródeł finansowania: NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej RPOWŚ – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 POLiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko BG – budżet gminy</p>	<p>Wskazane źródła należy traktować jako przykładowe i najbardziej oczywiste. W rzeczywistości istnieje możliwość korzystania również z innych źródeł, np. fundusze EOG, inicjatywy na szczeblu ONZ, dotacje od instytucji komercyjnych (zakłady przemysłowe, organizacje odzysku i in.), udział w projektach międzynarodowych, itp.</p>
---	---

V. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

V.1. Zarządzanie wdrażaniem programu ochrony środowiska

Głównym realizatorem Programu Ochrony Środowiska jest Prezydent Miasta. Proponuje się wyznaczenie przez Prezydenta osoby lub komórki odpowiedzialnej za monitorowanie wdrażania POŚ. Osoba ta pełniłaby rolę koordynatora pomiędzy Radą Miejską, przedsiębiorstwami, instytucjami ochrony środowiska, organizacjami społecznymi, społeczeństwem oraz innymi podmiotami.

Wśród instrumentów realizacji zadań programu i zarządzania ochroną środowiska wyróżnić można instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe, edukacyjno-informacyjne oraz organizacyjno-planistyczne.

Instrumenty prawne

Instrumenty prawne służące realizacji POŚ wynikają z zadań i kompetencji gminy w zakresie ochrony środowiska, do których należą m.in.:

- wpisywanie do wszystkich dokumentów strategicznych i planistycznych wiążących warunków ochrony środowiska,
- podejmowanie działań związanych z gospodarowaniem przestrzenią, tak aby w ich trakcie realizowane były cele ochrony środowiska (zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, przywracanie środowiska do właściwego stanu, zachowanie walorów krajobrazowych),
- ustalanie i doskonalenie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków,
- prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków,
- wydawanie decyzji nakazującej posiadaczowi odpadów usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania,
- wydawanie decyzji zobowiązującej do prowadzenia dodatkowych (poza określonymi ustawą) pomiarów wielkości emisji z instalacji oraz przyjmowanie wyników tych pomiarów,
- przyjmowanie oraz analizowanie wyników pomiarów wielkości emisji z instalacji,
- przyjmowanie oraz weryfikowanie zgłoszeń instalacji nie wymagających pozwolenia emisyjnego,
- wydawanie decyzji ustalającej wymagania dotyczące ochrony środowiska dla instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia,
- przyjmowanie od wskazanych podmiotów i przekazywanie marszałkowi województwa informacji o wykorzystanych substancjach stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (m.in. wyroby zawierające azbest),
- nakładanie w drodze decyzji obowiązku wykonania przez osobę fizyczną czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko wraz ze wstrzymywaniem eksploatacji instalacji,
- możliwość ustanawiania ograniczenia czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
- wprowadzanie określonych form ochrony przyrody (pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, użytki ekologiczne),

- wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,
- kontrola przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym kompetencjami gminy i powiatu,
- występowanie w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska,
- występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
- przyjęcie programu ochrony środowiska oraz sporządzanie co 2 lata raportów z jego realizacji.

Instrumenty ekonomiczno-finansowe

Do instrumentów finansowych należą przede wszystkim: opłaty za korzystanie ze środowiska, administracyjne kary pieniężne, kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy ekologicznych i unijnych, pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu i jednostek samorządu terytorialnego, zwolnień i ulg podatkowych. Opłaty pobierane są za:

- wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- pobór wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,
- składowanie odpadów,
- wyłączenie gruntów rolnych i leśnych z produkcji,
- usuwanie drzew i krzewów.

System opłat za korzystanie ze środowiska skłania przedsiębiorstwa do minimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko m.in. poprzez lokalizację produkcji, dobór technologii, oszczędniejsze korzystanie z zasobów naturalnych czy instalowanie urządzeń ochronnych.

Administracyjne kary pieniężne ustala się za określone działania niezgodne z prawem. W odniesieniu do wód, powietrza, odpadów i hałasu karę wymierza wojewódzki inspektor ochrony środowiska, a w odniesieniu do drzew i krzewów - organ gminy. Stawki kar są kilkakrotnie wyższe niż opłaty. Przepisy o ochronie środowiska przewidują możliwość odraczania, zmniejszania lub umarzania administracyjnych kar pieniężnych.

Na szczeblu gminnym bardzo istotnym instrumentem mogą być m.in.:

- przede wszystkim: realizacja inwestycji prośrodowiskowych,
- dotowanie przedsięwzięć prośrodowiskowych, np. wymiana źródeł energii cieplnej, usuwanie wyrobów zawierających azbest, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, termomodernizacja, podłączanie do sieci ciepłowniczej i kanalizacyjnej,
- wspieranie dotacjami drobnych zadań, takich jak m.in. stojaki rowerowe, kompostowniki, budki dla ptaków i nietoperzy, i in.

Instrumenty edukacyjno-informacyjne

Instrumenty te obejmują: edukację ekologiczną, dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie oraz włączenie obywateli i organizacji społecznych w procedury planistyczne i decyzyjne, szeroko pojęta współpraca pomiędzy samorządem różnych szczebli, między społeczeństwem

i władzami, jak i władzami a podmiotami gospodarczymi. Współpraca ta jest konieczna przy praktycznym wdrażaniu POŚ.

Działania edukacyjne powinny być realizowane w różnych formach i na różnych poziomach, poczynając od szkół wszystkich stopni, a skończywszy na tematycznych szkoleniach adresowanych do poszczególnych grup zawodowych i wiekowych. Często popełnianym błędem jest prowadzenie działań edukacyjnych nastawionych wyłącznie na edukację szkolną, która w większości przypadków jest niewystarczająca dla kształtowania trwałych zachowań (nawyków). Istotnym wydaje się być pokazanie mieszkańcom faktycznego wpływu ich działań i zachowań na środowisko. Przykładem może być zwrócenie uwagi na kwestię przewozu 50 osób: porównując przejechanie tej trasy autobusem komunikacji miejskiej oraz samochodami osobowymi można wykazać różnicę w ilości spalonego paliwa, wyemitowanych spalin oraz zajętego miejsca na drodze. Podobnie, po wyliczeniu ilości mieszkań w centrum miasta, które są ogrzewane piecami i kotłami opalnymi węglem kamiennym, można oszacować ilość emitowanych zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, co można z kolei zsumować z ilością zanieczyszczeń generowanych przez ruch samochodowy. Tego typu dane można następnie zestawić z danymi o zdrowotnych skutkach zanieczyszczenia powietrza.

Obowiązkiem samorządów jest umożliwienie społeczeństwu dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie oraz umożliwienie udziału w postępowaniach dotyczących ochrony środowiska i planowania przestrzennego. Obowiązek ten realizuje się m.in. poprzez rozwój sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji, systemu konsultacji i debat publicznych. Wypracowane procedury i strategie działań powinny po ustaleniu i weryfikacji stać się rutyną i podstawą współpracy pomiędzy partnerami różnych szczebli decyzyjnych.

Instrumenty organizacyjno-planistyczne

Na poziomie gminnym instrumentami organizacyjno-planistycznymi służącymi realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska są, poza POŚ, między innymi strategia rozwoju gminy, dokumenty dotyczące zagospodarowania przestrzennego, program gospodarki niskoemisyjnej, programy rewitalizacji, plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe. W powyższych dokumentach strategicznych powinny się znaleźć zapisy dotyczące zagadnień ochrony środowiska, uwzględniające informacje wynikające z POŚ i wykorzystujące możliwości prawne dla realizacji celów ochrony środowiska.

V.2. Monitorowanie wdrażania programu ochrony środowiska

Proces wdrażania POŚ wymaga stałego monitoringu. Najważniejszym jego elementem jest ocena realizacji zadań z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów. Okresowej ocenie i analizie należy poddawać stopień realizacji przedsięwzięć i zadań, poziom wykonania przyjętych celów, rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich realizacją oraz przyczyny ewentualnych rozbieżności. Zbudowanie takiego systemu monitoringu i prowadzenie opisanych działań pozwoli na bieżące monitorowanie realizacji POŚ poprzez:

- 1) systematyczne zbieranie danych liczbowych oraz informacji dotyczących realizacji poszczególnych zadań POŚ; wynikiem tych działań będzie materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen,
- 2) przygotowanie raportów z realizacji zadań ujętych w POŚ,

- 3) analizę porównawczą osiągniętych wyników z założeniami POŚ, określenie stopnia wykonania zapisów przyjętego POŚ oraz identyfikacja ewentualnych rozbieżności,
- 4) analizę problemów systemowych oraz określenie i przeprowadzenie działań korygujących polegających na modyfikacji dotychczasowych oraz ewentualne wprowadzenie nowych instrumentów wsparcia.

Stopień wdrożenia POŚ będzie oceniany przez Prezydenta na podstawie wspomnianych wcześniej raportów z jego wykonania, które co 2 lata będą przedkładane Radzie Miejskiej oraz organu wykonawczego województwa.

W celu kontroli realizacji POŚ, stanu środowiska i jego zagrożeń będzie prowadzony monitoring, na który składają się:

- 1) monitoring wewnętrzny: analiza tempa i stopnia realizacji poszczególnych celów wynikających z POŚ, analiza przedmiotu procesów administracyjnych oraz bieżących problemów środowiskowych,
- 2) monitoring zewnętrzny: analiza stanu środowiska, analiza planów i przedsięwzięć, których realizacja będzie wpływać na stan i jakość środowiska; wykonywany on będzie m.in. przez służby prowadzące Państwowy Monitoring Środowiska oraz organy kontroli.

Na potrzeby kontroli realizacji celów w zakresie poszczególnych komponentów środowiska, a także zadań przedstawionych w harmonogramie POŚ, zaproponowano wykorzystanie wskaźników monitorowania będących wyrazem dostosowania do niniejszego POŚ wskaźników Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska z uwzględnieniem katalogu wskaźników monitorowanych przez GUS. Przedstawione są one w poniższej tabeli nr 13:

Tabela 13. Wskaźniki monitorowania realizacji POŚ (dane za 2017 r. będą dostępne w II połowie 2018 r.)

Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020
GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA					
długość sieci kanalizacyjnej w relacji do długości sieci wodociągowej [%]	57,80				
długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej [km]	400,0				
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	231,2				
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	7 528				
% ogółu ludności korzystający z instalacji wodociągowej	99,2				
% ogółu ludności korzystający z instalacji kanalizacyjnej	88,3				
Stosunek objętości ścieków wymagających oczyszczenia, ale odprowadzonych do środowiska jako nieoczyszczone do objętości odprowadzonych ścieków wymagających oczyszczenia ogółem [%]	1,63				
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%]	95,6				
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów [%]	95,6				
Zużycie wody w przeliczeniu na mieszkańca [m ³ /rok]	29,4				
różnica w % pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej	10,9				

Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020
z wodociągu i z kanalizacji					
woda dostarczana z wodociągu gospodarstvom domowym [dam ³]	3 557				
zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam ³]	13 760				
zbiorniki bezodpływowe - stan w dniu 31 XII [szt.]	6 546				
oczyszczalnie przydomowe - stan w dniu 31 XII [szt.]	214				
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów [% ludności]	95,6				
ładunek BZT5 w ściekach komunalnych po oczyszczeniu [kg/rok]	35 150				
ładunek ChZT w ściekach komunalnych po oczyszczeniu [kg/rok]	199 990				
zawiesina ogólna w ściekach komunalnych po oczyszczeniu [kg/rok]	20 924				
azot ogólny w ściekach komunalnych po oczyszczeniu [kg/rok]	43 926				
fosfor ogólny w ściekach komunalnych po oczyszczeniu [kg/rok]	3 760				
GOSPODARKA ODPADAMI					
dzikie wysypiska zlikwidowane - w ciągu roku [szt.]	106				
odpady zebrane podczas likwidacji dzikich wysypisk [m ³]	419,2				
zmieszane odpady zebrane w ciągu roku - ogółem [Mg]	36 043				
zmieszane odpady zebrane w ciągu roku - z gospodarstw domowych [Mg]	30 269				
Masa odebranych odpadów komunalnych – ogółem ¹ [tys. Mg]	45,8				
Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie ² [tys. Mg]	15,53				
Masa odpadów komunalnych odebranych jako zmieszane odpady komunalne ³ [tys. Mg]	30,27				
Liczba czynnych składowisk odpadów, na których są składowane odpady komunalne [szt.]	0				
OCHRONA PRZYRODY					
las ogółem – według danych Urzędu Miasta [ha]	4 401				
obszary prawnie chronione [ha]	3 648				
pomniki przyrody [szt.]	32				
nasadzenia drzew ogółem [szt.]	522				
ubytki drzew ogółem [szt.]	944				
nasadzenia krzewów ogółem [szt.]	20 015				
ubytki krzewów ogółem [szt.]	16				
udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	2,4				
zielen uliczna - powierzchnia [ha]	69,5				
tereny zieleni osiedlowej [ha]	181,61				

Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020
parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej [ha]	453,61				
żywoploty [m]	27 811				
lasy gminne [ha]	84,00				
Liczba instalacji do mechaniczno - biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych [szt.]	1				
Liczba i powierzchnia obszarów chronionych [szt.]	12				
Liczba i powierzchnia obszarów chronionych [ha]	3 648,46				
Powierzchnia lasów – według danych GUS [ha]	4 269,72				
OCHRONA POWIETRZA					
Średnie stężenie zanieczyszczeń pyłowych (pyłu PM10) na stanowiskach pomiarowych Państwowego Monitoringu Środowiska [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	38				
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych [Mg/rok]	4 217				
Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych ogółem (bez dwutlenku węgla) [Mg/rok]	154 894				
Sprzedaż energii cieplnej w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych ogrzewanych centralnie [GJ]	147,79				
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [kWh]	719				
Zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m^3]	105,6				
OCHRONA PRZED HAŁASEM					
Drogi o nawierzchniach cichych [km]	b.d.				
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM					
Wynik pomiarów poziomów PEM					
POWAŻNE AWARIE					
Liczba poważnych awarii oraz zdarzeń o znamionach poważnej awarii [szt.]	b.d.				
Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii [szt.]	5				
GLEBY I TERENY POPRZEMYSŁOWE					
Powierzchnia gruntów rolnych [ha]	4 209 ⁴				
Powierzchnia upraw wieloletnich [ha]	b.d.				
Powierzchnia łąk i pastwisk [ha]	b.d.				
Łączna powierzchnia użytków rolnych [ha]	6 829 ⁴				
Grunty wymagające rekultywacji [ha]	bd.				
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji [ilość, ha]	bd.				
Grunty zrekultywowane – powierzchnia [ha]	bd.				

Objaśnienia:

1 – suma odpadów o kodach: 200301, 150102, 150106, 150107, 150101, 200201, 200302

2 – suma odpadów o kodach: 150102, 150106, 150107, 150101, 200201, 200302

3 – suma odpadów o kodzie: 200301

4 – dane za 2014 r.

VI. SPIS TABEL

Tabela 1.	Dane o sposobie zagospodarowania terenu w Dąbrowie Górniczej (GUS, 2014).....	16
Tabela 2.	Dane o zanieczyszczeniu powietrza w Dąbrowie Górniczej wg pomiarów WIOŚ za 2015 - 2017.....	19
Tabela 3.	Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Dąbrowy Górniczej (GUS, 2014-2016).....	24
Tabela 4.	Dane o JCWP w obrębie Dąbrowy Górniczej – na podstawie obowiązującego PGW ..	26
Tabela 5.	Podstawowe dane o GZWP w obrębie Dąbrowy Górniczej	30
Tabela 6.	Podstawowe dane GUS o gospodarce wodno-ściekowej w Dąbrowie Górniczej.....	35
Tabela 7.	Podstawowe dane przyrodnicze GUS dla Dąbrowy Górniczej	36
Tabela 8.	Wybrane dane GUS o gospodarce odpadami komunalnymi w Dąbrowie Górniczej....	47
Tabela 9.	Dodatkowe dane o gospodarce odpadami komunalnymi w Dąbrowie Górniczej.....	45
Tabela 10.	Wybrane dane GUS o gospodarce odpadami przemysłowymi w Dąbrowie Górniczej.	47
Tabela 11.	Cele krótkoterminowy, wskaźniki oraz zadania do realizacji	62
Tabela 12.	Harmonogram i szacunkowy koszt realizacji zadań przypisanych do celów krótkoterminowych.....	79
Tabela 13.	Wskaźniki monitorowania realizacji POŚ	96

VII.SPIS RYCIN

Ryc. 1.	Ilość dni z przekroczeniami poziomów stężeń informowania dla pyłu PM10 w Dąbrowie Górniczej w okresie I.2017-I.2018 r	20
Ryc. 2.	Ilość dni z przekroczeniami poziomów stężeń alarmowania dla pyłu PM10 w Dąbrowie Górniczej w okresie I.2017-I.2018 r	21
Ryc. 3.	Średnie stężenia pyłu PM10 w okresie I.2017-II.2018 r. w 20 lokalizacjach (detektorach)..	21
Ryc. 4.	Ilość dni z przekroczeniami dopuszczalnych 24-godz. stężeń pyłu PM10 w okresie I.2017-I.2018 r.....	22
Ryc. 5.	JCWP (cieki i granice zlewni), pozostałe istotne ciek i oraz ujęcia wód powierzchniowych i zrzuty ścieków w obrębie Dąbrowy Górniczej	28
Ryc. 6.	Jednolite Części Wód Podziemnych oraz Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w rejonie Dąbrowy Górniczej.....	30
Ryc. 7.	Stopień zagrożenia Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych	31
Ryc. 8.	Mapa obszarów zagrożonych podtopieniami w obrębie Dąbrowy Górniczej	323
Ryc. 9.	Sieć wodociągowa w Dąbrowie Górniczej	34
Ryc. 10.	Sieć kanalizacji w Dąbrowie Górniczej	34